

1998

TEATMIK

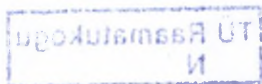
TARTU ÜLIKOOLI ASTUJAILE

VI
A-2100
lgs
37

TARTU ÜLIKOOL

TEATMIK 1998

TARTU ÜLIKOOLI
ASTUJAILE

TARTU ÜLIKOOLI
KIRJASTUS

Toimetaja: Aime Randveer

Tartu Ülikooli õppe- ja üliõpilasosakond
Ülikooli 18-116, tel (27) 465 625

Kaane kujundus: Peeter Paasimäe

TÜ Raamatukogu
N

© Tartu Ülikool, 1998

Trükk: OÜ Greif

Kaas ja köide:

Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda

Tiigi 78, EE2400 Tartu

Tellimus nr. 50

Hea ülikooli astuja,

ülikoole maailmas jätkub, nii et akadeemilise hariduse taotlejal pole kerge ühe või teise kasuks otsustada. Eestis on Tartu Ülikool ainuke *universitas*, st. ülikool, kus viljeldakse väga mitmekesiseid teadusi (ja vähesel määral kauneid kunstegi), neid omavahel seostades ja niiviisi maailma võimalikult täielikku tunnetamist taotledes.

Tudengi jaoks tähendab see, et ta saab valida kuulamiseks kursusi paljude erisuguste ainete seast. Tänu ainesüsteemile võib võõrfiloloogia tudeng õppida soovi korral lisaks majandust või poliitikateadust või psühholoogiatudeng kuulata loenguid ning teha eksameid usuteaduskonnas. Mõni teaduskond pakub oma tudengitele ainevalikul rohkem, teine vähem vabadust, aga olemas on see kõikjal. Tudeng saab kaasa rääkida oma stuudiumiplaani koostamisel, lähtugu ta seejuures puhttunnetuslikust huvist või tulevase elukutse vajadustest, või mõlemast.

Kui oma ülikooli piirid kitsaks jäävad, saab stuudiumi avardada, õppides vahepeal teistes Eesti või välismaa ülikoolides, kellest paljudega on Tartu Ülikoolil või mõnel selle teaduskonnal sõlmitud üliõpilaste vahetuse leping. Aga Tartuski tehakse maailmatasemel teadust nii loodus- kui ka täppisteadustes; humanitaar- ja sotsiaalteadustes; meditsiinis.

Keda nende teaduste õppimine ja valikuvõimaluste kasutamine võlub, see on Tartu Ülikoolis niisama teretulnud nagu esimesed sisseastujad sügisel 1632. Julgen kinnitada, et saate siinse haridusega uuel aastatuhandel hakkama.

Tere tulemast!

*Tartu Ülikooli rektor
professor Peeter Tulviste*

SISUKORD

Tartu Ülikooli põhiõppe erialad	7
Tartu Ülikooli põhiõppe vastuvõtueeskiri 1998. aastal	9
Õpe tasulise teenusena	21
Avatud ülikool	23
Erialakirjeldused	26
Usuteaduskond	26
Õigusteaduskond	28
Arstiteaduskond	29
Filosoofiateaduskond	32
Bioloogia-geograafiateaduskond	47
Füüsika-keemiateaduskond	52
Kehakultuuriteaduskond	56
Majandusteaduskond	60
Matemaatikateaduskond	64
Sotsiaalteaduskond	67
Pärnu Kolledž	80
Türi Kolledž	83
Sisseastumiseksamite programmid	85
Kollokvium usuteaduse erialale astujaile	85
Ajalugu	85
Eesti keel	89
Eesti kirjandus	93
Lingvistiliste võimete (lingvistiline) test	96
Filosoofia eriala kutsesobivustest	96
Inglise keel	96
Kasvatusteaduste eriala essee ja kollokvium	99

Maalikunsti eriala loominguline konkurss	99
Saksa keel	100
Skandinavistika	101
Prantsuse keel	102
Vene keel ja kirjandus	103
Füüsika	118
Kehaliste võimete testid	120
Akadeemilise võimekuse test ja erialakatsed sotsiaalteadus- konda astujaile	125
Eesti keele test mitte-eestikeelse keskhariidust andva õppe- asutuse lõpetanutele	130
Võõrkeele test (prantsuse keel)	131
Vastuvõtt õpetajakoolitusse	133
Magistriõpe	137
Doktoriõpe	139
Õppetööd reguleerivates dokumentides kasutatavaid mõisteid	141

TARTU ÜLIKOOLI PÕHIÕPPE ERIALAD

USUTEADUSKOND

- usuteadus

ÕIGUSTEADUSKOND

- õigusteadus

ARSTITEADUSKOND

- arstiteadus (eesti + vene)
- farmaatsia
- stomatoloogia
- õeteadus

FILOSOOFIATEADUSKOND

- ajalugu
- eesti ja sugulaskeeled
- eesti kirjandus ja rahvaluule
- eesti keel (võõrkeelena)
- filosoofia
- inglise keel ja kirjandus
- kasvatusteadused
- maalikunst
- prantsuse keel ja kirjandus
- saksa keel ja kirjandus
- skandinavistika (taani keel)
- vene ja slaavi filoloogia

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

- bioloogia
- geograafia
- geoloogia
- loodusteaduste õpetaja põhikoolis (eesti + vene)

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

- füüsika (eesti + vene)
- keemia
- loodusteaduste õpetaja põhikoolis (eesti + vene)

KEHAKULTUURITEADUSKOND

- liikumis- ja sporditeadused
- liikumisravi
- treeninguõpetus ja spordijuhtimine

MAJANDUSTEADUSKOND

- ettevõtetmajandus (eesti + vene)
- rahvamajandus

MATEMAATIKATEADUSKOND

- matemaatika (eesti + vene)
- rakendusinformaatika

SOTSIAALTEADUSKOND

- ajakirjandus
- avalik haldus
- avalikkussuhted ja teabekorraldus
- eripedagoogika
- politoloogia
- psühholoogia
- semiootika ja kulturoloogia (eesti + vene)
- sotsiaaltöö
- sotsioloogia

PÄRNU KOLLEDŽ

- turismi- ja hotelliettevõtlus
- ärijuhtimine

TÜRI KOLLEDŽ

- keskkonnateadus

TARTU ÜLIKOOLI PÕHIÕPPE VASTUVÕTUEESKIRI 1998. AASTAL

1. Üldsätted

1.1. Käesolev eeskiri reguleerib Tartu Ülikooli põhiõppesse uute üliõpilaste vastuvõtu korraldust 1998. aastal.

1.2. Eeskirja täitmise eest vastutab ning kõik ülikooli sisseastumisega seotud küsimused lahendab lõplikult rektori moodustatav vastuvõtukomisjon.

1.3. Eksamikomisjonid TÜ korraldatavate sisseastumiseksamite läbiviimiseks kinnitatakse rektori käskkirjaga.

2. Kandideerimine

2.1. Eesti kodanik ja Eestis alaliselt elav isik võib kandideerida Tartu Ülikooli põhiõppe üliõpilaseks Eesti Vabariigi keskharidusega või sellele vastava välismaal omandatud haridusega riikliku koolitustellimuse alusel loodud või mitteriiklikult finantseeritavatele õppekohtadele või vabakuulajaks ühtsetel alustel.

Avatud ülikooli toimub vastuvõtt üldjuhul sisseastumiseksamiteta. Konkursitingimused määrab teaduskonna nõukogu.

Välisüliõpilaste ja väliskülalisüliõpilaste vastuvõtt toimub vastavalt õppekorralduseeskirja punktile 2.5 ja välisüliõpilaste ja väliskülalisüliõpilaste vastuvõtueeskirjale 1998. aastal.

2.2. Kandideerida saab ühtaegu kahele erialale, märkides avaldusel erialad eelistuse järjekorras.

2.3. Riiklikult finantseeritavale õppekohale kandideerimiseks tuleb esitada vastuvõtukomisjonile järgmised dokumendid:

- a) isiklik avaldus vormikohasel blanketil;
- b) keskharidust tõendava dokumendi ja riigieksamitunnistuse notariaalselt või kooli kinnitatud koopia (originaaldokumente vastu ei võeta);
- c) neli fotot 3×4 cm;
- d) pass;
- e) ajakirjanduse erialale kandideerijal lisaks avaldatud töid ja toimetuse soovitus;
- f) maalikunsti erialale kandideerijal lisaks loomingulise eelkonkursi ajal 10 tööd (maali või joonistust);
- g) sotsiaaltöö erialale kandideerijal lisaks essee erialavaliku põhjenduseks.

2.4. Õpeteaduse bakalaureuseõppesse astujatel tuleb esitada haridust tõendava dokumendina diplomiõppe diplom koos akadeemilise õienädiga.

2.5. Dokumendid tuleb esitada isiklikult 25. juunist 10. juulini tööpäevadel kell 10–16:

- a) Tartus ülikooli peahoones Ülikooli 18;
- b) TÜ Pärnu Kolledžis õpetatavatele erialadele kandideerimiseks Pärnus Lembitu 1a;
- c) TÜ Türi Kolledžis õpetatavale keskkonnateaduse erialale kandideerimiseks Türi Tolli 62 või Tartus ülikooli peahoones Ülikooli 18.

Ajakirjanduse ja maalikunsti erialale kandideerijalt lõpetatakse dokumentide vastuvõtt 3. juulil.

2.6. Mitteriiklikult finantseeritavatele kohtadele ja vabakuulajaks võivad kandideerida isikud, kes on täitnud käesoleva aasta vastuvõtutingimused. Selleks peavad nad andma *täiendava* avalduse 20.–31. juulini ülikooli peahoonesse või 1.–14. augustini teaduskonna deканаati.

2.7. Eksamilehti sisseastumiseksamile pääsuks väljastavad dokumentide vastuvõtjad.

3. Nõutavad eksamid ja lõputunnistuse või -diplomi hinded

3.1. Erialati arvestatakse vastuvõtul järgmistes ainetes sooritatud eksamite, lõputunnistuse või -diplomi hindeid. On toodud eksami eest saadav maksimaalne pallide arv.

3.1.1. Bakalaureuse- ja arstiõpe

Usuteaduskond

Usuteadus

1. kollokvium	sisseastumiseksam	suuline	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Õigusteaduskond

Õigusteadus

1. ajalugu	riigieksam		10
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Arstiteaduskond

Arstiteadus, farmaatsia, stomatoloogia

1. bioloogia	riigieksam		10
2. keemia	riigieksam		10
3. kirjand	riigieksam		10
4. võõrkeel	riigieksam		10

Õeteadus

Õeteaduse bakalaureuseaasta üliõpilaseks kandideerijatele sisseastumiseksameid ei ole.

Filosoofiateaduskond

Ajalugu

1. ajalugu	sisseastumiseksam	kirjalik	10
2. ajalugu	riigieksam		10
3. kirjand	riigieksam		10
4. võõrkeel	riigieksam		10

Eesti keel ja sugulaskeeled

1. eesti keel	sisseastumiseksam	kirjalik 20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Eesti keel (võõrkeelena)

1. lingvistiline test	sisseastumiseksam	kirjalik 20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Eesti kirjandus ja rahvaluule

1. eesti kirjandus	sisseastumiseksam	kirjalik 20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Filosoofia

1. kutsesobivustest	sisseastumiseksam	kirjalik 20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Inglise keel ja kirjandus

1. inglise keel	sisseastumiseksam	kirjalik 10
2. inglise keel	sisseastumiseksam	suuline 10
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Kasvatusteadused

1. essee	sisseastumiseksam	kirjalik 10
2. kollokvium (kutsesobivusvestlus)	sisseastumiseksam	suuline 10
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Maalikunst

1. loominguline eelkonkurss (esitatud tööde hindamine)	sisseastumiseksam	arvestus
--	-------------------	----------

2. loominguline konkurss (töö 1 nädala jooksul vastavalt ülesandele)	sisseastumiseksam	20
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Saksa keel ja kirjandus

1. saksa keel	sisseastumiseksam	kirjalik 10
2. saksa keel	sisseastumiseksam	suuline 10
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Skandinavistika

1. norra, rootsi või taani keel	sisseastumiseksam	suuline 20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Prantsuse keel ja kirjandus

1. prantsuse keel	sisseastumiseksam	kirjalik 10
1. prantsuse keel	sisseastumiseksam	suuline 10
1. ajalugu	riigieksam	10
1. kirjand	riigieksam	10
1. võõrkeel	riigieksam	10

Vene keel ja kirjandus

1. vene keel	sisseastumiseksam	kirjalik 10
2. vene kirjandus	sisseastumiseksam	suuline 10
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Bioloogia-geograafiateaduskond

Bioloogia, geograafia, geoloogia

1. bioloogia või geograafia	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5
2. matemaatika	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5
3. keemia	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5

4. füüsika	lõputunnistuse hinne	5
5. kirjand	riigieksam	5
6. võõrkeel	riigieksam	5

Esimesest kolmest eksamist kaks peavad olema sooritatud riigieksamina.

Füüsika-keemiateaduskond

Füüsika

1. füüsika	riigieksam	20
2. matemaatika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Keemia

1. keemia	riigieksam	20
1. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Kehakultuuriteaduskond

Liikumis- ja sporditeadused, liikumisravi

1. kehaliste võimete testidsisseastumiseksam	arvestus	
2. bioloogia	riigieksam	20
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Majandusteaduskond

Ettevõtetmajandus, rahvamajandus

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Matemaatikateaduskond

Matemaatika

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Sotsiaalteaduskond

Ajakirjandus

1. loominguline konkurss + akadeemilise võimekuse test
sisseastumiseksam kirjalik ja suuline 20

Avalik haldus, avalikkussuhted ja teabekorraldus, eripedagoogika, politoloogia, psühholoogia, semiootika ja kultuuroloogia ning sotsioloogia

1. akadeemilise võimekuse test + erialakatse
sisseastumiseksam kirjalik ja suuline 20

Sotsiaaltöö

1. essee (esitada koos sisseastumisdokumentidega)
2. akadeemilise võimekuse test + erialakatse
sisseastumiseksam kirjalik ja suuline 20

3.1.2. Diplomiõpe

Bioloogia-geograafiateaduskond

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

1. bioloogia või geograafia
riigieksam või lõputunnistuse hinne 5
2. matemaatika
riigieksam või lõputunnistuse hinne 5
3. keemia
riigieksam või lõputunnistuse hinne 5
4. füüsika
lõputunnistuse hinne 5
5. kirjand
riigieksam 5
6. võõrkeel
riigieksam 5

Esimesest kolmest eksamist kaks peavad olema sooritatud riigieksamina.

Füüsika-keemiateaduskond

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

1. bioloogia või geograafia
riigieksam või lõputunnistuse hinne 5
2. matemaatika
riigieksam või lõputunnistuse hinne 5
3. keemia
riigieksam või lõputunnistuse hinne 5
4. füüsika
lõputunnistuse hinne 5

5. kirjand	riigieksam	5
6. võõrkeel	riigieksam	5

Esimesest kolmest eksamist kaks peavad olema sooritatud riigieksamina.

Kehakultuuriteaduskond

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

1. kehaliste võimete testid sisseastumiseksam	arvestus	
1. bioloogia	riigieksam	20
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Majandusteaduskond

Ärijuhtimine

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Matemaatikateaduskond

Rakendusinformaatika

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Pärnu Kolledž

Turismi- ja hotelliettevõtlus, ärijuhtimine

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Türi Kolledž

Keskkonnateadus

1. bioloogia	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5
2. matemaatika	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5
3. keemia	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5
4. füüsika	riigieksam või lõputunnistuse hinne	5
5. kirjand	riigieksam	5

6. võõrkeel riigieksam 5
Esimesest neljast eksamist kaks peavad olema sooritatud riigieksamina.

3.2. Sisseastumiseksamid toimuvad 13.–26. juulini.

3.3. Eksami positiivse sooritusena arvestab ülikool 3/10 maksimaalsest võimalikust pallide arvust. Lõputunnistuse hinne peab olema pingerea koostamisel arvesse minevas aines vähemalt 3.

3.4. Riigieksamitulemused arvestatakse ümber ülikoolile sobivasse skaalasse.

3.5. Võõrkeele eksam võib olla sooritatud inglise, saksa või prantsuse keelest. Võõrkeele eksami prantsuse keelest riigieksamiga võrdsustatud tasemel korraldab ülikool.

3.6. Füüsika eksamit saab sooritada riigieksamiga võrdsustatud tasemel ülikooli juures.

3.7. Mitte-eesti õppekeelega keskharidust andva õppeasutuse lõpetanud, kelle emakeel ei ole eesti keel, peavad eesti keeles õpetatavale erialale astudes enne eksameid sooritama edukalt eesti keele testi.

3.8. Sisseastumiseksamite aluseks on ülikooli väljaandes "Teatmik 1998. aastal Tartu Ülikooli astujaile" toodud programmid. Eksamite sisu ja vormi otsustab vastav teaduskond.

3.9. Sisseastumiseksamite puhul tehakse järgnevaid erandeid:

- a) Vene ja slaavi filoloogia erialale astuja 1.–3. koht viimase kahe aasta vene keele või kirjanduse vabariiklikul õpilaselümpiaadil võrdsustatakse vastavalt kas vene keele või kirjanduse eksami-osa sooritusega maksimaalsele hindele.
- b) Eesti täiskasvanute ja noorte spordimeistrid vabastatakse kehaliste võimete testidest.
- c) Konkursi puudumisel võib teaduskond sisseastumiseksami asendada erialase vestlusega.

3.10. Sisseastumiseksamid on eesti keeles. Venekeelsetesse õppegruppidesse astujad sooritavad sisseastumiseksamid vene keeles.

3.11. Kahele erialale kandideerija eksamitulemusi võib vastuvõtukomisjon eksamite kokkulangevusel üle kanda.

3.12. Sisseastumiseksamite plaan pannakse välja TÜ peahoone fua-
jeesse Ülikooli 18 ning interneti aadressil <http://www.ut.ee> 25. juunil
1998.

3.13. Eksamile ilmumine ettenähtud ajal on kohustuslik. Üliõpilaskan-
didaadi haigestumisest tuleb enne eksamit teatada vastuvõtutalituse
peaspetsialistile. Vastuvõtutalituse peaspetsialist koos eksamikomisjo-
ni esimehega otsustab arstitõendi alusel ja muudel mõjuvatel põhjustel
eksamisessiooni piires eksamiaegade muutmise.

3.14. Üliõpilaskandidaat pääseb eksamile, andes eksamilehe eksami-
komisjoni liikmele ning näidates viimasele oma isikut tõendavat doku-
menti.

3.15. Eksami algul teatab eksamit korraldav õppejõud tulemuste tea-
tavakstegemise aja ja koha, samuti töökorralduse eksami ajal.

3.16. Õppejõul on õigus üliõpilaskandidaat eksamilt eemaldada, kui
viimane eksib töökorralduse vastu.

3.17. Sisseastumiseksami tulemustega mittenõustumisel võib üliõpi-
laskandidaat isiklikult esitada vastuvõtukomisjonile kirjaliku põhjen-
datud apellatsiooni 24 tunni jooksul tulemuste teatavakstegemisest
arvates. Apellatsioonikomisjon (vastuvõtukomisjoni liige, eksamiko-
misjoni esimees, eksamineerinud õppejõud) arutab küsimust ja annab
vastuse järgneval päeval. Apellatsioonikomisjoni otsus on lõplik.

3.18. Eksamitöid säilitab õppe- ja üliõpilasosakond ühe aasta. Eksami-
töid välja ei anta. Ajakirjanduse ja maalikunsti erialale kandideerinule
tagastatakse esitatud tööd pärast erialakatse (loomingulise konkursi)
või loomingulise eelkonkursi toimumist.

4. Vastuvõtt

4.1. Vastuvõtuga teatab ülikool nõusolekust kandidaat immatrikuleerida või arvata vabakuulajate nimekirja. Vastuvõtu otsustab teaduskonna dekaan

- a) riiklikult finantseeritavatele õppekohtadele 28. juuliks 1998;
- b) mitteriiklikult finantseeritavatele õppekohtadele ja vabakuulajaks hiljemalt 21. augustiks 1998.

4.2. Pallide koguarvu võrdsuse korral teeb valiku teaduskonna dekaan. Vajadusel arvestatakse riigieksamite tulemusi, lõputunnistuse või -diplomi hindeid. Võib korraldada lisatesti või -vestluse.

4.3. Kahele erialale sissesaamise korral võetakse üliõpilaskandidaati vastu 1. eelistuse erialale. Pärast dokumentide vastuvõtu perioodi lõppemist eelistust muuta ei saa.

4.4. Kui mõnel erialal jääb pärast konkurssi vabu kohti ja teaduskond soovib need täita, võivad neile kandideerida selle eriala vastuvõtutingimused täitnud, kuid konkursiga välja jäänud üliõpilaskandidaadid. Järelkonkurss korraldatakse eksamisessiooni ajal. Vastuvõtu järelkonkursiga kandideerijate hulgast otsustab teaduskonna dekaan.

4.5. Väljaspool konkurssi võetakse vastu

- a) usuteaduskonda, füüsika-keemiateaduskonda ja Türi Kolledžisse keskkooli kuldmedaliga lõpetanud;
- b) bioloogia ja geograafia erialale vastavalt bioloogia või geograafia vabariikliku aineolümpiaadi kolm esimest;
- c) füüsika-keemiateaduskonda füüsika või keemia vabariikliku aineolümpiaadi 15 esimest;
- d) füüsika erialale TÜ täppisteaduste kooli lõpueksami füüsikas hindele "väga hea" sooritanud;
- e) keemia erialale TÜ täppisteaduste kooli lõpueksami keemias hindele "väga hea" sooritanud;
- f) loodusteaduste õpetaja põhikoolis erialale TÜ täppisteaduste kooli lõpueksami füüsikas või keemias hindele "väga hea" sooritanud;

- g) matemaatikateaduskonna bakalaureuseõppesse vabariikliku matemaatikaolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru ja vabariikliku informaatikaolümpiaadi 10 esimest;
- h) Rahvusvaheliselt kehtiva *International Baccalaureate Diploma* alusel järgmiste rahvusvaheliste kolledžite (*United World Colleges, UWC*) lõpetanud: *UWC of the Atlantic, UWC Red Cross Nordic, UWC of the Adriatic, UWC of Hong Kong, UWC Armand Hammer of the American West, UWC Lester B. Pearson of the Pacific*.

4.6. Vastuvõetud kandidaadile saadetakse kirjalik vastuvõtuteatis tähtsitud kirjaga viie päeva jooksul vastuvõtuotsuse langetamisest arvates.

4.7. Vastuvõetu on kohustatud kinnitama enda õppima asumist Tartu Ülikoolis, andes allkirja teaduskonna dekaanaadis või tagastades allkirjastatud vastuvõtuteatise tähtsitud kirjaga teaduskonna dekaanati 14. augustiks.

4.8. Kui mõni vastuvõetutest ei ole ettenähtud tähtajaks kinnitanud Tartu Ülikoolis õppima asumist või tasunud õppeteenustasu, võib vabaks jäänud koha täita pingereas järgmise üliõpilaskandidaadiga, kes on vastuvõetute hulgast välja jäänud.

4.9. Rektor immatrikuleerib üliõpilaskandidaadi või arwab vabakuulajate nimekirja dekaani esildise alusel õppeaasta alguseks, kui vastuvõetu on kinnitanud õppima asumist Tartu Ülikoolis või tasunud 27. augustiks õppeteenustasu.

4.10. Pärast õppeaasta algust ei ole sisseastujate immatrikuleerimine 1. aasta üliõpilaseks üldjuhul lubatud.

ÕPE TASULISE TEENUSENA

Lisaks õppekohtadele, mille õppekulud kaetakse riigieelarvest, pakub Tartu Ülikool soovijaile võimalust luua täiendavaid õppekohti.

Teaduskonnad korraldavad kooskõlas ülikooliseadusega tasulise teenusena õpet juriidiliste ja füüsiliste isikute tellimuste alusel loodud õppekohtadel ja vabakuulajate ettevalmistamist eksternieksamiteks.

Tasu eest õpivad ka välismaalased, kes ei ela alaliselt Eestis ja kes on tulnud Tartu Ülikooli omal algatusel. Õppemaksu välisüliõpilastele kehtestab vabariigi valitsus.

Juriidiliste ja füüsiliste isikute tellimuste alusel loodud lepingulistel õppekohtadel õppima asujad immatrikuleeritakse ja õppetöö toimub sarnaselt riigieelarvest finantseeritavate üliõpilastega, erinevalt toimub vaid eksmatrikuleerimine, mida reguleerib ülikooli ja tellija leping.

Vabakuulajad õpivad koos immatrikuleeritud üliõpilastega ning samade õppekavade alusel. Vabakuulaja võib taotleda immatrikuleerimist eduka edasijõudmise korral pärast iga semestri lõppu vastaval erialal vaba üliõpilaskoha olemasolul. Üliõpilaseks vastuvõtu otsustab teaduskond ja kinnitab oma käskkirjaga rektor. Vabakuulajal on õigus kaitsta vastava eriala õppekava täitmisel lõputöö ning saada ülikooli diplom ühistel alustel üliõpilastega.

Lepingulisele õppekohale või vabakuulajaks vastuvõtul on eelisõigus kandidaatidel, kes saavutasid sisseastumiseksamitel parema tulemuse. Vastuvõtu otsustab teaduskond ja kinnitab rektor pärast semestritasu maksmist. Vabakuulajaga sõlmitakse leping, milles sätestatakse TÜ ja vabakuulaja õigused ja kohustused.

Teenustasude hinnad kehtestab Tartu Ülikooli valitsus. Semestri kestel õpingud katkestanuile semestritasu ei tagastata.

Kõigi nimetatud õppimisvõimaluste eelduseks on TÜ sisseastujatelt nõutavate eksamite sooritamine 1998. aastal ja kehtiva riigieksamite tunnistuse esitamine.

Avaldusi 1998/99. õppeaastal lepingulistel õppekohtadel õppida soovijatel ja vabakuulajaks kandideerijatel võetakse vastu 20. juulist kuni 14. augustini. Vastuvõtt otsustatakse hiljemalt 21 augustiks. Lepingute sõlmimine teaduskondade dekanaatides lõpetatakse 27. augustil. Samaks ajaks peab olema makstud õppe-teenustasu ning esitatud dekanaat maksekorralduse koopia tõendina teenustasu ülikoolile ülekandmise kohta või TÜ kassa kviitung.

Loetletud võimalused ei puuduta õppimist avatud ülikoolis.

AVATUD ÜLIKOO

AVATUD ÜLIKOO toimub õppetöö mittestatsionaarses õppevormis, mis annab võimaluse valida koolitus eri mahus ja variantides:

- omandada kõrgharidus või lõpetada varem katkenud õpingud,
- täiendada teadmisi ja oskusi töökarjääri kindlustamiseks,
- omandada uus eriala,
- saada lisateadmisi,
- arendada end oma huvialal.

Sisseastumise kord, tingimused

Õppimist avatud ülikoolis ei piira vanus ega senine haridustee. Sisseastumiseksameid avatud ülikooli ei ole. Konkursi korral kehtestatakse teaduskonnas vastuvõtutingimused. Diplomi- või bakalaureuseõpe eeldab keskhariidust, magistriõppesse astumiseks peab olema bakalaureusekraad. Lühikursustest võivad osa võtta kõik huvilised. Lühikursuse lõpetamise tingimused täitnud õppija saab Tartu Ülikooli tunnistuse.

Õppetöö korraldus

Õppetöö avatud ülikoolis toimub sessiooniti, mille sagedus ja kestus võib teaduskonniti erineda. Auditoorsel õppetööl viibivad õppijad tavaliselt 3–10 päeva. Iseseisvat tööd sessioonide vaheajal abistavad õpikud ja õppematerjalid. Samuti võimaldatakse õppijatele konsultatsioone. Õppija suhteid ülikooliga reguleerib leping.

Õppeteenustasu

Õppimine avatud ülikoolis on tasuline. Õppeteenustasu on sõltuvalt erialast ja õppevahendite tehnoloogilisest keerukusest 300–1000 krooni ühe ainepunkti eest.

Õppeteenustasu maksmiseks pakub Eesti Maapank järelmaksuvõimalust.

Tasemekoolitus avatud ülikoolis on järgmistel erialadel:

Diplomiõpe

treeninguõpetus ja spordijuhtimine	465 363
ärijuhtimine	380 448
psühholoogia	465 959

Bakalaureuseõpe

usuteadus	465 300
õigusteadus	465 397
inglise filoloogia	465 218
saksa filoloogia	465 228
kasvatusteadused	465 155
liikumis- ja sporditeadused	465 363
ajakirjandus	465 188
sotsiaaltöö	465 935
eripedagoogika	465 920
sotsioloogia	465 927

Magistriõpe

usuteadus	465 300
arhiivindus	465 658
filosoofia	465 315
klassikaline filoloogia	465 211
pedagoogika	465 155
ärijuhtimine	380 448
sotsiaaltöö	465 935
eripedagoogika	465 920

Lisaks tasemekoolitusele pakub avatud ülikool ka lühikursusi.

NB! Koolituspakkumine võib täieneda kevadsemestril.

Täpsema info saamiseks võtta kontakti avatud ülikooli esindustega või vastava teaduskonnaga.

AVATUD ÜLIKOOLI

esindus Tartus:

Lossi 24

EE2400 TARTU

Tel (27) 465 200, (27) 465 201, (27) 465 804

Faks (27) 465 440

e-post: *utop@ut.ee*

WWW: *http://www.ut.ee/AvatudYlikool/koolitus.html*

AVATUD ÜLIKOOLI

esindus Tallinnas:

Kopli 82–314

EE0004 TALLINN

Tel (22) 620 3636

Faks (22) 620 3636

e-post: *annn@cc.ttu.ee*

ERIALAKIRJELDUSED

USUTEADUSKOND

Usuteaduse eriala

Usuteaduskond kuulub nende teaduskondade hulka, mis alustasid oma tegevust koos Tartu Ülikooliga aastal 1632. Taasavamisjärgsete aastate jooksul on teaduskond saavutanud uuesti väärika koha Tartu Ülikoolis.

Õhtumaade ülikoolides on usuteadus olnud aastasadu juhtivaid humanitaaralasid ja see traditsioon püsib tänapäevalgi, sest religioonil üldiselt ja ristiusul ning kristlikul teoloogial eriti on olnud püsiv koht Euroopa kultuuris ning ühiskonna vaimsete ja eetiliste väärtuste kujunemisel.

Tartu Ülikooli usuteaduskonnas toimub praegu õppetöö kuue õppe-
tooli juures.

Vana Testamendi teaduse õppetooli juures õpitakse Vana Testamendi heebrea keelt (soovi korral ka teisi semiidi keeli: araabia keel, süüria keel jt) ning Vana Testamendi kui kirjandusteose ja religiooni-
üriku tekkimist, laadi, maailmavaadet, õpetust jne. Piibliteksti tundma-
õppimine on erutav töö, mis pakub nii mõnegi üllatuse.

Uue Testamendi teaduse ja kreeka keele õppetooli juures õpi-
takse Uue Testamendi kreeka keelt, Uue Testamendi kui ristiusu keske-
se teksti ajaloolist tausta, kujunemislugu, põhiseisukohti, kirjandus-
likku laadi ja teoloogilisi probleeme.

Ajaloolise usuteaduse ja ladina keele õppetooli juures õpitakse Euroopa ja Eesti kirikulugu, kristliku dogma (õpetuse) kujunemist, teisi kristlikke kirikuid Idas ja Läänes. Näidatakse, millest on tingitud kristlike kirikute erinevused ja miks kirikud on sellised, nagu nad tänapäeval on. Veel õpitakse ladina keelt, loetakse kreeka- ja ladina-keelseid teoseid.

Süsteemaatilise usuteaduse ja filosoofia ajaloo õppetooli ained käsitlevad süsteemsel kujul kristliku kiriku õpetust üldiselt ja evangelistset õpetust eriti, eetikat ja eluhoiakuid. Tähtis osa on ka filosoofia ajalool.

Praktilise teoloogia õppetooli ained püüavad näidata, mida teeb kirik ja mida tehakse kirikus, st kuidas kirik teostab oma ülesandeid. Siia kuuluvad õppeained jumalateenistuse korrast, jutlustamisest, kiriku juhtimisest, misjonitööst, hingehoiust.

Võrdleva usuteaduse õppetooli ained käsitlevad religiooni kui nähtuse tekkimist, mittekristlikke usundeid, soome-ugri hõimurahvas-te uskumusi, religiooni psühholoogilisi aspekte ning osa ühiskonnas.

Usuteaduskonna lõpetanuid ootab ees avar tegevusväli kirikutes, koolides, ajakirjanduses, teaduses, sotsiaalhoolekandes ja muudes meie ühiskonnale vajalikes tööpaikades.

Sisseastumisel võtab usuteaduskond arvesse emakeele kirjandi ja võõrkeele (inglise, saksa või prantsuse keel) riigieksami tulemusi. Profileeriva sisseastumiseksamina, mis sooritatakse ülikoolis, on ette nähtud kollokvium. Kollokviumil eeldatakse üliõpilaskandidaatidelt ajaloo tundmist keskkooli programmi mahus ja Piibli tundmist Toomas Jürgensteini "Piibliõpik" ulatuses. Keskkooli kuldmedaliga lõpetanud on kollokviumist vabastatud.

Info: Ülikooli 18–313, tel (27) 465 300

ÕIGUSTEADUSKOND

Õigusteaduse eriala

Õigusteaduskond on üks nendest Tartu Ülikooli teaduskondadest, mis alustasid oma tegevust kohe ülikooli asutamisel 1632. aastal.

Tartu Ülikooli õigusteaduskond on kogu oma tegutsemisaja jooksul olnud tähtis õigusteadusliku mõtte arengu keskus. Pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist alanud õigusreformi ettevalmistamisel ja kõigi olulisemate õigusaktide väljatöötamisel on osalenud meie teaduskonna õppejõud.

Praegu toimub õppetöö õigusteaduskonnas kolmes astmes. Esimehe aste (neli aastat) annab kraadi *baccalaureus artium* (õigusteadus), teine aste (kaks aastat magistriõpet) akadeemilise kraadi *magister iuris* ning kolmas aste (neli aastat doktoriõpet) akadeemilise kraadi *doktor iuris*.

Kõrgharidusega juristi kvalifikatsiooni saamiseks tuleb nelja aasta jooksul sooritada 34 eksamit ja 24 arvestust kohustuslikes ja alternatiivsetes õppeainetes, sellele lisaks veel eksamid või arvestused valikainetes 19 ainepunkti ulatuses (nendest võib osa olla valitud ka teistest ülikoolidest, teaduskondadest, näiteks majandus- või filosoofiateaduskonnas õpetatavate ainete hulgast).

Õigusteaduskonna lõpetajad asuvad tööle mitmesugustes era- ja riigiettevõtetes, pankades, advokaadibüroodes, kohtutes, riigi- ja kohaliku omavalitsuse aparaadis, prokuratuuris ning politseiametis. Enamik nendest töökohtadest pakub väga head rakendust analüüsivõimele ning haritud inimesele.

Info: Näituse 20–213, tel (27) 465 390, (27) 465 394

<http://juridica.ut.ee>

ARSTITEADUSKOND

Arstiteaduse eriala

Õppeaeg arstiteaduse erialal on kuus aastat. Esimesel kolmel kursusel õpitakse prekliinilisi distsipliine: füüsikat, keemiat, anatoomiat, histoloogiat, füsioloogiat, biokeemiat, mikrobioloogiat, patoloogiat ja farmakoloogiat, samuti rahvatervishoidu. I kursusel on kohustuslik õppida ladina keelt. III kursusel lisanduvad sisehaiguste propedeutika, üldkirurgia, röntgenoloogia ja laboratoorne diagnostika.

Alates IV kursusest toimub õppetöö ülikooli kliinikutes tsüklitena. IV kursusel õpitakse sise- ja kirurgilisi haigusi, V ja VI kursusel teisi kliinilisi aineid. Erinevalt noorematest kursustest ei ole alates IV kursusest üliõpilastel eksamisessiooni. Eksam või arvestus sooritatakse tsükli viimasel päeval. Lisaks ainetele, mis on kõikidele üliõpilastele kohustuslikud, tuleb igal kursusel läbida 1–2 vabaainet. Pärast IV kursust on suvine arstiabi praktika.

VI kursuse lõpus on üks kompleksne lõpueksam, kus on küsimusi sisehaigustest, kirurgiast, sünnitusabist ja günekoloogiast ning rahvatervishoiust. Lõpueksami edukalt sooritanud saavad arsti astme diplomi. Seejärel on soovi korral võimalik spetsialiseeruda soovitud eriala residentuuris. Kohe pärast ülikooli lõpetamist võivad noored diplomeeritud arstid jätkata õpinguid doktoriõppes teaduskraadi saamiseks. Kliinilistel erialadel on soovitatav eelnevalt lõpetada residentuur.

1997. aastast kehtivad kõikidel arstiteaduskonna erialadel uued õppekavad.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks, valik- ja vabaaineteks. Kohustuslikke aineid peavad õppima kõik, valikaineid valitakse 6–8 ainepunkti ulatuses kindlast nimekirjast. Lisaks kohustuslikele õppeainetele tuleb üliõpilastel igal kursusel kuulata vabaaine loenguid ühe ainepunkti (umbes 20 tundi õppetööd) ulatuses.

Info: Veski 63, tel (27) 465 325

Farmaatsia eriala

Farmaatsia erialal on õppeaeg viis aastat. Esimesel ja teisel kursusel õpitakse üldaineid: anatoomiat, botaanikat, füüsikat, matemaatikat, füsioloogiat, mitmesuguseid keemiakursusi, võõrkeeli jt. III ja IV kursusel õpitakse tundma farmatseutilist tehnoloogiat, ravimtaimi ja nende töötlemise tehnoloogiat, ravimite keemiat, ravimite toimet organismises, farmaatsiakorraldust jt. Teoreetilisi teadmisi kinnistatakse laboratoorsete tööde ja seminaridega. Erialaoskuste saamiseks on V kursusel ette nähtud õppe- ja menetluspraktika apteekides, kontrollanalüüsilaborites, farmaatsiatehastes, -firmades ning II kursusel ravimtaimede tundmaõppimiseks katsepõldudel ja vabas looduses.

Stuudiumi lõpetab iseseisva eksperimentaalse uurimistöö kaitsmine ja lõpueksam, mis haarab põhilisi küsimusi farmaatsias. Ülikooli lõpetanu saab proviisori astme diplomi. Pärast ülikooli lõpetamist on õigus astuda magistriõppesse (2 aastat). Pärast magistrikraadi kaitsmist on võimalik jätkata õppe- ja teadustööd doktoriõppes (4 aastat).

1997. aastast kehtivad kõikidel arstiteaduskonna erialadel uued õppekavad.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks, valik- ja vabaaineteks. Kohustuslikke aineid peavad õppima kõik, valikaineid valitakse 6–8 ainepunkti (1 ainepunkt on umbes 20 tundi õppetööd) ulatuses kindlast nimekirjast. Lisaks kohustuslikele õppeainetele tuleb üliõpilastel igal kursusel kuulata vabaaine loenguid ühe ainepunkti ulatuses.

Info: Veski 63, tel (27) 465 325

Stomatoloogia eriala

Õppeaeg stomatoloogia erialal on viis aastat. Kahel esimesel aastal toimub õppetöö prekliinilistes ainetes. Alates II kursuse kevadsemestrist õpitakse nende kõrval ka stomatoloogia aineid. Paralleelselt teoreetilise õppetööga toimuvad praktikumid stomatoloogia polikliinikus. IV ja V kursusel toimub menetluspraktika stomatoloogia raviasutustes. Lõpueksami edukalt sooritanud saavad stomatoloogi astme dip-

lomi ning ühtlasi õiguse konkureerida kraadiõppele doktoriõppes teaduskraadi saamiseks. Stomatoloogia eriharude kutse omandatakse pärast erialase residentuuri (kestab sõltuvalt erialast 3–5 aastat) lõpetamist. Näiteks on nii võimalik saada näo- ja lõualuude kirurgia, plastilise kirurgia ja veel paljude teiste alade spetsialistiks.

1997. aastast kehtivad kõikidel arstiteaduskonna erialadel uued õppekavad.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks, valik- ja vabaaineteks. Kohustuslike aineid peavad õppima kõik, valikaineid valitakse 6–8 ainepunkti ulatuses kindlast nimekirjast. Lisaks kohustuslikele õppeainetele tuleb üliõpilastel igal kursusel kuulata vabaaine loenguid ühe ainepunkti (umbes 20 tundi õppetööd) ulatuses.

Info: Veski 63, tel (27) 465 325

Õeteaduse eriala

Õeteadust on senini Eestis vähe arendatud, on piiratud põhiliselt hoolduse-põetuse õpetamisega meditsiinkoolides. Tartu Ülikoolis alustati ülikooliharidusega meditsiiniõdede ettevalmistamist 1991. aastal, mil loodi õeteaduse osakond. Praegu võetakse vastu üheaastasesse bakalaureuseõppesse varem TÜ-s kolmeaastase stuudiumi lõpetanud. Õpitakse teadustöö aluseid, õeteaduse teooriat, juhtimist, pedagoogikat, tervishoiu ökonoomikat ja kirjutatakse ning kaitstakse bakalaureusetöö. Bakalaureusekraadi omandanud võivad töötada õppejõuna, vanem- või ülemõena.

1997. aastast kehtivad kõikidel arstiteaduskonna erialadel uued õppekavad.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks, valik- ja vabaaineteks. Kohustuslike aineid peavad õppima kõik, valikaineid valitakse 6–8 ainepunkti ulatuses kindlast nimekirjast. Lisaks kohustuslikele õppeainetele tuleb üliõpilastel igal kursusel kuulata vabaaine loenguid ühe ainepunkti (umbes 20 tundi õppetööd) ulatuses.

Info: Veski 63, tel (27) 465 325

FILOSOOFIATEADUSKOND

Ajalugu

Tartu Ülikooli ajaloo-osakond ühendab konkursieksamite kaudu ajalooostuudiumi valinud üliõpilasi, kes soovivad valida peaaaineks ajaloo, arheoloogia, etnoloogia või kunstiajaloo ning kõrvalainetena õppida teisi sellega seotud aineid kas ajaloo-osakonnas või väljaspool seda.

Ajaloo-osakonnas õpetatakse üldise ajaloo õppekava alusel neljal erialal **seitset ainet**, millest igaüks võib olla üliõpilasele pea- või kõrvalaineks:

- 1) **ajalugu** (kitsama spetsialiseerumine **Eesti ajaloole, üldajaloole, lähiajaloole** (20. sajandi ajalugu) või **arhiivindusele**),
- 2) **arheoloogia**,
- 3) **etnoloogia**,
- 4) **kunstiajalugu**.

Igale õppeainele vastab õppetool (korraline professor), mis õpetab vastavat ainet alam-, kesk- ja ülemastmes. Ülemastmes valitud aine, milles üliõpilane kirjutab ka lõputöö, on peaaaine. Teised ained on kõrvalained. Lisaks nendele ajaloo-osakonna ainetele võib teatud ulatuses (kõrvalainena alam- või keskastmes ehk vabaainetena üksikute kursuste kaupa) õppida mitmesuguseid teisi humanitaar- ja sotsiaalteaduste aineid väljaspool osakonda ja teaduskonda.

Kõik ajaloo-osakonna üliõpilased õpivad kahe esimese õppeaasta jooksul süvendatult inglise ja saksa keelt, täiendavad oma teadmisi erialaliselt vene keeles ja saavad algteadmisi ladina keelest. Valikuliselt on võimalik õppida ka teisi (prantsuse, rootsi jt) keeli.

Õpingute hulka kuuluvad ka arhiivipraktika ja arheoloogia või etnograafia välipraktika.

Eriline rõhk on pandud teadustöö oskuste omandamisele. Kõik esimese õppeaasta üliõpilased kirjutavad referatiivset laadi proseminaritööd, kahel järgmisel aastal uurimuslikud seminaritööd mingil kitsamal teemal ja lõpuks esitavad peaaaines peaseminaris valminud lõpu-

töö, mis on aluseks bakalaureusekraadile. Ajalooüliõpilase bakalaureuseõpe sisaldab vähemalt 160 õppenädalat ehk ainepunkti (1 AP eeldab üliõpilaselt 40 tundi tööd).

Ajaloo-osakonna juures töötab **orientalistikakeskus**, mis ühendab Idamaade keelte, filosoofia, usundiloo ja laiemalt kogu orientaalset kultuuri huvilisi ja pakub neile vastavaid õpekursusi.

Bakalaureuseastme lõpetanutel on võimalik taotleda õpetajakutset, milleks tuleb õppida üks aasta didaktilis-metoodilises seminaris.

Osakonna lõpetanud on leidnud rakendust esijoonel haridus- ja kultuuriministeriumis, muuseumi- ja arhiivitöötajana, muinsus- ja kultuurimälestiste kaitse alal jne. Lai üldharidus on võimaldanud leida tööd ka teistes riigiasutustes (välis-, kaitse- jt ministeeriumites), tegutseda ajakirjaniku ja poliitikuna.

Teaduskraadi saamiseks on parimatel võimalikel jätkata õpinguid ajaloo-osakonna magistriõppes (2 aastat) ja doktoriõppes (4 aastat), mis lõpevad vastavalt magistri- või doktorikraadi kaitsmisega ajaloos, arheoloogias, etnoloogias või kunstiajaloos.

Info: Lossi 3–416, tel (27) 465 651

Eesti ja soome-ugri filoloogia

Eesti ja soome-ugri filoloogia eriala jaguneb kaheks haruks:

- **eesti keel ja sugulaskeeled** (eesti keele, soome keele ja kirjanduse, soome-ugri keelte, ungari keele ja kirjanduse ning arvutuslingvistika eriharud);
- **eesti kirjandus ja rahvaluule** (eesti kirjanduse, teatriteaduse, eesti ja võrdleva rahvaluule eriharud).

Osakonna üliõpilane peab valima ühe neist eriharudest peaaineks, mida ta õpib ülemastme ulatuses ja millest ta kirjutab ülikooli lõpetamisel bakalaureusetöö. Lisaks peab vajalike ainepunktide kokkusaamiseks valima veel ühe eriharu kesk- ja ühe alamastmes või ühe eriharu ülemastmes. Ühe alamastme ulatuses on üliõpilasel lubatud kuulata ülikoolis õpetatavaid õppeaineid omal valikul. Üliõpilased, kes on õppinud vähemalt keskastme ulatuses eesti keelt ja eesti

kirjandust, võivad õpetajakoolituse kaudu taotleda eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutset. Kõikide eriharude õpetus võib jätkuda ka magistri- ja doktoriõppe tasandil. Enamikku neist erialadest on Eestis võimalik õppida ainult Tartu Ülikoolis.

Eesti keele ja sugulaskeelte haru. Eesti ja soome-ugri filoloogia eriala ei orienteeru enam ainult filoloogide ettevalmistamisele klassikalises mõttes, vaid peab silmas ka Eesti vajadusi välissuhtluses, äritegevuses jne. Praegu vajatakse endiselt soome keele ning ungari keele tõlke ja tõlkijaid. Eesti Keele Instituut vajab mitmesuguse suunitlusega eesti keele spetsialiste. Suurenenud on nõudlus Venemaal elavate soome-ugri rahvaste keelte tundjate järele.

Eesti keele eriharus kuuluvad alamastmesse sissejuhatavad kursused erialast, keele varieerumisest, sõnavarast, foneetikast. Keskastmes õpitakse keeleteooriat ning põhjalikumalt tänapäeva eesti keele eri tasandeid ning eesti keele ajalugu ja murdeid. Ülemastmes on võimalik valida teoreetilisi valikkursusi või spetsialiseeruda keelekorraldusele. Seminarides omandatakse teadmisi ja praktilisi oskusi keelematerjali kogumisest ja analüüsist, tutvutakse teadusliku uurimistöö metoodikaga, kirjutatakse iseseisvaid uurimusi. Ettevalmistus võimaldab tegutseda emakeeleõpetajana, keeleteoimetajana ning muudel emakeelega seotud aladel, magistriõppe järel ka keeleuurijana või kõrgkooli õppejõuna.

Soome keele ja kirjanduse eriharus õpitakse tundma soome keelt ja kirjandust nende ajaloolises ja kultuurilises kontekstis. Alamastmel tutvutakse soome keele kursuste ja vestlustundide kõrval Soome maa ja ajaloo ning saadakse üldpilt soome kirjandusest, tavakultuurist ja tähtpäevakommetest. Keskastmel jätkatakse soome keele oskuse täiustamist ning tutvutakse lähemalt soome kirjanduse varasema perioodiga, soome murretega, kultuuriga, soome keele hääliku- ja vormisüsteemi ning sõnavara ajaloo. Ülemastmel süvendatakse soome keele oskust ning tutvutakse uuema soome kirjandusega. Ettevalmistus võimaldab tegutseda tõlgina ja soome keele õpetajana.

Soome-ugri keelte eriharus õpitakse tundma nii lähemaid kui kaugemaid sugulaskeeli ja nende ajalugu. Tähtis koht on soome ja ungari keele õpetusel. Kõigis astmetes loetakse kursusi üld- ja soome-ugri keeleteadusest. Seminarides ja praktikumides omandatakse teadusliku uurimistöö kogemusi. Ettevalmistus võimaldab tegutseda keeleuurijana, tõlgina, õpetajana, magistriõppe järel ka teadurina ja kõrgkooli õppejõuna.

Ungari keele ja kirjanduse eriharu annab laialdased teadmised húngaroloogias. Alamastmes on rõhk keeleõppel, eestikeelsetes loengutes antakse ülevaade Ungari maast, ajaloost ja kirjandusest. Kesk- ja ülemastmes jätkub keeleoskuse täiustamine, valdavalt ungarikeelsetes loengutes käsitletakse põhjalikult ungari kirjandust, keele ajalugu ja murdeid, kultuuri ajalugu ning etnograafiat. Ettevalmistus võimaldab tegutseda keeleuurijana, tõlgina ja ungari keele õpetajana.

Arvutuslingvistika eriharus, mis alustas 1997. aastal alamastme õpetamisega ja jätkab edaspidi keskastme ja ülemastme väljaarendamisega, antakse ettevalmistus põhilistel keele arvutitöötuse aladel ja nende poolt eeldatavates matemaatilistes ja loogiliste aluste ainetes. Üliõpilasel on võimalus omandada lisaks eesti keele alastele teadmistele ka põhiteadmised informaatikas ja oskus neid rakendada keelega töötamisel, mis peaks andma talle eeliseid tööjõuturul.

Eesti kirjanduse ja rahvaluule haru. Eesti filoloogi hariduse olulisemaid osi on eesti kirjanduse, rahvaluule ja maailmakirjanduse põhjalik tundmine, pädev teoreetiline ja stilistiline ettevalmistus. Olemuselt on see rahvuskeskne haridus, mis nõuab ühtlasi laialdasi üldkultuurilisi, lingvistilisi, filosoofilisi, esteetilisi, pedagoogilisi, ajaloo- ja võõrkeeltealaseid teadmisi. Tartu Ülikooli eesti kirjanduse ning eesti ja võrdleva rahvaluule õppetoolid on olulised rahvusteaduse keskused Eestis, olles samas ainulaadseid maailmas. Siit saadavaid süsteempäraseid teadmisi folkloori ja kirjandusloo kohta ei ole võimalik mujalt hankida.

Eesti kirjanduse eriharus antakse lisaks põhjalikule eesti kirjanduse käsitlemisele ülevaade maailmakirjanduse ajaloost ning kirjandusteo-

riast. Eraldi süvenetakse lüürika, eepika ja dramaatika arengusse. Kuulatakse autoreid, aktuaalseid või kitsamaid teemasid sügavamalt puudutavaid valikkursusi. Seminarides omandatakse kirjandusteose analüüsi oskus, iseseisvates uurimustes rakendatakse mitmekesiseid meetodeid. Ettevalmistus võimaldab tegutseda kirjandusõpetajana, uurijana, kriitikuna, õppejõuna, toimetajana või muudel kirjandusega seotud aladel.

Teatriteaduse eriharur kuulatakse teatriajaloo ja -teooria, teatrikriitika ning draamaklassika loenguid. Õpitakse analüüsima etendusi, kirjutama teatriuurimuslikke töid. Eestis ei ole varem teatriteadust õpetatud, teater on aga rahvusliku kultuuri osana seotud tihedalt keele ja kirjandusega. Eriharu annab vajalikke teadmisi gümnaasiumi õpetajatele, tööks teatriajakirjanikuna, teatri kirjandusala juhatajana, teatriuuri ja või õppejõuna.

Eesti ja võrdleva rahvaluule eriharur süvenetakse rahvalaulusse, rahvajutusse ning folkloori lühivormidesse (vanasõnad, kõnekäänud), samuti eesti ja teiste rahvaste usundesse. Seminari- ja bakalaureuse-tööd ei pea olema tingimata eesti rahvaluulest või mütoloogiast, vaid võivad hõlmata ka mõne teise rahva folkloori. Rahvaluule teoreetiliste kursuste juurde kuulub osavõtt rahvaluule kogumise ekspeditsioonidest või praktikum Eesti Rahvaluule Arhiivis. Rahvaluule eriharulõpetanu leiab tööd kultuuritöötaja või professionaalse folkloristina. Rahvaluule tundmine on hädavajalik tööks eesti keele ja kirjanduse õpetajana.

info: eesti keel ja sugulaskeeled — Ülikooli 18–124, tel (27) 465 224
eesti kirjandus ja rahvaluule — Ülikooli 18–137, tel (27) 465 219

Eesti keel (võõrkeelena)

Eesti keele (võõrkeelena) eriharu kuulub eesti ja soome-ugri filoloogia osakonda, vastuvõtt sellesse toimub teistest eriharudest eraldi. Eriharu on mõeldud eelkõige Eesti muukeelsete koolide lõpetanutele ja välismaalastele. Sisseastumiseksamitega eesti keelt (võõrkeelena) õppima asunud üliõpilastel tuleb kirjutada sellest ülikooli lõpetamisel lõputöö. Lisaks peavad nad valima veel 2–3 eriala kõrvalaineks, neist ühe (v.a. eesti keele) eesti ja soome-ugri filoloogia osakonnast.

Õppetöö toimub eesti keeles. Üliõpilased, kelle eesti keele oskus pole küllaldane eestikeelsest õppetööst osavõtuks, läbivad sügissemestri jooksul eelastme, sooritades praktilist eesti keelt ning Eesti maatundmist käsitlevate ainete eksamid.

Eriharu lõpetanud, kes sooritavad ka pedagoogilise tsükli, saavad õiguse töötada eesti keele õpetajana mitte-eesti koolis.

Eesti keele (võõrkeelena) eriharus toimuvad sissejuhatavad kursused erialast ja üldkeeleteadusest ning kursused tänapäeva eesti keele eri tasanditest. Eelkõige tutvutakse eesti keele ja selle uurimise ajalooga ning keeleõpetusele lähedaste distsipliinidega (eesti rahvaluule, etnograafia, Eesti ajalugu, eesti kirjandus), käsitletakse eesti keele häälikulugu ja ajaloolist morfoloogiat ning eesti murdeid, eesti keele ja kultuuri suhteid teiste keelte ja kultuuridega.

Seminarides omandatakse teadmisi ja praktilisi oskusi keelematerjali kogumisest ja analüüsist, tutvutakse teadusliku uurimistöö metoodikaga, kirjutatakse iseseisvaid uurimusi. Ettevalmistus võimaldab taotleda eesti keele õpetaja kutset (mitte-eesti koolis), tegutseda eesti keele praktilist oskust ja teoreetilist tundmist eeldavatel aladel.

Info: Ülikooli 16–113, tel (27) 465 227

Filosoofia

Filosoofiat on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktori-õppes. Bakalaureuseõpe jaguneb alam-, kesk- ja ülemastmeks. Kõrgem aste eeldab ja sisaldab madalama omandamist. Filosoofia ülemastme valinu õpib filosoofiat peaaoinena, taotledes bakalaureusekraadi ja diplomit filosoofia alal. Sellele teele asub filosoofia alal ülikooli astunu. Filosoofia alam- või keskastme valinu õpib filosoofiat kõrvalainena. Viimasel puhul saab ta ülikooli lõpetamisel peale bakalaureusekraadi ja -diplomi oma mittefilosoofilisel erialal ka tunnistuse filosoofia eriala sooritamise kohta kõrvalainena vastaval astmel.

Alam- ja keskastmes tuleb filosoofia alal (bakalaureuseprogrammis on ka kohustuslikud üldained, kõrvalained ja vabalt valitavad ained) sooritada eksamid järgmistes õppeainetes.

Filosoofia ajaloo korralise professuuri piires: filosoofilis-ajalooline sissejuhatus filosoofiasse, sissejuhatus filosoofia ajaloosse, kesk- ja uusaja filosoofia, saksa klassikaline idealism, 19. saj II poole ja 20. saj filosoofia.

Teadusfilosoofia korralise professuuri piires: sissejuhatus filosoofiasse (tunnetusteoreetilise kallakuga), naturfilosoofiast teadusfilosoofiani, teadusfilosoofia ja -metodoloogia, loodusteaduse filosoofilised alused, valitud peatükke teadusfilosoofiast.

Praktilise filosoofia korralise professuuri piires: sissejuhatus sotsiaal- ja poliitikafilosoofiasse, ühiskond ja loodus, ühe sotsiaalteaduse filosoofia, 20. saj filosoofiast ja esteetikast, eetikast või normatiivsest filosoofiast.

Õpetuse eesmärgina taotleb filosoofiaosakond eriala avarat probleemajaloolist-tundmist, põhjalikke teadmisi ühest või mitmest erifilosoofiast, oskust mis tahes asjus filosoofiliselt mõelda, suuliselt ja kirjalikult väljenduda ning ka teise, mittefilosoofilise eriala tundmist.

Tartu Ülikooli filosoofia eriala lõpetanu saavutab seega säärase hariduse ja harituse, mis võimaldab tal — silmas pidades suhteliselt piiratud võimalusi filosoofia enda alal — tegutseda tulemuslikult mitmesugustel kõrgtasemelist ettevalmistust nõudvatel ametikohtadel.

Filosoofia osakond näeb teda:

- 1) edasiõppijana (filosoofia erialal on Tartu Ülikoolis ka magistrantuur ja doktorantuur) või uurijana filosoofia alal,
- 2) gümnaasiumi filosoofiaõpetajana,
- 3) tegevana mis tahes alal, mis nõuab loovat ja mittestandardset kontseptuaalset mõtlemist (avalik elu, riigivalitsemine, äri jms),
- 4) tegevana oma lisaerialal.

Info: Lossi 3–234, tel (27) 465 314

Inglise keel ja kirjandus

Inglise keele ja kirjanduse eriala annab üliõpilastele laiapõhjalise hariduse keeleteaduse, kirjandusteooria, inglise keeles kirjutatud kirjanduse ning inglise keelt kõnelevate maade kultuuri vallas. Õppetöö toimub põhiliselt inglise keeles, mistõttu üliõpilaskandidaadilt eeldatakse head inglise keele oskust, mida ka kahel esimesel õppeaastal edasi arendatakse.

Inglise keelt ja filoloogiat on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. Bakalaureuseõppe nominaalne kestus on neli aastat (160 ainepunkti), magistriõppel kaks aastat (80 ainepunkti) ja doktoriõppel neli aastat (160 ainepunkti). Inglise keele õpetaja kutse saab omandada ühe aastaga pärast bakalaureuseõppe läbimist.

Bakalaureuseõpe inglise keele ja kirjanduse erialal toimub kolmes astmes: alam-, kesk- ja ülemastmes. Kõrgema astme alustamine eeldab madalama astme läbimist.

Alamastmes (esimesed kaks semestrit) on põhirõhk inglise keele sõnavara ja grammatiliste teadmiste edasiarendamisel ning omandatu süstematiseerimisel, tekstianalüüsi ja -loome oskuste kujundamisel. Samuti omandatakse üldfiloloogilised sissejuhatavad ained.

Keskastmes (samuti orienteerivalt kaks semestrit) on keeleõppe eesmärgiks väljendusvõimaluste mitmekesisistamine ja stilistiliselt õige keelekasutus. Süvenetakse inglise filoloogia teoreetilistesse probleemidesse ning kirjutatakse seminaritöö.

Ülemaste on mõeldud teadmiste süvendamiseks valitud kitsamas filoloogilises distsipliinis ning teadustöö metoodika omandamiseks.

Kirjutatakse bakalaureusetöö ning sooritatakse lõpueksamid anglo-ameerika keeleteadusest ja inglise keeles kirjutatud kirjandusest.

Kõrvaleriala raames on võimalik õppida süvendatult Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide kultuurilugu või omandada tõlgi ja tõlkija kvalifikatsioon.

Lõpetanud asuvad tööle nii filoloogilisi teadmisi nõudvatel ametikohtadel (inglise keele õpetajana, tõlgina, tõlkijana) kui ka muudel inglise keele valdamist ning inglise keelt kõnelevate maade kultuurilise eripära tundmist eeldavatel ametikohtadel.

Info: Ülikooli 18a–301, tel (27) 465 218

Kasvatusteadused

Võimalus kasvatusteadusi omaette erialana õppida on üsna uus: esimene vastuvõtt toimus alles 1996. aasta sügisel. Sõjajärgses Eestis õpetati vaid tulevastele õpetajatele väikeses mahus pedagoogikat ja veel vähem pedagoogilist psühholoogiat.

Kasvatusteaduste bakalaureuseõppe eesmärgiks on anda üliõpilastele pedagoogika, pedagoogilise psühholoogia ja haridusfilosoofia alased teadmised mahus, mis looks baasi orienteerumiseks ja töötamiseks hariduselu kõigis institutsioonides ja valdkondades.

Õpingud kasvatusteaduste erialal koosnevad peaaone, kõrvalaine(te) ja valikainete kogumist.

Peaaine (kasvatusteadused) raames kuulatakse loenguid arengu- ja pedagoogilise psühholoogia, uurimistöö aluste, filosoofia, kooli ja kasvatusajaaloo, suhtlemispsühholoogia, sotsioloogia jne loenguid. Peaaine läbimine on kõigile kasvatusteaduste eriala üliõpilastele kohustuslik.

Kõrvalaineid võib valida kõigi ülikoolis kõrvalalana õpetatavate ainete hulgast. Soovitav on valida eriala, mis annab üliõpilasele õpetajakutse (nt põhikooli emakeele ja kirjanduse, võõrkeelte, loodusteaduste, ajaloo, füüsika, keemia jne õpetaja koolituse tsükkel).

Lisaks eelnimetatule pakub pedagoogika osakond järgmisi kõrvalaineid:

sotsiaalpedagoogika ja inimeseõpetus (vastava õpetajakoolituse läbimine võimaldab töötada põhikooli- ja gümnaasiumiastmes inimeseõpetuse õpetajana);

kodu- ja kultuurilugu vene õppekeelega koolis (vastava õpetajakoolituse läbimine võimaldab töötada eestikeelse kodu- ja kultuuriloo tsükli õpetajana vene õppekeelega koolis);

haridusteooria ja -korraldus, mille raames antakse teadmisi hariduse korraldamise ja juhtimise valdkonnast.

Õppeaeg kasvatusteaduste erialal on neli aastat, mille lõpetamise järel omistatakse üliõpilasele bakalaureusekraad: *baccalaureus artium* (kasvatusteadused). Põhiõpingutele järgneb üheaastane õpetajakoolituse tsükkel valitud kitsamal erialal. Seega on õpetajakutseks valmistuvate üliõpilaste õppeaeg viis aastat.

Kasvatusteaduste eriala õpingud sobivad noortele, kes on orienteeritud tööle inimestega, soovivad parandada inimest ja ühiskonda kasvatusena — olgu siis igapäevatöös õpetajana, nõustajana, haridusametnikuna — või teadusliku uurimistööga.

Info: Ülikooli 16, tel (27) 465 155

Maalikunst

Võetakse vastu viis üliõpilast, võimalusel ka vabakuulajaid tasulisse õppesse. Üliõpilaskandidaadid peavad esitama eelkonkursile kümme tööd, mille põhjal lubatakse loomingulisele konkursile. Neil, kellel eelkonkurss ei õnnestu, jääb aega esitada oma sisseastumisdokumendid muusse teaduskonda.

Õppetöö maalikunsti erialal on keskendatud tahvelmaalile, laiemalt võttes on (eeldatavalt vanematel kursustel) mõeldavad mis tahes suuna valikud ja tehnikate kombinatsioonid kujutava kunsti piires. Kahe esimese aasta jooksul omandatakse põhilised tehnilised ja kujutamisoskuse ning kompositsiooni ja värvusõpetuse alused. Natuurist maali-

takse ja joonistatakse kogu stuudiumi vältel, oluline osa kuulub ka abstraktselile maalikäsitlusele.

Peale maalimise ja kompositsiooni õpetatakse joonistamist, plastilist anatoomiat, graafilise disaini aluseid, kunstiajalugu ning väiksemas mahu graafikat ja skulptuuri. Ülikool pakub häid võimalusi kõrgetasemelise humanitaarhariduse omandamiseks. Tartu Ülikooli maali eriala võiks pidada mõõdukalt konservatiivseks; õppetöö on orienteeritud oskuste, kunsti mõistmise ja loovuse arendamisele, respektierides loova inimese õigust vabale ja isikupärasele eneseväljendusele.

Maalikunsti eriala lõpetanu, olenevalt oma võimekusest on suuteline tegutsema vabakutselise kunstnikuna, kujundajana, arvutigraafikuna, galeristina, leidma rakendust kultuuriasutustes.

Pärast õppekava täitmist on võimalik omandada täiendavalt kunstiõpetaja kutse.

Info: TÜ kunstide osakond, tel (27) 465 669, (27) 465 670
maalikunsti õppetool, tel (27) 432 811

Prantsuse keel ja kirjandus

Prantsuse keele ja kirjanduse eriala on Tartu Ülikoolis küllaltki noor ja seega pidevalt arenev eriala. Praegune prantsuse filoloogia osakond on tegutsenud katkematult alates 1978. aastast, iga-aastane uute üliõpilaste vastuvõtt aga on toimunud alles alates 1995. aastast.

Prantsuse keele ja kirjanduse põhiõppe kogumaht on vähemalt kümme õppenädalat, mis jaotub neljale aastale. Õpetus jaguneb kolmeks astmeks: alam-, kesk- ja ülemaste.

Alamastmes on erialaõpetus keskendunud prantsuse keele suulise ja kirjaliku väljendusoskuse täiendamisele ja süvendamisele praktikumides.

Ülemastmes on võimalik valida keeleteaduse ja tõlke ning kirjanduse eriharu vahel. Ülemaste lõpeb bakalaureuseksamiga ja bakalaureusetöö kaitsmisega.

Kohustuslikud üldained: sissejuhatus keele- ja kirjandusteadusesse, üldkeeleteadus, maailmakirjandus, eesti keel, ladina keel, arvutiõpetus.

Kõrvalaineid võib valida kõigi ülikoolis kõrvalainena õpetatavate ainete hulgast.

Kvalifikatsioon lõpetamisel: prantsuse filoloog.

Lõpetanud võivad tööle asuda kooli, kirjastusse, raamatukogusse, välisosalussega firmasse jne.

Info: Ülikooli 18–211, tel (27) 465 211

Saksa keel ja kirjandus

Saksa keele ja kirjanduse erialale võetakse üliõpilased vastu kirjaliku ja suulise saksa keele eksamiga, arvesse lähevad ka gümnaasiumi kahe riigieksami tulemused — võõrkeeles ja eesti keeles (kirjand). Õpingud kestavad kaheksa semestrit, peale põhieriala peavad üliõpilased valida ühe või kaks kõrvaleriala kas filosoofia- või ka mõnest muust teaduskonnast. Huvilistel tuleks eelkõige silmas pidada, et saksa keele ja kirjanduse õpingute eesmärgiks pole enam saksa keele omandamine, vaid üliõpilastelt eeldatakse juba ülikooli astumisel väga head saksa keele oskust. Loomulikult toimub esimestel semestritel veel keeleoskuse täiendamine, eelkõige aga teadmiste süstematiseerimine grammatika ja sõnavara vallas. Saksa keele ja kirjanduse õppimine tähendab eelkõige tutvumist saksa kultuuriga eri aspektides, saksa kirjandusega, selle ajaloo ja kujunemisest tänapäevani, kirjanduse uurimise suundade ja meetoditega. Teiseks raskuspunktiks on tutvumine keeleteooriate ning nende praktilise rakendamise võimalusega mitmesugustes filoloogia valdkondades, teoreetiline süvenemine saksa keele struktuuri ning selle iseärasustesse võrreldes emakeele ning teiste õpitud või õpitavate keeltega. Kolmandaks, viimastel aastatel järjest laienevaks valdkonnaks on tegelemine kirjaliku ja suulise tõlkega. Saksa filoloogia õppejõudude hulgas on viimastel aastatel olnud pidevalt spetsialiste Saksamaalt, samuti on üliõpilastel tänu meie riikide headele kontaktidele võimalus taotleda stipendiumi Saksa riiklikelt

asutustelt või fondidelt. Võimalus veeta üks või mitu semestrit Saksa-
maal on avardunud ka tänu meie partnerülikoolidele, kes pakuvad
stipendiumiprogramme. Viimasel viiel-kuuel aastal pole saksa keele ja
kirjanduse eriala lõpetanuil olnud raskusi töökohtade leidmisega, hädid
saksa keele ja kultuuri tundjaid vajatakse mitmesugustes eluvaldkon-
dades. Soovi korral võib pärast saksa keele ja kirjanduse eriala baka-
laureuseastme lõpetamist jääda veel aastaks ülikooli juurde õpetaja-
kutse omandamiseks, parimaid ootab kaheaastane magistriõpe ja
nelja-aastane doktoriõpe.

Info: Ülikooli 18a–321, tel (27) 465 228

Skandinavistika (taani keel)

Skandinavistika erialal kestab normaalõppeaeg neli aastat. Selle aja
jooksul omandatakse laiad teadmised nii keeles kui ka kirjanduses.
Õpingud annavad ülevaate ka Taani ühiskonnast ja ajaloost ning teis-
test skandinaavia keeltest (rootsi ja norra keel).

Kujunenud on traditsioon, et taani keele üliõpilane sõidab õppima
Taani ja tal on võimalus täiendada end ka teistes Skandinaaviamaades.
Kohustuslik on õppida vähemalt pool aastat Taani ülikoolis. Samuti
on võimalik taotleda stipendiumi lühemate suvekursuste jaoks, mis
toimuvad (rahva)ülikoolide juures.

Õppetöö hõlmab nädalas umbes 12 tundi kohustuslikke eriala-
loenguid ja seminare, millele lisaks tuleb valida ülikoolis pakutavaid
kõrvaleriala(de) aineid. Kohustuslikud ained esimesel semestril on
näiteks keeleajalugu, grammatika, Taani ja Põhjamaade ajalugu ning
sissejuhatus taani kirjandusse.

Kõigi sisseastujatega toimub **vestlus**, kus üliõpilaskandidaadil on
võimalus näidata oma taani keele (või mõne teise skandinaavia kee-
le — norra, rootsi keele) oskust ning rääkida oma tulevikuplaanidest.

Info: Ülikooli 18–301, tel (27) 465 212

Vene ja slaavi filoloogia

Vene ja slaavi filoloogiat hakati Tartu Ülikoolis õpetama 1803. aastal, kui avati vene keele ja kirjanduse õppetool. Tartu Ülikoolis on oma slavistika koolkond, mille kujundamisel on osalenud maailmakuulsad teadlased: J. Baudouin de Courteney, A. Stender-Petersen, M. Fasmer, J. Lotman jt.

Vene ja slaavi filoloogia erialale astumisel tuleb sooritada kirjalik vene keele ja suuline vene kirjanduse ja kultuuri eksam. Arvesse lähevad ka gümnaasiumi kahe riigieksami (võõrkeel ja emakeele kirjand) tulemused. Õpingud kestavad kaheksa semestrit. Üliõpilased võivad valida peaaineks (esimeseks erialaks) vene keele, vene kirjanduse või slaavi filoloogia, mille nad omandavad kolme astme (alam-, kesk- ja ülemaste) ulatuses. Õppekava näeb ette vähemalt **kahe eriala valiku**. Teiseks erialaks (kõrvalaineiks) peale vene keele, vene kirjanduse ja slaavi filoloogia võib valida ka semiootika ja kulturoloogia. Kui üliõpilasel on vastav ettevalmistus, saab ta valida ka **teisi** filosoofiateaduskonna **erialasid** (soome-ugri, romaani-germaani ja klassikalist filoloogiat, skandinavistikat, ajalugu jt). Kahe esimese semestri jooksul õpitakse **üldkohustuslikke (alam- ja keskastme) aineid**, milleks on sellised filoloogiateaduse baasained nagu kirjandusteooria alused, keeleteooria alused, sissejuhatus kultuuriteooriasse, sissejuhatus slaavi filoloogiasse, vene kirjanduse ajalugu, maailmakirjanduse klassikud, tänapäeva vene keele teoreetiline kursus. On ette nähtud ühe võõrkeele, eesti keele (neile, kes on lõpetanud vene kooli), praktilise vene keele (eesti kooli lõpetanuile), ladina ja vanaslaavi keele õppimine. Põhi- ja kõrvalerialad valitakse esimesel akadeemilisel õppeaastal. Põhierialal tuleb kirjutada proseminari-, seminari- ja lõputöö.

Vene ja slaavi filoloogia osakonnal on tihe koostöö Venemaa juhtivate teaduskeskustega, Bergamo (Itaalia), Keele'i (Inglismaa), Helsingi ja Stockholmi kõrgkoolidega, vahetatakse üliõpilasi Venemaa, Poola, Tšehhi ja Slovakkia kõrgkoolidega. Igal õppeaastal esinevad Tartu Ülikoolis maailma juhtivad slavistid loengukursuste ja teadusettekannetega. Vene filoloogide üliõpilaskonverentsid on muutunud rahvusvaheliseks. Osakonna **lõpetanud töötavad** kesk- ja kõrgkoolides, kirjastustes, raadios ja televisioonis, ajakirjanduses,

tegelevad teadustööga ja tõlkimisega. Lõpetanutel on võimalus jätkata õpinguid Tartu Ülikoolis vene ja slaavi filoloogia osakonna magistri- ja doktoriõppes.

Info: Ülikooli 18a–322, tel (27) 465 352

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

Bioloogia

Tänapäeva bioloogia on äärmiselt mitmetahuline ja mitmes suunas arenev teadus, mis uurib elusloodust mitmel tasandil, alates taime- ja loomakoosluste ökoloogiast ning lõpetades rakus toimuvate molekulaarsete protsesside ja keemiliste reaktsioonidega. Sellest tulenevalt on nüüdisbioloogia jagunenud kitsamateks erialadeks, mis nõuavad spetsiifilisi teadmisi.

Bioloogia õppekava võimaldab spetsialiseeruda seitsmele erialale: biokeemia ja biofüüsika, biotehnoloogia ja biomeditsiin, botaanika ja ökoloogia, hüdrobioloogia, mikrobioloogia, molekulaarbioloogia ja geneetika ning zooloogia. Bioloogide ettevalmistamine bioloogia-geograafiateaduskonnas toimub botaanika ja ökoloogia, molekulaar- ja rakubioloogia ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis. Nüüdisaegseks bioloogiks saamine eeldab korralikku ettevalmistust matemaatikas, keemias ja füüsikas, oskust töötada arvutiga ning head võõrkeelte tundmist. Vastavad kursused moodustavad esimese ainerühma, mida õpitakse kohustuslike ainetena 16 AP (ainepunkti) ulatuses, st 10% õppekavast. Oluliseks ainerühmaks on bioloogilised üldained, mida peavad kuulama kõik tulevased bioloogid, sõltumata valitavast erialast. Näiteks rakubioloogia, geneetika, molekulaarbioloogia, mikrobioloogia, taimesisüsteemaaatika, taimemorfoloogia ja -histoloogia, selgrootute ja selgroogsete zooloogia. Neid distsipliine õpitakse 50 AP ulatuses, st 31% õppekavast. Kolmanda rühma moodustavad kitsama eriala ained.

Õpingute lahutamatuks osaks on osalemine instituudi teadustöös, mille tulemusena valmivad harjutustööd ja lõputöö. Ülikooli bakalaureuseastme lõpetanud bioloogid saavad jätkata õpinguid 2-aastases magistriõppes ja seejärel 4-aastases doktoriõppes.

Bioloogide töö iseloom ja töökohtade valik sõltub erialast. Molekulaar- ja rakubioloogid, mikrobioloogid, geneetikud ning biokee-

mikud töötavad nii teaduslaborites kui ka mitmesugustel rakenduslikel erialadel. Spetsialiste vajavad meditsiini- ja veterinaarlaborid ning samuti tootmisettevõtted, kus kasutatakse biotehnoloogiat, mille osatähtsus suureneb pidevalt.

Ökoloogid, botaanikud, mükoloogid, zooloogid ja hüdrobioloogid võivad leida tööd teaduslaborites, looduskaitsealadel, ökoloogilistes ekspertgruppides, keskkonnakaitseasutustes ja teadustööl. Ökoloogide töökohtade arv on Euroopas kiiresti kasvanud.

Kõik lõpetanud saavad taotleda õpetaja kutset, jätkates õpinguid ühe aasta jooksul vastava programmi alusel.

Info: Vanemuise 46–226, tel (27) 465 829, (27) 465 820

Geograafia

Kitsam spetsialiseerumine geoinformaatikas ja kartograafias, inimgeograafias või loodusgeograafias ja maastikuökoloogias. Geograafia õpetamine Tartu Ülikoolis on pikaajaliste traditsioonidega, algas eelmise sajandi keskel ning sai iseseisvusajal professorite J. G. Granö, A. Tammekannu ja E. Kanti eestvõttel üheks osaks rahvuskultuurist. Sõjajärgsel ajal professorite E. Varepi ja S. Nõmmiku juhtimisel toimunud spetsialiseerumine füüsilise geograafia ja majandusgeograafia harudeks avardas geograafia tegevussfääri veelgi. Tänapäeval jätkab neid traditsioone 1992. aastal moodustatud Tartu Ülikooli geograafia instituut, mis jaguneb kolmeks õppetooliks: loodusgeograafia ja maastikuökoloogia, inimgeograafia, geoinformaatika ja kartograafia.

Bakalaureuseõpe geograafia erialal kestab neli aastat. Kahel esimesel aastal õpitakse geograafia põhikursusi: üldmaateadust, topograafiat, kartograafiat, hüdroloogiat, meteoroloogiat, mullateadust, geoinformaatikat, asustusgeograafiat, poliitgeograafiat, keskkonnakaitse aluseid jne. Talvel omandatu kinnistatakse suvistel välipraktikatel ja ekskursioonidel. Järgnevalt valivad üliõpilased aineid vastavalt kitsamatele huvidele, valida saab nii kitsamaks spetsialiseerumiseks vajalikke geograafilisi aineid kui ka lisaerialana aineid teistest valdkondadest. Uurimis- ja bakalaureusetööde raames on üliõpilastel võimalik osaleda instituudi teadustöös. Edukamad lõpetanud võivad jätkata

õppimist geograafiamagistri (õppeaeg 2 aastat) ja selle omandamise järel filosoofiadoktori (4 aastat) teaduskraadi taotlemiseks loodus-geograafia, maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse, geoinformaatika ning inimgeograafia alal. Instituut osaleb rahvusvahelistes üliõpilasvahetusega seotud projektides ning edukamatele õppuritele pakutakse võimalusi osa spetsialiseerumisega seotud õppest sooritada mujal maailma ülikoolides.

Head võimalused on arvuti õppimiseks, sest geograafia instituudil on arvutid ja tööjaamad keerukate geoinfosüsteemide haldamiseks, keskkonnakaitse probleemide analüüsiks, planeerimisülesannete lahendamiseks, kaartide tegemiseks ja töötlemiseks, satelliitpiltide ja aerofotode töötlemiseks mitmesuguste tarkvarasüsteemidega, nagu *Intergraph Microstation*, *Mapinfo*, *MapGraphics*, *MapII*, *Idrisi*, *ARC-Info* ning teised.

Geograafid leiavad rakendust kartograafia alal riiklikes ja erafirmades (Kaardikeskus, Maa-amet, Mereamet, AS REGIO), hüdroloogia, meteoroloogia ja klimatoloogia ning keskkonnakaitse alal, planeerijate ja geoinfosüsteemide spetsialistidena kohalikes omavalitsustes ja maakondades, turismiettevõtetes ja mujal.

Geograafia instituudis on võimalik saada ka geograafiaõpetaja kutse.

Info: Vanemuise 46, tel (27) 465 816

<http://www.geo.ut.ee/>

Geoloogia

Geoloogia on eriala, kus on võimalik õppida Maa ehitust ja arengut alates tekkest umbes 4,5 miljardit aastat tagasi kuni tänapäevani. Bakalaureuseõppes (kestab 4 aastat) algab geoloogi erialane ettevalmistus põhiainetes — geoloogia alused, mineraloogia ja paleontoloogia — õppimisega, mis annavad teadmised hilisemaks kitsama eriala valikuks. Tänapäevane õppesüsteem võimaldab valida geoloogilistele põhiainetele lisaks aineid geograafia, bioloogia jt valdkondadest. Üldteadmisi omandatakse reaallainetes: keemias, matemaatikas ja füüsikas. Läbi aegade on olulise osa geoloogide ettevalmistusest moo-

dustanud välipraktika kodu- ja välismaal, kus tutvutakse erineva geoloogilise arengulooga piirkondadega ning kogutakse materjali uurimistööde tarvis.

Rakendusgeoloogia suuna valinud saavad õppida põhjalikumalt hüdrogeoloogiat ja geofüüsikat, mis on tänapäeval kiiresti arenevad ning moodsal tehnikal põhinevad valdkonnad. Uue suunana on viimastel aastatel pandud alus keskkonnageoloogia õpetamisele, mis käsitleb inimühiskonna ja looduse suhteid geoloogia aspektist ning püüab leida meetodeid keskkonnale tekitatava kahju vähendamiseks.

Klassikalise geoloogia tuntuma osa moodustavad petrograafia ja sedimentoloogia, mis käsitlevad mineraalide ja kivimite tekkimist. Seonduvateks aineteks on geokeemia ja maavarade õpetus. Nüüdisaegsete meetoditena rakendatakse selles vallas röntgenstruktuuranalüüsi ja muid analüütilisi meetodeid.

Geoloogia ja bioloogia piiriteadus on paleontoloogia, mille õpetamisel Tartu Ülikoolis on pikaajalised traditsioonid. Meie paleontoloogid tegelevad vanimate Maad asustanud kivistunud organismidega: uuritakse nende evolutsiooni, levikut ajas ja ruumis, mis võimaldab rööbistada samavanaselisi kihte ning rekonstrueeritakse keskkondi, kus nad elasid.

Parimatel üliõpilastel on võimalik jätkata õpinguid ja teadustööd kahe aasta jooksul magistriõppes, mis avab täiendavaid võimalusi spetsialiseerumiseks (ehitusgeoloogia, pinnakattegeoloogia, geofüüsika, hüdrogeoloogia, paleontoloogia, petrograafia ja sedimentoloogia). Doktoriooppes on nelja aasta vältel võimalus oma teaduslikku uurimistööd edasi arendada, teha koostööd Helsingi, Turu, Stockholmi, Uppsala jt ülikoolidega.

Geoloogilise haridusega inimesi vajatakse Tartu (TÜ geoloogia instituut) ja Tallinna (Geoloogia Instituut) teadus- ja haridusasutustes, riigi- ja omavalitsusasutustes (ministeeriumides, maakondade keskkonnateenistustes) ja geoloogiliste rakendustöödega tegelevates ettevõtetes (Eesti Geoloogiakeskus jt).

Info: Vanemuise 46, tel (27) 465 836

<http://www.ut.ee/BGGL/>

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Loodusteaduste õpetaja erialal saab nelja aastaga ettevalmistuse töötamiseks põhikoolis nelja aine õpetajana: loodusõpetuse-, bioloogia-, keemia- ja geograafia- või füüsikaõpetajana. Sellel erialal antakse mitmekülgsed teadmised kõigis nimetatud loodusteadustes. Õpetajatöös vajalikud teadmised ja oskused omandatakse koos ainealaste õpingutega. Lisaks erialastele ainetele sisaldab õppekava veel matemaikat, arvutiõpet, võõrkeeli, psühholoogiat, kultuurilugu jt üldaineid. Loodusteaduste õpetaja eriala lõpetanud saavad koos ülikooli diplomiga õpetaja kutsetunnistuse.

Soovi korral võib lõpetanu jätkata õpinguid aastase õppekava alusel kas bioloogia, keemia, geograafia või füüsika erialal ning saada bakalaureusekraadi. See võimaldab taotleda gümnaasiumiõpetaja kutset või jätkata täiendavaid õpinguid vastava eriala magistrantuuris.

Mitmekülgse ettevalmistusega õpetajate järele on eriti suur nõudmine, sest paljudes väikekoolides tuleb õpetajal normaalkoormuse saamiseks õpetada 3–4 õppeainet. Arvestades loodusteaduste õpetaja mitmekülgset ettevalmistust, on lõpetanud teretulnud ka paljudel mittepädagoogilistel aladel.

Info: Lai 40, tel (27) 465 811

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

Füüsika

Aastasadu on inimkond püüdnud otsida seletust mitmesugustele loodusnähtustele ja rakendada neid enda teenistusse. Tartu Ülikoolis on füüsikat kui laiaulatusliku praktilise rakendusega loodusteadust õpetatud vähemal või suuremal määral kogu ülikooli ajaloo vältel. Käesoleval ajal saab füüsikat õppida füüsika-keemiateaduskonna füüsikaosakonnas.

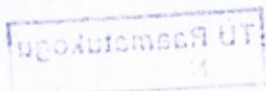
Põhiõppes omandatakse baasharidus füüsikas, milleks on vaja läbi da füüsika üldkursused (mehaanika, molekulaarfüüsika, elekter, optika, aatomi- ja tuumafüüsika) koos eksperimendioskusi arendavate laboratoorsete praktikumidega ja teoreetilise füüsika põhikursused (teoreetiline mehaanika, elektrodünaamika, kvantmehaanika, termodünaamika ja statistiline füüsika). Nende ainete omandamine on võimalik vaid matemaatika põhjaliku tundmise baasil. Seepärast on õppekavas ulatuslik matemaatiliste ainete tsükkel. Et füüsiku praktiline tegevus pole mõeldav arvutiteta, siis läbitakse ka arvutiõpetuse tsükkel. Pärast baashariduseks vajalike ainete kuulamist on tudengitel põhiõppe raames võimalus vastavalt huvidele ja soovile omandada eriharidus mingis kitsamas füüsikavaldkonnas. Vastavaid õppesuundi on kolm.

1. **Rakendusfüüsika** õppesuund, mis jaguneb kaheks kitsamaks haruks: füüsikaline infotehnoloogia ja biomeditsiinitehnika.

Füüsikalise infotehnoloogia harus omandatakse teadmisi info kogumise, töötlemise, salvestamise ja edastamise valdkonnast. Õpetatavatest ainetest võiks nimetada järgmisi: mõõte- ja juhtimissüsteemid, signaalitöötlemise alused, mikroprotsessorid, arvutite arhitektuur, kujutiste digitaaltöötlemine, sidesüsteemid, arvutigraafika, arvutimeedia jt.

Biomeditsiinitehnika haru üliõpilased õpivad inimese anatoomia, biomehaanika ja füsioloogia aluseid, moodsa meditsiinitehnika füüsikalisi ja informatsioonitehnilisi aluseid, kasutamist meditsiinilises diagnostikas ja teraapias.

Saadav laiapõhjaline haridus on heaks baasiks konkreetsete praktiliste probleemide lahendamisel. Rakendusfüüsika suuna lõpetanud

leiavad tööd arvutustehnika ja infotehnoloogiaga ning nüüdisaegse meditsiinitehnikaga tegelevates asutustes ja firmades.

2. Keskkonnafüüsika. Õpitakse tundma Maa atmosfääri, hüdro-sfääri, litosfääri ja biosfääri füüsikalisi protsesse, keskkonnakaitse, sh keskkonnamonitooringu füüsikalisi aspekte, nüüdisaegsete mõõte-aparatuuri ja arvutite abil ilmastikunähtusi. Tööd pakuvad peamiselt teadusinstituudid, ülikoolid, hüdrometeoroloogia teenistused, keskkon-nakaitsega tegelevad asutused ja firmad.

3. Fundamentaalfüüsika õppesuund on mõeldud üliõpilastele, kes näevad oma kutsumust akadeemilises teaduses ülikoolide või teadus-instituutide juures teoreetilise füüsika, astrofüüsika, tahkisefüüsika või optika ja spektroskoopia alal.

Pärast bakalaureusetöö edukat kaitsmist omandatakse bakalau-reusekraad. Põhiõppe läbimiseks kulub süstemaatilise õppetööst osa-võtu korral neli aastat.

Edukamatel põhiõppe lõpetanutel on võimalik jätkata õpinguid kahe aasta vältel magistriõppes ühes kolmest eespool mainitud suu-nast.

Neil, kes soovivad saada gümnaasiumi füüsikaõpetaja kutset, tuleb pärast põhiõpet õppida veel ühe aasta jooksul pedagoogilisi, psühho-loogilisi ja metoodilisi aineid ning sooritada koolipraktika.

Info: Tähe 4–101, tel (27) 465 520

Keemia

Keemia eriala on Tartu Ülikoolis võimalik õppida füüsika-keemia-teaduskonna keemiaosakonnas. Põhiõppe kestab neli aastat ja lõpeb lõputööga. Selle eduka kaitsmise korral omistatakse lõpetajale baka-laureusekraad keemias.

Käesoleval ajal on keemia õpetamisel püütud vältida liiga varajast spetsialiseerumist. Õppekava on koostatud selliselt, et üliõpilased saaksid põhiõppe raames võimalikult laialdase ja mitmekesise kee-miahariduse. See võimaldab lõpetanute laiemat rakendatust ja suure-mat konkurentsivõimet tööturul. Valides sobivad kõrvalained, saab põhiõppe raames omandada kitsama eriala. Bakalaureusetöö teema on

määratud valitud kõrvalaine valdkonnaga. Üliõpilastel on võimalik valida 12 kõrvalaine (kitsama eriala) ploki vahel: anorgaaniline keemia, füüsikaline ja elektrokeemia, keskkonna- ja toiduainete keemia, analüütiline keemia, bioorgaaniline keemia, teoreetiline keemia, keemiline füüsika, materjaliteadus, orgaaniline keemia, orgaaniline rakenduskeemia, restaureerimine, arvutikeemia.

Esimesel kolmel semestril on õppekavas ainult kohustuslikud ained. See võimaldab õpetada põhiaineid vajalikus järjekorras. Alates 4. semestrist on õppekavas kõrvuti kohustuslike ainetega erialased valikained ja vabalt valitavad ained. Vabalt valitavad ained moodustavad 10% õppekava mahust ja pole piiratud keemia valdkonnaga. Baas- hariduse omandamisel on oluline osa keemia üldkursustel (anorgaaniline keemia, analüütiline keemia, orgaaniline keemia, füüsikaline keemia, kolloid- ja pindnähtuste keemia, teoreetiline keemia ja tahkise- keemia), mis sisaldavad ka laboratoorseid praktikume. Hiljem lisan- dub kitsama suunitlusega kursusi nii kohustuslike kui ka valikaine- tena. Enamiku nende ainete omandamine eeldab head orienteerumist füüsikas ja matemaatikas. Seepärast on õppekavas kindel koht füüsi- kal, kõrgemal matemaatikal ja arvutiõpetusel. Jätkub võõrkeelte osku- se täiendamine. Kõrvuti kohustuslike ja valikainetega on õppekavas rakendusliku suunaga alternatiivained (tehniline analüüs, materjalide keemia, rakenduselektrokeemia, keskkonnakeemia).

Neil, kes soovivad saada gümnaasiumi keemiaõpetaja kutset, tuleb pärast bakalaureusekraadi saamist õppida veel ühe aasta jooksul peda- googikat, psühholoogiat ja metoodikat ning sooritada koolipraktika. Edukamatel põhiõppe lõpetanutel on võimalik jätkata haridusteed ma- gistrantuuris (2 aastat) ja doktorantuuris (4 aastat), kus suurem kaal on teaduslikul uurimistööl.

Keemiaosakonna lõpetanud töötavad peaaegu kõigis eesti teadus- instituutides. Peale teadusasutuste leiavad nad rakendust kõrgkoolides, tööstuses, firmades konsultantidena, meditsiinilaborites, biokeskustes, looduskaitstes, mereuuringutes, muuseumides, raamatukogudes, kooli- des jne. Edaspidi lisanduvad kindlasti toiduainete ja tollilaborid. Pal- jud keemiaosakonna lõpetanud on edukad ärimehed, ettevõtjad ning töötavad kõrgetes riigiametites.

Info: Tähe 4-101, tel (27) 465 520

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Põhikooli loodusteaduste õpetaja eriala on Tartu Ülikoolis avatud 1993. aastast. Käesoleval ajal koolitatakse loodusteaduste õpetajaid füüsika-keemia- ja bioloogia-geograafiateaduskonnas ühesuguste õppekavade järgi. Õppekeelteks on eesti ja vene keel. Põhiõppe kestab neli aastat ja lõpetanud saavad põhikooli loodusteaduslike ainete õpetaja kutse.

Loodusteaduste õpetaja saab ettevalmistuse, et töötada põhikooli loodusõpetuse, keemia, füüsika, bioloogia ja geograafia õpetajana. Õppekavas on keemia, füüsika ja bioloogia esindatud ligikaudu võrdses mahus. Üksikjuhtudel on füüsikaplokk võimalik asendada geograafiaplokkiga. Lisaks sisaldab õppekava veel üldkultuurilisi aineid (kultuurilugu, võõrkeeled, üldpsühholoogia jne), matemaatikat, arvutiõpetust ja pedagoogilisi aineid. Põhiõppe raamidesse mahub ka pedagoogiline praktika.

Jätkates õpinguid 40 AP (ainepunkti) ulatuses (1 aasta), on võimalik omandada bakalaureusekraad keemias või bioloogias, mis annab õiguse taotleda vastavat gümnaasiumiõpetaja kutset või jätkata õpinguid magistrantuuris.

Info: Tähe 4–101, tel (27) 465 520

KEHAKULTUURITEADUSKOND

Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskond kasvas välja aastal 1928 arsti-teaduskonna juurde loodud kehalise kasvatuse instituudist. Seega möödub käesoleval aastal 70 aastat akadeemilise kehakultuurihariduse algusest Eestis. Viimaste aastate reformide tulemusena on oluliselt muutunud nii kehakultuuriteaduskonna struktuur kui ka õppekorraldus. Käesoleval ajal on teaduskonnas kaks akadeemilist instituuti (spordibioloogia, spordipedagoogika) ja spordikeskus praktilise suunitlusega õppe-sporditööks. Kehakultuuriteaduskonna õppekavad võimaldavad omandada interdistsiplinaarse akadeemilise hariduse ning saada süvaettevalmistuse ühes või mitmes rakendusvaldkonnas: **treeninguõpetus, spordijuhtimine, kehaline kasvatus, liikumisravi, terviseõpetus**. Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskond on sporditeaduste juhtivaks keskuseks Eestis, kus mitmes uurimistöö valdkonnas on saavutatud kõrge rahvusvaheline tase. Praegu õpib meil 12 välis-üliõpilast.

Kehakultuuriteaduskonnas on kolm eriala:

- 1) **liikumis- ja sporditeadused** (bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõpe, planeeritav vastuvõtt bakalaureuseõppesse 25 üliõpilast);
- 2) **liikumisravi** (bakalaureuseõpe, planeeritav vastuvõtt 15 üliõpilast);
- 3) **treeninguõpetus ja spordijuhtimine** (diplomiõpe, planeeritav vastuvõtt 15 üliõpilast).

Ülikool korraldab **kehaliste võimete testid**, mida hinnatakse arvestusena. Vastuvõtu pingeridade koostamisel arvestatakse **bioloogia, emakeele (kirjand) ja võõrkeele** riiklike lõpuksamite tulemusi.

Liikumis- ja sporditeadused

Nelja-aastane (160 AP) **bakalaureuseõpe** liikumis- ja sporditeaduste erialal jaguneb peaaineks (105 AP), kõrvalaineteks (39 AP) ja vabaineteks (16 AP).

Peaaine on kohustuslike õppeainete kompleks, mis loob ettekujutuse inimorganismi ehitusest ja talitlusest ning kehalise aktiivsusega kohanemisest eri tingimustes, spordi ja kehalise kasvatuse sotsiaalkultuurilisest rollist ühiskonnas. Omandatakse oskused ja kogemused iseisvaks uurimistööks ning kooli kehalises kasvatuses rakendatavate spordialade õpetamiseks. Koolituse lahutamatu komponent on õppe-treeningutöö valitud spordialal, mis annab treeneri ettevalmistuse.

Kõrvalainena saab õppida spordijuhtimist ja terviseõpetust, kõrvalaineid on võimalik võtta ka teistest teaduskondadest. Samuti võivad teiste teaduskondade üliõpilased kõrvalainena õppida liikumis- ja sporditeadusi.

Bakalaureuseõppes kaitstakse kolm uurimistööd ning sooritatakse kooli- ja treeneripraktika. Stuudium lõpeb lõputöö kaitsmisega, lõpetanud saavad bakalaureusekraadi (*baccalaureus scientiarum*) liikumis- ja sporditeaduste erialal. Erialast tööd on võimalik leida nii treenerina kui ka spordijuhtimises ja tervisespordis. Kehalise kasvatuse õpetajana töötamine eeldab üheaastase õpetajakoolituse läbimist pärast bakalau-reusekraadi omandamist.

Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad jätkata õpinguid kaheaastases **magistriõppes**, magistrikraadi omanikud nelja-aastases **doktoriõppes liikumis- ja sporditeaduste erialal**.

Info: Jakobi 5–205, tel (27) 465 360

Liikumisravi

Liikumisravi hakati Tartu Ülikoolis õpetama liikumis- ja sporditeaduste eriharuna 1992. aastal, alates 1997. aastast on tegemist iseseisva bakalaureuseõppe erialaga. Nelja-aastane (160 AP) **bakalaureuseõpe** liikumisravi erialal jaguneb peaaineks (105 AP), kõrvalaineteks

(39 AP) ja vabaaineteks (16 AP) ning toimub tihedas koostöös TÜ arstiteaduskonna instituutidega ja ülikooli kliinikumiga.

Peaainena õpetatavad ained loovad süsteemse ettekujutuse organismi ehitusest ja talitlusest ning kehaliste harjutuste osast taastusravis, haiguste profülaktikas ja liikumispuuete kompenseerimisel. Stuudium annab vajaliku ettevalmistuse tööks taastusravi valdkonnas ja iseseisva uurimistöö kogemuse biomeditsiinis või liikumiseravis (kaitstakse kolm uurimistööd). Viimasel õppeaastal sooritatakse 8-nädalane liikumiseravipraktika Tartu tervishoiuasutustes.

Kõrvalainena saab õppida sporditeadusi, terviseõpetust ja spordijuhtimist kehakultuuriteaduskonna ning rehabilitatsiooni ja tegevusterapiat arstiteaduskonna baasil.

Bakalaureuseõpe lõpeb lõputöö kaitsmisega, lõpetanud saavad bakalaureusekraadi (*baccalaureus scientiarum*) liikumiseravi erialal. Liikumiseravispetsialistide tööhõive on suur, nad leiavad rakendust mitmesugustes raviasutustes, taastusravi- ja tervisekeskustes, samuti hälvikute kehalise kasvatusõpetajatena (täiendava õpetajakoolituse läbimisel).

Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad jätkata õpinguid kaheaastases **magistriõppes**, magistrikaadi omanikud nelja-aastases **doktoriõppes liikumis- ja sporditeaduste erialal liikumiseravi eriharus**.

Info: Jakobi 5–205, tel (27) 465 360

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine on kõige uuem eriala kehakultuuriteaduskonnas, millel õppetöö algas 1997. aastal. Kolmeaastase (120 AP) **diplomiõppe** eesmärgiks on anda ettevalmistust tööks treeneri ning spordijuhtimisspetsialistina. Praegu tegutseb Eestis üle 850 spordiklubi ja nende arv kasvab, kaadrit vajavad ka spordikoolid, tervisespordikeskused ja -klubid. Seega on tekkinud vajadus koolitada Eesti spordisüsteemi jaoks kõrgharidusega inimesi, kes on saanud ettevalmistuse nii spordi juhtimises ja majandamises kui ka sporditreeningu teoorias ja meetodikas. Treeneri või spordijuhina töötamine ei eelda tingimata bakalaureusekraadi (teaduskoolitust), piisab ka üli-

koolidiplomist. Diplomiõppe üliõpilased saavad nii korraliku üldhariduse kui ka ettevalmistuse, et töötada treenerina valitud spordialal, spordi juhtimises ja majandamises. Liikumis- ja sporditeaduste bakalaureuseõppes erinevalt on siin väiksem teaduskoolituse ja üldainete osa. Olulisel kohal on spordieriala teooria ja meetodika, samuti õppe-treeningutöö valitud erialal. Läbitakse treeneripraktika ning spordi juhtimise ja majandamise praktika.

Diplomiõpe lõpeb diplomitöö kaitsmisega. Lõpetanud saavad diplomiga treeninguõpetuse ja spordijuhtimise erialal ja võivad asuda tööle spordisüsteemis võrdselt bakalaureuseõppe lõpetanutega (treeneri, meetodiku, spordiadministraatori, tervisespordispetsialistina jne).

Kõigil lõpetanutel on võimalik jätkata õpinguid bakalaureuseõppes liikumis- ja sporditeaduste erialal.

Info: Jakobi 5–205, tel (27) 465 360

Õpetajakoolitus kehakultuuriteaduskonnas

Kõigil liikumis- ja sporditeaduste ning ka liikumisravi eriala lõpetanutel, kes kõrvalainena on õppinud sporditeadusi, on võimalik pärast bakalaureuseõpet omandada üheaastase kutsekoolituse järel **gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja** kutse. Lisaerialana on võimalik omandada ka **gümnaasiumi terviseõpetuse õpetaja** kutse tingimusel, et bakalaureuseõppes on läbitud terviseõpetuse kõrvalainekursus ning vastavad eeldused.

Ootame kehakultuuriteaduskonda õpihimulisi noori, kes tunnevad huvi liikumis- ja sporditeaduste ning liikumisravi, samuti vastavate rakendusharude (treeninguõpetus, spordijuhtimine, kooli kehaline kasvatus ja terviseõpetus) vastu.

Info: Jakobi 5–205, tel (27) 465 360

MAJANDUSTEADUSKOND

Majandusteaduskonnas on võimalik õppida diplomioppes ärijuhtimise ning bakalaureuseoppes rahvamajanduse või ettevõtetmajanduse eriala.

Bakalaureuseõpe

Õppetöö majandusteaduskonna bakalaureuseoppes kestab neli aastat ning jaguneb alusõppeks ja peaõppeks (kumbki kaks aastat).

Õpetatavad ained on jagatud nelja rühma.

1. Üldained, mis peavad tagama kõrgharidusega inimesele vajalikud üldteadmised ning valmistama üliõpilasi ette majandusalaste teadmiste omandamiseks (võõrkeeled, kõrgem matemaatika, statistika, informaatika, õigus).

2. Majandusalased põhiained. Nende suunitlus ja maht on erialati erinev. Kohustuslikud põhiained on näiteks majandusteooria (mikro- ja makroökoonoomika), kvantitatiivsed meetodid, ökonomeetria, majandusajalugu, majanduspoliitika, riigirahandus, ettevõtetmajandus, äriarvestus ja juhtimine ning eriainetes alused.

3. Eriained, mida õpitakse peaoppes kolmandal ja neljandal õppeaastal. Peaoppes tuleb üliõpilasel valida kaks eriainet. Iga eriaine koosneb mitmest omavahel seotud üksikainest, mis moodustavad ainekompleksi (õppetöö maht üks semester). Lisaspetsialiseerumine toimub valikainete kaudu. Mõlemad eriained lõpevad koondeksamiga. Ühes eriaines tuleb üliõpilasel koostada bakalaureusetöö. See eriaine on peaaaineks eriala ülemastmes, teine aga kõrvalaineks.

4. Vabaained, mida võib valida kõikide ülikoolis õpetatavate ainete hulgast.

Stuudiumi jooksul tuleb üliõpilasel koostada kolm kirjalikku uurimust (kursusetööd).

Rahvamajanduse eriala

peaaine on majanduspoliitika ja haldusmajandus või majandusprotsesside modelleerimine. Kõrvalained: raha ja pangandus, välismajandus või teine peaaine.

Ettevõtetmajanduse eriala

võimalikud peained on majandusarvestus, äriahandus ja investeerin-gud, raha ja pangandus, turundus, juhtimine ning välismajandus. Sa-mad on ka valitavad kõrvalained, lisandub majanduspoliitika ja hal-dusmajandus ning majandusprotsesside modelleerimine.

Majandusteaduskonna bakalaureuseõppes õpetatavad erialad

Äriahandus ja investeerin-gud

Iga ettevõtte, olenemata sellest, kas ta on kasumit taotlev ettevõtte või mitte, iga asutus ja organisatsioon, mis ei tegele otseselt tootmisega, kasutab raha. On väga tähtis, et ettevõttele laekuv raha oleks õigesti jaotatud ja ratsionaalselt kasutatud. Äriahanduse ja investeerin-gute erialane õpetabki raha ettevõttesisesest kasutusest aru saama, neid prot-sesse analüüsima ja juhtima.

Raha ja pangandus

Raha ja panganduse erialane annab võimaluse mõista rahamajanduses toimuvaid protsesse, neid teoreetiliselt mõtestada ja oskuse vastavaid indikaatoreid praktilise majandustegevuse korraldamisel kasutada. Eriaine üldnimetus viitab sellele, et keskseteks käsitlusaladeks on rahateooriad ja rahaturg ning pangad kui kesksed rahaasutused.

Välismajandus

Eesti Vabariik integreerub oma väiksuse tõttu paratamatult väga tihe-dalt maailmamajandusse. Suhtlemine maailma majandusorganisat-

sioonidega, koostöö välismaailmaga nii riiklikul kui ka ettevõtete tasemel nõuab majandusliku üldhariduse kõrval maailmamajanduse ja rahvusvaheliste majandus- ja ärisuhete spetsiifika head tundmist. Välismajanduse eriaine ülesandeks on varustada Eesti ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone välismajandussuhtlemiseks ettevalmistatud spetsialistidega.

Majandusarvestus

Ettevõtte majandusarvestuse süsteemi eesmärgiks on ette valmistada finantsmajanduslik informatsioon, mis osutub vajalikuks juhtimistsüsteemide langetamisel nii ettevõtte sees kui väljas. Seega valmistuvad üliõpilased siin saama ettevõtete juhtide asendamatuteks abilisteks, kuid vastav ettevalmistus kulub ära ka juhtidele endile.

Turundus

Turumajanduse tingimustes puutub iga institutsioon, olenemata sellest, kas ta on kasumit taotlev ettevõtte või mitte, suuremal või vähemal määral kokku turundusega, pakkudes või ostes tooteid või teenuseid. Eriaine eesmärgiks on arendada arusaamist võimalustest ja riskidest, mida marketer turul kohtab. Marketer omandab teadmised ja oskused, kuidas kujundada oma paindlik ja efektiivne turundusstrateegia, arvestades ümbritsevat keskkonda ning selle võimalikke muutusi.

Majanduspoliitika ja haldusmajandus

Sotsiaalses turumajanduses jäävad olulised ülesanded ka riigile ja kohalikele omavalitsustele. Viimased peavad looma optimaalse ettevõtluskeskkonna, mis tagaks ühelt poolt ettevõtlusvabaduse ning teiselt poolt peaks silmas üldisi sotsiaalseid ja ökoloogilisi vajadusi. See eeldab riigiametnike kompetentsust, et valida sobivad õiguslikud ja rahalised vahendid. Vajalikke teadmisi annab majanduspoliitika ja haldusmajanduse eriaine.

Majandusprotsesside modelleerimine

Eriaine raames õpitakse:

- majandusprotsesside analüüsimist ja reguleerimist nende protsesside formaalsete kirjelduste (mudelite) baasil, nii ettevõtte kui ka riigi tasandil;

- arvutil ja arvutisüsteemidel realiseeritud infosüsteemide projekteerimist ja kasutamist;
- statistilise teabesüsteemi kasutamist modelleerimisel, prognoosimisel ja juhtimisel.

Juhtimine

Juhtimine on majandusnähtusi integreeriv tegevus, mille kaudu suunatakse organisatsiooni eesmärgipärast funktsioneerimist. Juhtimine on kujunenud elukutseks, mille omandamine nõuab üksikisiku, organisatsiooni ja nende koostoime mõistmist, analüüsimist ja rakendamist. Juhtimise eriaines käsitletakse inimekäitumise ja organisatsiooni tegevuse teoreetilisi seisukohti ja arendatakse praktilise juhtimise oskusi.

Diplomiõpe

Ärijuhtimine

Ärijuhtimist on võimalik õppida kaugõppes Avatud Ülikooli raames. Õpe on tasuline ning kestab neli aastat. Diplomiõpe annab rakendusliku kõrghariduse, mis on suunatud ettevõtte juhtimiseks vajalike teadmiste ja oskuste omandamisele. Lisaks üldmajandusharidusele võimaldatakse 1 aasta jooksul õppida eriainaena kas finantsjuhtimist või turundust.

Info: Nooruse 9–204, tel (27) 380 263

MATEMAATIKATEADUSKOND

Matemaatikateaduskonnas on võimalik õppida diplomiõppes (3 aastat) rakendusinformaatikat ja bakalaureuseõppes (4 aastat) matemaatikat, matemaatilist statistikat ja informaatikat. Samuti on võimalik pärast bakalaureusekraadi omandamist, õppides veel ühe aasta, saada kas matemaatikaõpetaja või informaatikaõpetaja kutse.

Vastuvõtt matemaatikateaduskonna bakalaureuseõppesse on ühine kõigile erialadele. Eriala (peaaine) tuleb üliõpilastel valida hiljemalt kolmanda õppeaasta alguseks. Kõik matemaatikateaduskonna üliõpilased saavad korraliku matemaatikaalase põhihariduse, samuti põhi-teadmised arvutiteaduses.

1998. aasta suvel planeerib matemaatikateaduskond vastu võtta 25 üliõpilast diplomiõppesse ja 90 üliõpilast (sh 15 üliõpilast vene õppekeelega rühma) bakalaureuseõppesse.

Matemaatika

Matemaatika eriala lõpetanud saavad tugevama ettevalmistuse matemaatika teoreetilistes valdkondades. Kõrvalainetena võib valida aineid matemaatilisest statistikast, informaatikast jm. Erialaõpetus toimub puhta matemaatika instituudi ja rakendusmatemaatika instituudi juures ning jaguneb algebra, geomeetria, matemaatilise analüüsi, funktsionaalanalüüsi, funktsiooniteooria, diferentsiaal- ja integraalvõrrandite, arvutusmeetodite, teoreetilise mehaanika ja matemaatika didaktika õppetoolide vahel. Eriala õppeainete loetelus on algebra struktuurid, diferentsiaalgeomeetria, üldine topoloogia, summeeruvusteooria, funktsionaalanalüüs, diferentsiaalvõrrandid, matemaatilise füüsika võrrandid, arvutusmeetodid, optimeerimismeetodid ja teised klassikalise ning kaasaegse matemaatika valdkonda kuuluvad ained.

Matemaatika eriala bakalaureusediplomiga lõpetanud leiavad rakendust õppejõududena või teaduritena kõrgkoolides ja teadusasus-

tustes. Nende oskusi ja teadmisi vajavad ka koolid, tööstusettevõtted ja firmad.

Matemaatika eriala valinud üliõpilastel on võimalik jätkata õpinguid magistri- ja doktoriõppes.

Informaatika

Informaatika eriala lõpetanud võivad edukalt töötada nii teoreetilise arvutiteaduse vallas kui ka arvutite rakendamisel igapäevaelus. Kõrvalaineid võib valida matemaatilise statistikast, matemaatikast, majandusest jm. Erialaõpetus toimub arvutiteaduse instituudis, jagunedes kahe õppetooli vahel: tarkvara ja programmeerimisega seotud kursused tarkvarasüsteemide õppetooli juures ja diskreetse matemaatika ning teoreetilise arvutiteaduse ained teoreetilise informaatika õppetooli juures.

Informaatika eriala bakalaureuse haridus võimaldab jätkata nii õpinguid arvutiteaduse erialal magistri- ja doktoriõppes kui ka leida erialast tööd infospetsialistina mitmesugustes organisatsioonides.

Matemaatiline statistika

Erialaõpetus toimub matemaatilise statistika instituudi juures. Õpitakse tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika kursusi, sealhulgas aegridade, valimi-, katseplaneerimise jt teooriaid. Vastavalt huvile on võimalik süvendatult uurida kas majandus-, inim-, või loodusteadusliku andmestiku töötlemise ja analüüsimeetodeid.

Matemaatilise statistika eriala lõpetanute järele on suur nõudlus Eesti statistikaametis, samuti maakondade ja linnade statistikabüroodes, kindlustusfirmades, teadusasutustes jm.

Matemaatilise statistika ja tõenäosusteooria õpinguid võib jätkata magistri- ja doktoriõppes.

Rakendusinformaatika

Erialaõpe toimub arvutiteaduse instituudi tarkvarasüsteemide õppetooli juures. Rakendusinformaatika eriala omandatakse kolmeaastase diplomioppe käigus. Erinevalt akadeemilisest bakalaureuseõppest on siin tegemist kutsealase professionaalse ettevalmistusega tulevaseks tööks infotehnoloogia rakenduste vallas. Õppekava on fikseeritud, keskne koht selles on programmi- ja süsteemitehnikal; ülejäänud osas omandatakse vajalikke baas- ja üldteadmisi. Stuudiumi lõpus sooritatakse praktika sobiva profiiliga ettevõttes.

Rakendusinformaatikud leiavad tööd süsteemprogrammeerijate ja infotehnoloogidena (infosüsteemide ja arvutivõrkude projekteerimine, realiseerimine, haldamine, arvutigraafika ning multimeedia rakendused jne).

Selle eriala lõpetanul on õigus jätkata õpinguid informaatika eriala bakalaureuse kraadi omandamiseks.

Õpetajakutse matemaatikateaduskonnast

Matemaatikateaduskonnas on võimalik pärast bakalaureusekraadi omandamist saada nii matemaatika- kui ka informaatikaõpetaja kutse. Lisaks erialale tuleb tulevastel õpetajatel õppida psühholoogiat, pedagoogikat ja õpetamise metoodikat ning sooritada koolipraktika. Matemaatikaõpetajate ettevalmistust korraldab matemaatika didaktika õppetool, informaatikaõpetajate ettevalmistamist arvutiteaduse instituut. Saadud teadmised lubavad õpetajakutse saanud lõpetajal töötada gümnaasiumides ja teistes keskkoolides andvates õppeasutustes, vajadusel ka põhikoolis.

Info: Vanemuise 46–203, tel (27) 465 860

SOTSIAALTEADUSKOND

Ajakirjandus

Tartu Ülikool on andnud ajakirjandushariduse rohkem kui 500 inimesele. Valdav enamus lõpetanuid on tööl ajakirjanduses või sellele lähedastel aladel. Kõigist praegu tegutsevatest eesti ajakirjanikest moodustavad meie lõpetanud ligikaudu viiendiku. Lõpetanute hulgas on poliitikuid (Jüri Luik, Indrek Kannik, Tiit Sinissaar, Tiit Matsulevitš jt), kirjanikke (Jüri ja Ülo Tuulik, Mati Unt, Mihkel Mutt, Olev Remsu, Andrus Kivirähk jt), ettevõtjaid, riigiametnikke jne.

Ajakirjanduse bakalaureuseõpe vältab neli aastat, mahuks 160 AP, ja koosneb kolmest osast: peaaaine — ajakirjanduse põhikursus (105 AP), kõrvalaine (35–50 AP) ja vabalt valitud ained (16–20 AP).

Ajakirjandus peaaigena on jaotatud kolmeks astmeks: alam-, kesk- ja ülemastmeks. Alamastme eesmärgiks on anda ülevaade massikommunikatsiooniprotsessi ja ajakirjandussüsteemi põhialustest ning praktilisi oskusi ajakirjandustööks. Keskastmes jätkatakse praktiliste oskuste kujundamist, antakse ülevaade ajakirjanduse ajaloost, välisajakirjandusest, ajakirjandust reguleerivatest seadustest. Ülemastmes toimuvad süvendatud õpingud ja spetsialiseerumine, samuti põhiline osa ajakirjandustöös vajalikust teoreetilisest ettevalmistusest. Esimesel kahel õppeaastal on peaaegu kogu õppetöö kohustuslik. Kolmandal ja neljandal õppeaastal on suur osa kõrvalainetel, valikainetel ja vabaainetel. Enamik peaaainele lisaks kogutavatest ainepunktidest peavad moodustama ühe või kaks terviklikku tsükli (ühe keskastme või kaks alamastet). Kahe alamastme puhul peab üks nendest olema sotsiaalteaduskonnast. Loodetavasti aitab see kaasa tulevaste ajakirjanike sotsiaalse analüüsi võime kasvule. Ülikooli lõpetamiseks on vajalik kaitseta uurimuslik bakalaureusetöö.

Antav kraad: *baccalaureus artium* (ajakirjanduse alal). Ajakirjanduse alal on võimalik jätkata õpinguid magistri- ja doktoriõppes.

Ajakirjanduses või sellele lähedastel aladel töötavatele inimestele pakub ajakirjandusosakond võimalust omandada bakalaureusekraad ajakirjanduse alal avatud ülikoolis. Õppetöö toimub kolmel päeval kuus: reedel, laupäeval, pühapäeval. Õppetasu suurus 1997.–1998. õa on 500–600 krooni ühe ainepunkti eest. Õppekava oleks võimalik ammendada 6–8 aasta jooksul.

Info: Ülikooli 18–236, tel (27) 465 188

Avalik haldus

Avaliku halduse eriala näol on tegemist ühelt poolt noore ja kujuneva erialaga, teiselt poolt on aga riigiteenistujate koolitamisel Tartu Ülikoolis pikaajalised traditsioonid. Eriala on kombinatsioon teoreetilistest teadmistest ja praktilistest oskustest, sest ta käsitleb avalikku haldust (tegelikult riiki) üldisest aspektist ning samas tegeleb ka protsesside ja üksikjuhtumite detailse käsitlemisega. Avalikku haldust tuleb pidada oluliseks valdkonnaks, sest tänapäeva bürokratiseerunud maailmas on teadmised avalikust haldusest selleks võtmeks, mille abil mõista ja analüüsida maailma olemust. Eriala õpetamise teoreetiline pool hõlmab teadmisi avaliku halduse ajaloost ja teooriast, riigi poliitilisest ja õiguslikust ülesehitusest, poliitilisest filosoofiast, bürokraatia teooriast, organisatsiooni- ja kommunikatsiooniteooriast, eetikast, politoloogiast ja sotsioloogiast. Samas saavad üliõpilased ka rakendusteadmisi majandusest, statistikast, juhtimisest, raamatupidamisest, riigi rahandusest, Eesti riigi- ja haldusõigusest, võrdlevatest administratiivsüsteemidest ja halduspoliitikast. Praktiliste oskuste süvendamiseks ja kogemuste saamiseks on ette nähtud kaks praktikat. Seega on avaliku halduse erialal interdistsiplinaarne: ta hõlmab nii sotsiaalteaduskonnas õpetatavaid kui ka majandus- ja õigusteaduskonna aineid. Tartu Ülikooli avaliku halduse õppekava on tunnistatud üheks paremaks Kes- ja Ida-Euroopas. Kõik avaliku halduse eriala üliõpilased omandavad ka kõrvaleriala kas teiste sotsiaalteaduskonnas õpetatavate erialade hulgast või majandus- ja õigusteaduskonnast.

Avaliku halduse eriala lõpetanud asuvad tööle eelkõige riigiteenistuse erinevatele tasanditele ja rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, samuti suurtesse era- ja riigifirmadesse ning mittetulundusühingutesse.

Lisaks bakalaureuseõppele on hakatud üha enam tähelepanu pöörama magistri- ja doktoriõppe programmidele. Magistri- ja doktoriõppesse võetakse vastu nii neid, kelle eelnev haridus on avaliku halduse valdkonnast, kui ka neid, kes on varem omandanud mõne muu eriala. Välja on töötatud kaks magistriprogrammi: üks, mis viib magistrikraadile avalikus halduses ja sotsiaalpoliitikas (teaduskraad), ja teine, mille lõpetanule antakse magistrikraad avalikus halduses (kutsekraad). Viimane on mõeldud eelkõige praktikutele. Doktorikraad avalikus halduses on teaduskraad ning seni omandatav vaid koostöös välismaa ülikoolidega.

Et Eestis on kvalifitseeritud avaliku halduse õppejõude vähe — seni on suur osa õppetööst inglise keeles — ning ka peaaegu kogu erialakirjandus on võõrkeelne, siis ootame erialale pürgijalt korralikku inglise keele oskust. Sisseastujal tuleb sooritada sotsiaalteaduskonnale üldine akadeemilise võimekuse test ning esitada vastuvõtukomisjonile elulookirjeldus ja essee, mis on baasiks intervjuule, kus hinnatakse sisseastuja küpsust ja põhjendatud soovi õppida avalikku haldust.

Info: Tiigi 78–225, tel (27) 465 583

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

See on uus eriala ajakirjanduse osakonnas, millele 1996. aasta suvel võeti vastu esimesed 15 üliõpilast, samapalju ka tänavu.

Avalikkussuhted ja teabekorraldus (*public relations*) hõlmab mitmesuguste institutsioonide ja gruppide suhete teadlikku korraldamist, töötajate informeerituse kujundamist, organisatsiooni sise- ja väliskeskkonna mõjutamist kommunikatsioonivahenditega. Suhte- ja teabekorraldaja tegevuse põhisisuks on organisatsioonisisestest infovoogude korrastamine, üldsuse informeerimine üksikisiku, ettevõtte või institutsiooni tegevusest ja tema avaliku maine loomine.

Avalikkussuhete ja teabekorralduse alamaste on võimalik läbida esimese semestri jooksul ja selle eesmärgiks on lisaks sissejuhatusele

erialasse ja meediasse anda ettevalmistus põhilistes üldainetes (sotsioloogia, politoloogia, semiootika, eesti keel, organisatsiooni ja juhtimise teooria). Teisel semestril jätkub ettevalmistus üldainetes (psühholoogia, eesti keel) ja algab süvenemine erialaainetesse (organisatsioonisisene teabekorraldus, reklaami algkursus, kommunikatsioonivahendite ajalugu). Keskaste jätkub kolmandal semestril nii üldainetega (majanduse alused, avaliku halduse alused, stilistika) kui ka erialaainetega (organisatsiooniväline teabekorraldus, avalik arvamus). Kolmandal semestril algavad ka õpingud kõrvalaines, milleks on soovitatavalt ajakirjandus või avalik haldus.

Neljandal semestril algav ülemaste sisaldab praktilisi erialaaineid (suhtlemisõpetus, meediakasutuse praktikum, küljendus ja kujundus, firmareklaam ja mainekujundus), erialast teooriat (mõjustamispsühholoogia, massikommunikatsiooni teooria, avalikkussuhete ja teabekorralduse teooria) ning üldisemaid sotsiaalteaduslikke distsipliine (meediamaajandus, marketing, Eesti õigussüsteem, meediapoliitika, rahvusvaheline kommunikatsioon). Kogu kursus lõpeb uurimusliku bakalaureusetöö koostamise ja kaitsmisega.

Lõpetanud saavad *baccalaureus artiumi* kraadi avalikkussuhete ja teabekorralduse alal. Magistri- ja doktoriõpe sellel erialal toimub esialgu mõne teise eriala — eeskätt ajakirjanduse, sotsioloogia ja psühholoogia — õppekava alusel.

Lõpetanud leiavad tööd suhte- ja teabekorraldajatena, pressiesindajatena, reklaamispetsialistidena, riigi ja omavalitsuse ametnikena jne.

Info: Ülikooli 18a–307, tel (27) 465 355

Eripedagoogika

Eripedagoogika õppekava pakub mitmekülgset humanitaarset ja pedagoogilist haridust, lisaks teadmisi bioloogiast ning meditsiinist. Meie eriala lõpetanuid töötab edukalt tavakoolides, õpiraskustega laste ja hälvikute koolides ning klassides, väikelaste ja koolieelikute asutustes, koolkodudes, polikliinikutes, raviasutustes, rehabiliteerimiskeskustes, kooli- ja haridusjuhtidena. Ettevalmistus võimaldab leida tööd hälvikute või õpiraskustega laste õpetajana, logopeedina, käitumishälvete või vaimupuuetega laste ning täiskasvanute sotsiaalpedagoogina. Eesti keele, matemaatika või mõne loodusteaduse üliõpilased saavad eripedagoogika osakonnas omandada tugiõpetaja (abistaja, järeleaitaja) kutse oma erialal. Mis tahes eriala üliõpilased võivad valida kõrvalainena alamastmeks eripedagoogika või õppida mõnda valikainet. Pedagoogilise rakenduskõrgkooli lõpetanutele püüame korraldada hälvikupedagoogika-alase diplomihariduse või tugiõpetaja lisaeriala omandamise võimalusi, arvestades nende senist ettevalmistust. Eripedagoogika-alane jätkuharidus toimub nii diplomijärgse kraadihariduse (magistriõpe, doktorantuur) kui ka täienduskoolitusena.

Alamastme lõpetamise järel tuleb üliõpilastel valida kolme peaaone vahel.

Hälvikupedagoogika eriharuse omandatakse sügavamalt koolikesksed pedagoogiteadmised ja -oskused, käsitledes pealiskaudsemalt logopeediat. **Logopeedia eriharuse** käsitletakse põhjalikumalt logopeedia teemasid ning praktika on suuremal määral kõneravi- ja koolikeskne. Hälvikupedagoogika eriharu veidi suurem vaba- ja valikainete osa võimaldab selle peaaone raamides soovi korral keskenduda mõnele kitsamale suunale (vaegkuuljate, vaegnägijate, haigete ja kehapuuetega laste vm pedagoogika). Kolmas eriharu (peaaone) on **sotsiaalpedagoogika**. Ühendades pedagoogikat ja sotsiaaltööd, on selle õpesuuna raames võimalik sügavamalt omandada teadmised tööks vaimupuute ja käitumishälvetega laste, noorukite ning täiskasvanutega.

Eripedagoogika sobib pedagoogi- ja suhtlemiskalduvustega noortele, kes on valmis pühendama end aeglast edu pakkuvale tööle hälvete, puute ja õpiraskustega laste, nende vanemate ja puuetega täiskasvanutega. Ülikoolis saab end koolitada ka lasteringi või huviala-

rühma juhendajaks, mis tõstab eripedagoogika-alase ettevalmistusega inimeste konkurentsivõimet haridussüsteemis (muusika, kujutav kunst, tants, käsitöö, kodundus). Liikumine elukohajärgse hälvikuõppe, rehabiliteerimise ja sotsiaaltöö poole eeldab eripedagoogidelt veel suhtlemis-, esinemis-, organiseerimis- ja veenmisoskust ning innovaatilist lähenemist haridus- ja sotsiaalprobleemidele. Nendeski suundades on ülikoolil üht-teist pakkuda.

Info: Tiigi 78–124, tel (27) 465 919, (27) 465 920
e-post: speced@psych.ut.ee

Politoloogia

Politoloogia õpetamisega tegeleb TÜ sotsiaalteaduskonnas kaks õppe-
tooli: üldpolitoloogia ja rahvusvaheliste suhete teooria õppetool. Poli-
toloogiat on võimalik õppida nii bakalaureuse- kui ka magistriõppes.
Bakalaureuseõpe kestab neli aastat ja lõpeb *baccalaureus artiumi*
(*B.A.*) kraadi saamisega. Magistriõppe kestus on kaks aastat ja selle
läbides saadakse teaduskraad *magister artium (M.A.)* (politoloogia).

Politoloogiat on TÜs õpetatud alates 1989. a Iseseisva erialana
õpetatakse politoloogiat 1992. a sügisest, kui Rein Taagepera eest-
vedamisel asutati TÜ sotsiaalteaduskond. Esimesed politoloogia baka-
laureused lõpetasid 1996. a. Seega on vajadus kvalifitseeritud polito-
loogide järele Eestis väga suur.

Me ootame politoloogiat õppima neid, keda poliitika tõsiselt huvi-
tab. Poliitika all peame silmas riiki ja võimu teostamise mehhanisme,
riikide suhteid ning rahvusvahelisi organisatsioone, poliitilisi parteisid
ning valimisi, etnilisi konflikte ja nende lahendamise strateegiaid jms.

Poliitika on eriline sfäär selles mõttes, et seal tehtavad otsused
puudutavad väga paljusid. Seetõttu ootame inimesi, kes ei karda vas-
tutust, kes tahavad “Eesti asja” edasi viia ning kes ei karda selle nimel
pingsalt töötada.

Suur osa politoloogia õppekava ainetest on ingliskeelne. See tä-
hendab, et me eeldame üliõpilastelt head inglise keele oskust. Inglise

keelt on üliõpilastel vaja ka väljaspool otsest õppetööd, sest politoloogia osakond on seotud paljude rahvusvaheliste koostööprojektidega.

Praeguses Eestis annab politoloogi diplom selge eelisasendi tööjõuturul. Kui keskendute rahvusvahelistele suhetele, siis on väga head võimalused saada tööd ametites, mis on seotud Eesti Vabariigi välissuhtlemisega. Kui keskendute Eesti poliitikale, siis olete konkurentsivõimelised ametites, mis on seotud ühelt poolt poliitiliste otsuste tegemisega või nõustamisega, teiselt poolt on võimalus tegelda nende otsuste elluviimisega ministeeriumides ja kohalikes omavalitsustes. Peale otseselt poliitikaga seotud valdkondade on muid töövõimalusi: teadustöö, ajakirjandus, kooliõpetaja jne.

Sellega seoses võib viidata Skandinaavia riikide kogemusele. Näiteks Norras domineerisid riigiametites 1950.–1960. aastateni juriidilise haridusega inimesed (sel ajal ülikoolides politoloogiat veel ei õpetatud). Alates 1970. aastatest on suurenenud pidevalt nende inimeste osa, kes on õppinud politoloogiat ja avalikku haldust. Ei ole alust arvata, et Eestis läheks teistmoodi. Põhjuseks on tõsiasi, et tänapäeval eeldab riigiametnike töö mitte ainult seaduste tundmist või praktilise administreerimise oskust, vaid eelkõige laiemat politoloogilist ning kultuurilist silmaringi.

Bakalaureuseõpe koosneb 160 ainepunktist (AP), millest 99 moodustavad politoloogia erialaained, 45 kõrvalained ja 16 AP vabaained.

Peaaine ehk politoloogia on jagatud kolmeks astmeks: alam-, kesk- ja ülemastmeks.

Alamastme kohustuslikud kursused on filosoofia, sotsioloogia, inglise keel, politoloogia, rahvusvahelised suhted 19. ja 20. sajandil, Eesti ühiskond ja poliitika, poliitiliste süsteemide võrdlus, mõni võõrkeel, ajalugu, majandus. Alamastmes ei ole nõutud valikkursusi. Keskastme kohustuslikud kursused on majandus, psühholoogia, avalik poliitika ja valitsemine, statistika ning kvantitatiivsed meetodid, poliitiline filosoofia, rahvusvahelised suhted, Eesti poliitiline süsteem, poliitilised ideoloogiad. Keskastmes tuleb sooritada 12 AP ulatuses politoloogia valikkursusi. Ülemastme kohustuslikud kursused on demokraatia teooriad, Eesti välispoliitika, Euroopa Liit, rahvusvaheline konflikt, natsionalismi teooriad. Valikkursusi on ülemastmes nõu-

tud 20 AP ulatuses. Ülemastmes tuleb kirjutada ja kaitsta bakalaureusetöö.

Politoloogia valikkursused võib jaotada nelja valdkonda. **Poliitiline filosoofia** (postmodernistlik poliitiline filosoofia, kriitiline teooria, poliitiline semiootika, antiikaja poliitiline filosoofia); **võrdlev poliitika** (poliitiliste institutsioonide ajalugu, poliitiline geograafia, poliitiline käitumine, režiimisiirded, valimiskäitumine, valimissüsteemid, USA ühiskond ja poliitika, paljurahvusvahelised riigid maailmas, võrdlev avalik poliitika, poliitiline kultuur); **rahvusvahelised suhted** (diplomaatia, rahvusvaheline majandus, Läänemeremaad rahvusvaheliste suhete süsteemis, geopoliitika, Venemaa välispoliitika, Külmsõda, rahvusvahelised organisatsioonid, soome-ugri rahvaste ühiskond ja poliitika) ja **Balti riikide sise- ja välispoliitika** (Balti küsimus rahvusvahelises poliitikas, Balti riikide poliitiline ajalugu, Eesti poliitilised parteid).

Kõrvalaine (45 AP) on soovitatav valida sotsiaateaduskonnast, s.t võtta selleks kas avalik haldus, sotsioloogia, ajakirjandus, psühholoogia.

Vabaaineid (16 AP) võib üliõpilane võtta vastavalt oma soovile.

Politoloogiat saab õppida ka **kõrvalerialana** kas alamastmes (20 AP) või keskastmes (45 AP). Alamastmes on kohustuslikud ained politoloogia, sotsioloogia, rahvusvahelised suhted 19. ja 20. sajandil, Eesti ühiskond ja poliitika, poliitiliste süsteemide võrdlus ning 6 AP ulatuses valikkursusi. Keskastmes lisanduvad kohustuslike ainetena avalik poliitika ja valitsemine, poliitiline filosoofia, rahvusvahelised suhted, Eesti poliitiline süsteem, poliitilised ideoloogiad. Keskastmes on valikainete maht kokku 17 AP.

Üliõpilaste silmaringi laiendavad ka osalemine mitmesuguste uuringute juures. Politoloogia osakond on korraldanud seoses kohalike ja Riigikogu valimistega valimisuuringuid, samuti regionaalpoliitilisi küsitlusi. Suurt huvi on pälvinud osakonna korraldatud ekskursioonid riigikogusse, kus on tutvutud riigikogu tööga ja osaletud istungite ajal vaatlajatena. Uueks traditsiooniks kujunevad politoloogia kevad- ja sügiskool Käärikul.

Välismaal õppimise võimalused on mitmekesised. Meie üliõpilased on õppinud semestri või kogu õppeaasta välismaa ülikoolides. Enim

on oldud Århusis ja Oslos, ka USA ülikoolides. Pakkumisi on politoloogia erialal väga palju. Üheks populaarseks õppeasutuseks on kujunenud ka Kesk-Euroopa ülikool Budapestis. Oslo ülikooli poliitikateaduste instituudiga on politoloogia osakonnal pikaajaline koostööprojekt, mille raames õpib meie üliõpilasi ja magistrante Oslos igal semestril ning suvel osaletakse alati Oslo suveülikoolis.

Info: Ülikooli 16–211, tel/faks (27) 465 154

e-mail: rvetik@madli.ut.ee

www: <http://www.ut.ee/SOPL>

Psühholoogia

Armas sisseastuja!

Meie osakond ootab Sind järgmiseks neljaks aastaks **psühholoogia eriala põhiõppesse**, mis lõpeb bakalaureuseeksami ja lõputööga ning vastava kraadi (*B.Sc*) saamisega. Bakalaureusekraad ei võimalda Sul üldjuhul veel kutselise psühholoogina tööle asuda, vaid valmistab Sind ette vastavate litsentside taotlemiseks või õpingute jätkamiseks magistriõppes.

Põhiõppe jooksul pead tegema psühholoogia eriala ülemastme ja ühe valitud **kõrvaleriala** keskastme või kahe kõrvaleriala alamastme kohustuslikud eksamid ja arvestused. Soovitavad kõrvalerialad on sotsioloogia, poliitikateadus, filosoofia, avalik haldus, avalikkussuhted, semiootika, sotsiaaltöö ja bioloogia, aga muidugi võid valida ka midagi muud vastavalt oma huvidele ja ülikooli pakutavatele võimalustele.

Põhiõpe algab **alamastmest**, mille käigus saad ülevaate psühholoogia põhimõistetest ja uurimisvaldkondadest. Sellele järgneb **keskaste** ülevaatega psühholoogia peamistest teoreetilistest probleemidest ja teooriatest. Põhiõpe lõpeb **ülemastmega**, mille eesmärgiks on süvendatud käsitluse loomine psühholoogiast ja iseseisva uurimistöö oskuste arendamine. Alates alamastmest on enamik õppematerjale **inglise keeles** ja

üha rohkem käib osakonnas külalislektoreid, kelle loengud on enamjaolt samuti ingliskeelsed.

Põhikursuse suuremateks teemadeks on bioloogiline psühholoogia, tegevus, tunnetus, individuaalsed erinevused, arengupsühholoogia, sotsiaalsühholoogia, patopsühholoogia, kliiniline psühholoogia, rakenduspsühholoogia, metodoloogia ja psühholoogia ajalugu.

Iga eksami ja arvestuse eest antakse vastavalt mahule ainepunkte. Psühholoogia põhikursus annab 98 punkti, millele lisanduvad kõrvaleriala ja vabalt valitud ainete punktid. Kokku pead põhiõppe jooksul saama vähemalt 160 ainepunkti.

Bakalaureusekraad annab võimaluse jätkata õpinguid magistrikraadi ja seejärel doktorikraadi saamiseks.

Info: tel (27) 465 902

e-mail: departm@psych.ut.ee

www: http://psych.ut.ee/psych/ee/psych_ee.html.

Kohtumiseni!

Semiootika ja kulturoloogia

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonna semiootikaosakond on ülikooli nooremaid ja üks vähestest omalaadsetest kogu Euroopas. Võrreldes teiste sotsiaalteaduskonnas õpitavate erialadega on semiootika kui iseisev teadusharu võrdlemisi noor — formeerunud alles 20. sajandil. Väga oluline osa selles kuulub Tartu Ülikoolile, kus alates 1960. aastatest kujunes tänu prof. Juri Lotmanile välja maailmakuulus Tartu kultuurisemiootika koolkond. Koolkonna eripära säilitab oma praktilises õppetöös ka noor semiootikaosakond. See peegeldub ka õppekava nimetuses: semiootika ja kulturoloogia. Eriala võib õppida eesti või vene õppekeelega rühmas. Semiootika ja kulturoloogia eriala võivad üliõpilased valida ka teiseks erialaks.

Semiootikaosakonnas valmistatakse ette laia profiiliga spetsialiste, kes peaksid olema suutelised eritlema ja mõistma ühiskonnas toimivaid sotsiaalseid ja kultuuriprotsesse. Võime mõista näiliselt kaootilise maailma nähtamatuid seaduspärasusi ja märgisüsteeme annab semioo-

tikule võimaluse leida endale rakendust mitmesugustel analüütikokogemusi eeldavatel aladel.

Info: Tiigi 78–311, tel/faks (27) 465 933
e-post: *semiotics@ut.ee*

Sotsiaaltöö

Sotsiaaltöötaja on erialase bakalaureuse- või magistriharidusega asjatundja, kes on ette valmistatud toimetulekuraskustega inimeste probleemide ennetamiseks, leevendamiseks ja lahendamiseks nii üksikisiku, perekonna kui ka ühiskonna tasandil.

Sotsiaaltööl on kolm põhiülesannet:

- ennetada sotsiaalseid hädasid aruka **sotsiaalpoliitika** ja sellest tulenevate sotsiaalprogrammide ja projektide käivitamise kaudu;
- tõsta **nõustamise** abil üksikute inimeste ja perede suutlikkust eluraskustega toime tulla;
- kindlaks teha inimese välise abi vajaduse suurus ning aidata kätte saada seadusega ette nähtud **toetused ja sotsiaalteenused**.

Õppides sotsiaaltööd, on võimalik spetsialiseeruda kahele kitsamale erialale: tööks nõustajana, kus ettevalmistuses on keskne üksikisik oma probleemidega keskkonnas, ja tööks sotsiaaljuhina omavalitsustes, sotsiaalametites ja riigiaparaadis.

Sotsiaaljuhi ettevalmistus nõuab põhjalikumaid teadmisi sotsiaalpoliitikast. See tähendab teadmisi ühiskonnast, selle arenguteedest, majanduslikest võimalustest ja ratsionaalsetest lahendustest koolitus-, tervishoiu-, tööturu-, pensioni- ja hoolekandepoliitika korraldamisel.

Analoogiliselt **arstiga** jaguneb sotsiaaljuhi ettevalmistus diagnoosi- ja sekkumisoskuse õpetamiseks. Erinevalt arstist keskendub ta esmalt hädadele, mille põhjused on ühiskonnakorralduses, inimeses endas ja inimsuhetes.

Analoogiliselt **psühholoogiga** valdab ta nõustamismeetodeid inimese käitumise, mõtlemisviisi ja tunnete muutmiseks. Erinevalt psühholoogist kasutab sotsiaaltöötaja psühholoogilisi meetodeid psühhosotsiaalsete probleemide lahendamiseks.

Analoogiliselt **sotsiaalteadlasega** märkab ta üksikisiku olukorra, inimese hädade ja sotsiaalselt põhjustatud vastuolude seoseid. Erinevalt sotsiaalteadlasest ta mitte ainult ei konstateeri põhjuslikke seoseid, vaid tunneb ja kasutab eeskätt sotsiaalsete muutuste esilekutsu-mise mehhanismi.

Analoogiliselt **juristiga** informeerib ta oma kliente neid puudu-tavatest seadusesätetest sotsiaalalal ning osaleb seaduste loomisel ja muutmisel.

Analoogiliselt **avaliku halduse** asjatundjaga korraldab ja juhib sot-siaaltöötaja sotsiaalasutuse tööd. Erinevalt avaliku halduse asjatund-jast on sotsiaaltöötajal eriettevalmistus töötamaks kliendiga.

Analoogiliselt **diakooniatööga** kannab sotsiaaltöötaja hoolt vanu-rite, puuetega isikute ja hooldamata laste elukvaliteedi tõstmise eest. Erinevalt diakooniatööst on sotsiaaltöötajal avalikus sektoris töötades riigi antud täiendavad õigused info saamiseks ja klientide käekäiku puudutavate otsuste langetamiseks, mis dikooniatöö tegijail puuduvad.

Sotsiaaltöötaja on professionaal, kelle kätega ehitatakse üles ja hoitakse käigus sotsiaalse kaitse süsteem.

Info: Tiigi 78–325, tel 465 935

e-post: henn@psych.ut.ee

Sotsioloogia eriala

Sotsioloogia õpetamine Tartu Ülikoolis algas alles 1980. aastate lõpus ning toimub praegu kõigil õpetustasanditel: bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes.

Tänane sotsioloogiaosakond koosneb sotsioloogia ajaloo ja teooria ning praktilise sotsioloogia õppetoolist, hariduse ja noorsoo, perekon-na ja sotsiaalse heaolu, sugudevaheliste suhete ja hälbekäitumise ana-lüüsile pühendunud uurijaist.

Õppetöös on kolm ülesannet: koolitada kutselisi sotsiolooge, õpe-tada sotsioloogiat üldainena ja konsulteerida neid, kel on vaja kasu-tada sotsioloogilise uurimistöö meetodeid ja kvantitatiivse analüüsi tehnikaid.

Sotsioloogia õppekavas on püütud kokku viia Eesti sotsioloogia traditsioonid ja Lääne sotsiaalteadusliku hariduse mallid. Usume, et meie lõpetanu on kursis sotsiaalteaduste ajaloo tähistega ning nüüdis-sotsioloogia suundumustega, suudab analüüsida Eesti ühiskonda ja omab praktiliste kogemuste pagasit, et viia läbi empiirilist sotsiaaluurimust. Sotsioloogi hariduse enesestmõistetav osa on keelte- ja arvutioskus ning mõne teise sotsiaalteaduse tundmine kõrvalainena. Osakonnas on alanud eeltööd uue õppekava — sotsiaalanthropoloogia — juurutamiseks.

Sotsioloogia asend on tänapäeva Eesti ühiskonnas veel selgelt välja kujunemata. Diplomeeritud sotsiolooge kohtame praegu üsna erinevatel erialadel: vastutusrikkast riigiametnikust eduka ärimeheni, teadurist meedia- ja reklaamispetsialistini.

Eeliseid sotsioloogia õppimiseks annab lai silmaring ja keelteoskus, kursis olek arvutiilmaga ning muidugi tahe ja suutlikkus iseseisvalt tööd teha, et mõista ühiskonnas toimuvat.

Sisseastumiseksamite käigus korraldab sotsioloogia osakond lisaks akadeemilise võimekuse testile kahest osast koosneva erialakatse — essee ja vestluse. Mõlemat osa hinnatakse eraldi ja summeeritakse eksamihindeks.

Essee koostatakse ühe tunni jooksul ühel komisjoni pakutavatest teemadest nüüdisühiskonna sotsiaalprobleemide kohta. Temaatika määramisel arvestatakse keskkooli ühiskonnaõpetuse programmi.

Vestlusel oodatakse üliõpilaskandidaatidelt oskust vastata küsimustele nende koostatud essee kohta ning arutleda sotsiaalprobleemide üle. Vestluse käigus kontrollitakse üliõpilaskandidaatide võõrkeeleskust.

Info: Tiigi 78, tel (27) 465 924, faks (27) 465 900
e-mail: socdept@psych.ut.ee

PÄRNU KOLLEDŽ

Turismi- ja hotelliettevõtlus

Turism on suurim ja kiiremini arenev majandusharu maailmas ja arvestatav majandusarengu mootor. Seoste tõttu teiste majandusharudega mõjutab turism kogu majandust, suurendades nõudlust teiste valdkondade toodete ja teenuste järele. Oskusliku juhtimise korral kahjustab turism minimaalselt keskkonda, mis on oluline loodusvarade ning ajaloo- ja kultuuripärandi säilimise jaoks.

Turismi- ja hotelliettevõtlust iseloomustavad peamiselt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted. Ettevõtlus õppekava nimetuses viitab asjaolule, et turisminduse ja hotellinduse kõrval on kesksseteks käsitlusaladeks majanduse ja väikeettevõtluse üldalused.

Põhiosa erialaainete mahust moodustavad turismi- ja hotelliettevõtete majandusõpetus ning sellega seotud probleemide käsitlemine. Olulisimad erialaained on turismitoodete ja -teenuste tootmine ning turundus, turismi- ja majutusettevõtete, samuti turismiga piirnevate ettevõtete tegevuse korraldus ja juhtimine, hinnakujundus ja müügitöö, praktiline reklaam jm. Rahvusvahelise turismi- ja hotelliettevõtluse kursus annab ülevaate rahvusvahelise majandustegevuse probleemidest ning turunduse ja koostöö põhimõtetest. Turismigeograafia kursus sisaldab süsteemse käsitluse reise korraldamisest ja reisimiseks vajaliku informatsiooni saamisest ning kasutamisest.

Turismipoliitika kursus on suunatud selle korraldajatele avalikes institutsioonides ning tutvustab turismipoliitika eesmäärke. Turismiõigus käsitleb tegevusala õiguslikke küsimusi Eesti ja rahvusvahelisel tasandil.

Õppekava sisaldab Eesti jaoks olulisi kursusi nagu säästlik turism, kuurorditurism ning suurürituste planeerimine ja korraldus. Oluline koht on klienditeeninduse ja rahvusvahelise suhtlemisega seotud teadmiste ja oskuste omandamisel.

Hotellinduse blokis omandatakse teadmised hotellitöö korraldumisest, hotelliturundusest ja -juhtimisest ning hotelli toitlustusküsimustest.

Lahutamatuks osaks turismi- ja hotelliettevõtluse tundmaõppimisel on kaks neljanädalast praktikaperioodi turismifirmades või majutusasutustes.

Diplomiõpe lõpeb erialase lõpueksami ning diplomitööga. Õppekava läbimine annab võimaluse asuda tööle turismi- ja majutusettevõtetesse ning turismiga piirnevatel aladel tegutsevatesse ettevõtetesse ja asutustesse, alustada karjääri ettevõtjana või jätkata õpinguid bakalaureusekraadi taotlemiseks.

Info: Lembitu 1a, EE3600 Pärnu, tel (244) 37 131

Ärijuhtimine

Diplomiõpe annab rakenduskõrghariduse. Omandatakse ettevõtte asutamiseks ja juhtimiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Kolmandal õppeaastal spetsialiseerutakse väikeettevõtlusele.

Ettevõtlus on turumajanduse alus, millele rajatakse Eesti uuenev majandus. Ettevõtlus on energiliste ja algatusvõimeliste inimeste intellektuaalne tegevus, kes kasutavad oma käsutuses olevaid ressursse majandustegevuse organiseerimiseks ja ühiskonna majandusprobleemide lahendamiseks. Ettevõtlus tähendab keerukate projektide elluviimist ning valmisolekut võtta endale vabatahtlikult uute ideede realiseerimisega kaasnev risk.

Ärijuhtimise eriala õppekava eesmärgiks on koolitada kõrge kvalifikatsiooniga, mitmekülgset arenenud, loovalt ja dialektiliselt mõtlemaid, oma eriala tundvaid spetsialiste ning ärijuhte.

Õppeainete valik ja järjestus moodustavad seostatud süsteemi, kus üleminek ühelt ainelt teisele toimub loogiliselt ja ainete seoseid arvestades. Esimesel õppeaastal on rõhk üldainetel, mis loovad vajaliku baasi edasisteks õpinguteks. Õpitakse kahte võõrkeelt, informaatikat, statistikat, majandusmatemaatikat, õigust ja psühholoogiat. Pea-

aine õppimine loob teoreetilise ja metodoloogilise aluse eriainete omandamiseks. Õpitakse majandusteooriat, majandusajalugu ja -poliitikat, rahvusvahelist majandust, riigirahandust, pangandust, maksundust jne. Järgnevad rakendusliku suunaga erialaained nagu ärijuhtimine, ettevõtte analüüs, turundus, finantsjuhtimine, majandusarvestus, tootmis- ja teeninduskorraldus, inimsuhted jne. Lisaks on võimalik õppida valikaineid.

Diplomiõppe lahutamatuks osaks on praktika ettevõtetes.

Diplomiõpe lõpeb erialase lõpueksami ja diplomitööga. Diplomiõppe läbinul on hulk teoreetilisi teadmisi ning mõningaid praktilisi oskusi tegutsemiseks ärijuhi või ettevõtjana. Tänapäeva keerukas majandussituatsioonis orienteerumiseks ja edu saavutamiseks tuleb veel palju juurde õppida. Lõpetanutel on võimalus jätkata õpinguid Tartu Ülikoolis või teistes ülikoolides ning taotleda kutse- või teaduskraadi oma erialal.

Info: Lembitu 1a, EE3600 Pärnu, tel (244) 37 131

TÜRI KOLLEDŽ

Keskkonnateadus

Tänapäeva maailmas tõuseb pidevalt interdistsiplinaarsete keskkonna-probleemide osatähtsus. Eesti Vabariigi valitsus ja riigikogu töötavad pidevalt keskkonnakaitseliste seadusaktide täiustamisel ja praegune seis seadusandluses on rahuldav. Kahjuks napib aga laia baasharidusega inimesi, kes vastuvõetud seadusi praktikasse viiksid.

Seda lünka aitab täita vastuvõtt keskkonnateaduse erialale kahe teaduskonna — nii füüsika-keemia- kui ka bioloogia-geograafia-teaduskonna kureerimisel.

Keskkonnateaduste eriala valinud üliõpilased omandavad praktilisi ja teoreetilisi teadmisi keskkonnaga seotud ainetes. Eriala on tugevalt praktilise suunitlusega. Õppekava läbinutele sobib eriti hästi töö keskkonnanõunikuna. Enamus keskkonnateaduse eriala õppekava ainetest sisaldavad lisaks loengutele veel seminare ja praktikume ning praktilisi õppusi.

Diplomiõppe järel on võimalik jätkata bakalaureuseõppes kitsama spetsialiseerumisega keskkonnabiotehnoloogia, keskkonnatehnoloogia, keskkonnakeemia, keskkonnafüüsika, rakendusegeoloogia, maastiku-ökoloogia ja keskkonnakaitse erialal. Bakalaureusekraadi saanutel on võimalik jätkata õpinguid magistri- ja doktoriõppes vastavalt kinnitatud õppekavade ja erialade piires.

Keskkonnateaduse eriala õppeprogramm baseerub põhiliselt juba ülikoolides õpetatavatel ainetel. Programmi on koostanud Tartu Ülikooli juures tegutsev keskkonnateaduste nõukogu, kuhu kuuluvad keskkonnateaduste spetsialistid Tartu Ülikoolist, Eesti Põllumajandus-ülikoolist, Zooloogia ja Botaanika Instituudist, Füüsika Instituudist ja Tartu Observatooriumist.

Keskkonnateaduste eriala õpingute mahuks on 120 AP ning see jaguneb kahte ossa: alamastmeks (40 AP) ning kesk- ja ülemastmeks (80 AP).

Alamaste koosneb loodusteaduste üldkursustest, mis loovad põhi- baasi keskkonnanõuniku erialateadmiste omandamisele. Alamastme ained jaotuvad nelja ainebloki vahel: bioloogilis-maateaduslikud ained, keskkonnafüüsika alused, keskkonnakeemia alused ja üldainete rühm.

Kesk- ja ülemastme ained annavad keskkonnanõuniku tööks vajalikke süvendatud teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi ning jagunevad kahte rühma: kohustuslikud ained (60 AP) ja vabalt valitavad ained (16 AP), lisandub lõputöö.

Kohustuslikud ained jaotuvad omakorda järgmiselt: bioloogilis-maateaduslike, keskkonnakeemia ja keskkonnafüüsika, majandus-juriidiliste, tehnoloogiliste ja keskkonnakaitse ainete rühm.

Keskkonnateaduste eriala lõpetanud leiavad tööd omavalitsusüksustes (vallad, linnad) spetsialistidena (praegu enamasti täitmata), ettevõtetes, keskkonnaministeeriumis jne.

Info: Tolli 62, EE2810 Türi, tel (238) 79 403

SISSEASTUMISEKSAMITE PROGRAMMID

KOLLOKVIUM USUTEADUSE ERIALALE ASTUJAILE

Usuteaduskonda astujaile korraldatav kollokvium on teaduskonna komisjoni ees toimuv vestlus, mille eesmärgiks on tutvuda üliõpilaskandidaatidega, tundma õppida nende motivatsiooni teaduskonda astumiseks ja ettekujutusi nende tööst ühiskonna teenimisel pärast teaduskonna lõpetamist, samuti selgitada nende huvialad, silmaring, lugemus, prioriteedid ja arutlusoskus.

Kollokviumil eeldatakse üliõpilaskandidaatidelt ajaloo tundmist keskkooli programmi mahus ja Piibli tundmist Toomas Jürgensteini “Piibliõpiku” ulatuses.

AJALUGU (ajaloo erialale astujaile)

Maailmaajalugu

Vanad Idamaad. Vanimad tsivilisatsioonid. Egiptuse ühiskond ja riik. Mesopotaamia: sumerid, Babüloonia, Assüüria. Pärsia suurriik. Vahemere idaranniku maad.

Idamaade kultuur. Religioon. Kirjasüsteemid. Tähestiku loomine. Kirjandusmälestised. Ehitised. Kunst. Teadus. Ühis- ja erijooned Idamaade kultuuris.

Vana-Kreeka. Kreeka linnriigid (polised). Sparta ühiskond ja riik. Demokraatlik Ateena. Kreeka-Pärsia sõjad. Kreeka linnriikide langus. Aleksander Suure sõjaretk. Hellenism.

Kreeka kultuur. Müüdid. Jumalad ja kangelased. Homerose eeposed. Ülekreekalised võistlismängud. Teater ja draamakirjandus. Kõnekunst. Arhitektuur ja kujutav kunst. Filosoofia. Ajalookirjutus. Aleksandria hellenistliku kultuurikeskusena.

Rooma riik. Vabariigi ajastu. Riigikord. Sõjandus. Puunia sõjad ja suurriigi (impeeriumi) loomine. Kodusõjad ja vabariigi langemine. Varane keisririik Augustuse ja ta järglaste ajal.

Rooma kultuur. Rooma suurlinn. Igapäevaelu. Avalikud mängud. Ehitised. Kunst. Kirjandus. Ajalookirjutus. Teadus. Ristiusu teke ja levik.

Lääne-Rooma impeeriumi langemine. Hiline Rooma keisririik. Ristiusu tõus valitsevaks usuks Rooma riigis. Impeeriumi jagunemine kaheks. Suur rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi lõpp.

Varakeskaeg. Barbarite riigid endise Lääne-Rooma alal. Frangi riik. Karl Suure keisririik. Frangi riigi lagunemine. Püha Rooma keisririigi tekkimine.

Bütsantsi keisririik. Bütsantsi erinevus Lääne-Euroopast. Kiriku osa. Rooma impeeriumi taastamise katsed. Võitlus sissetungijatega. Bütsantsi kultuur.

Põhja- ja Ida-Euroopa varasel keskajal. Viikingid. Riikide teke. Skandinaavia ristiusustamine. Idaslaavlased. Vana-Vene riigi teke. Ristiusu vastuvõtmine. Kiievi riigi killunemine.

Araablased ja islam varasel keskajal. Araablaste eluviis. Muhamed. Islami tekkimine. Araabia hõimude ühendamine. Vallutusretked. Damaskuse ja Bagdadi kalifaat. Kalifaadi lagunemine. Araabia kultuur.

Maailm II aastatuhande algupoolel. Püha Rooma keisririik. Paavstlus. Paavstide ilmaliku võimu taotlused. Ristisõjad. Suur kirikulõhe.

Mongolid. Mongolite vallutused. Mongolite suurriik. Hiina II aastatuhande I poolel. Hiina kultuur.

Inglismaa ja Prantsusmaa. Saja-aastane sõda. Püha Rooma keisririik ja Itaalia. Hansa Liit. Saksa Ordu. Leedu suurvürstiriik. Poola-Leedu unioon. Skandinaaviamaad. Taani. Kalmari unioon.

Osmanite riik ja Bütsantsi langus.

Elu ja kultuur keskaegses Lääne-Euroopas. Läänikorra kujunemine. Talupojad ja feodaalid. Feodaalne hierarhia. Linnad ja kaubandus. Kiriku osa ühiskonnas ja kultuuris. Vaimulikkond. Kiriku organisatsioon. Kloostrid.

Kooliharidus. Ülikoolid. Teadus. Ehituskunst. Romaani ja gooti stiil. Trükikunst, selle tähtsus. Renessanss ja humanism. Uus ellusuhutumine. Antiikkultuuri väärtustamine. Renessansiaja kirjandus ja kunst.

Lääne-Euroopa 16.–17. sajandil. Suured maadeavastused. Kolumbus. Usupuhastus, selle tähtsus. M. Luther. J. Calvin. Reformatsioon Inglismaal. Vastureformatsioon. Ususõjad. Hispaania hiilgeaeg. Madalmaade vabadussõda. Kolmekümneaastane sõda. Rootsi kui suurriik. Inglise revolutsioon.

Venemaa 13.–18. sajandil. Mongolite ülemvõim Venemaal. Moskva tõus. “Kolmas Rooma.” Ivan IV, tema sise- ja välispoliitika. Segaduste aeg. Romanovite dünastia algus. Põhjasõda. Peeter I reformid. Katariina II.

Ameerika Ühendriikide kujunemine ja areng. Inglise asumaad Põhja-Ameerikas. Põhja-Ameerika iseseisvussõda. USA konstitutsioon. Võitlus orjanduse ümber. Kodusõda, selle tagajärjed. Ühendriigid 19. sajandi lõpul.

Lääne-Euroopa 18. sajandil. Valgustusliikumine, selle tähtsamad esindajad. Valgustatud absolutism Saksamaal. Friedrich II Suur. Prantsusmaa Louis XIV ajal.

Suur Prantsuse Revolutsioon ja Napoleoni sõjad. Revolutsiooni algus ja käik. Tähtsamad voolud ja nende juhid. Monarhia kukutamine ja vabariigi väljakuulutamise. Jakobiinide diktatuur.

Revolutsiooniliste sõdade ülekasvamine vallutussõdadeks. Kindral Napoleoni esilekerkimine. Konsulaat ja keisririik. Napoleoni sõjad, rahvuslik vabadusliikumine Euroopas vallutajate vastu. Napoleoni sõjakäik Venemaale. Euroopa rahvaste võitlus Prantsuse keisririigi vastu 1813–1815. Viini kongress.

Euroopa 19. sajandil. Suurbritannia pärast Viini kongressi. Viktoriaanlik periood. Välis- ja koloniaalpoliitika.

Prantsusmaa ajaloo arenguetaapid 19. sajandil. Bourbonide restauratsioon. Juulimonarhia. Teine keisririik. Prantsusmaa 19. sajandi lõpus.

Saksamaa pärast Viini kongressi: poliitiline ja majanduslik areng. Võitlus Saksamaa ühendamise eest. Saksa keisririigi loomine. O. von Bismarck. Saksamaa 19. sajandi lõpul.

Rahvuslik liikumine Itaalias. Itaalia riigi moodustamine.

Ideelis-poliitilised ja majandusõpetused. Konservatism. Liberalism. Sotsialism. Sotsiaaldemokraatia. Merkantilism. Majanduslik liberalism.

Venemaa pärast Napoleoni sõjakäiku. Tagurluse pealetung. Võimukriis 1825. aastal. Nikolai I ja tema poliitika. Aleksander II ja 1860.–1870. aastate reformid. Aleksander III. Vastureformid.

Rahvusvahelised suhted. Euroopa poliitiline kaart pärast Viini kongressi. Krimmi sõda. Rahvusvahelised suhted 19. sajandi teisel poolel.

Aasia ja Aafrika 19. sajandil. Hiina ja Euroopa riigid 19. sajandil. Oopiumisõjad. Jaapan 19. sajandil. Aafrika: orjakaubandus, sisepiirkondade avastamine ja koloniaalajastu algus.

Teaduse ja tehnika arenemine uusajal. Uue maailmapildi kujunemine 17. sajandil. M. Kopernik. G. Galilei. Anatoomia areng. A. Vesalius. Filosoofia. R. Descartes. Füüsika areng. I. Newton. Tööstusrevolutsioon, selle tähtsaimad leiutised. Ch. Darvini evolutsiooniteooria, selle mõju. Teaduse ja tehnika areng 19. sajandi lõpul.

Õppekirjandus*

- M. Kõiv. **Vanaaeg**. Tallinn: Avita, 1994.
- M. Kõiv, P. Raudkivi. **Keskaeg**. Tallinn: Avita, 1996.
- J. Kivimäe, S. Valdmaa, M. Laur, O. Kaljundi. **Uusaeg 1**. Tallinn: Avita, 1993, 2. tr. 1994.
- H. Piirimäe, M. Laur, O. Klaassen, J. Kivimäe, O. Kaljundi. **Uusaeg 2**. Tallinn: Avita, 1993, 2. tr. 1994.
- A. Espenberg, Ü. Liitoja, T. Rosenberg, M. Siiraja, T. Tannberg, L. Vahtre, E. Värä. **Uusaeg 3**. Tallinn: Avita, 1993, 2. tr. 1994.
- A. Espenberg, T. Rosenberg, M. Siiraja, T. Tannberg, S. Tae, S. Valdmaa, E. Värä. **Uusaeg 4**. Tallinn: Avita, 1994, 2. tr. 1995.

EESTI KEEL

1. Süstemaatilise keeleõpetuse põhimõisteid

Keele olemus ja funktsioonid. Keelemärkide omadused. Mõiste ja sõna vahetused. Sünonüümia, homonüümia, polüseemia keeles.

Keele variatiivsus ja muutumine: tähenduse muutumine, häälikukuju ja muutlikkus. Murded ja sugulaskeeled. Keelelaenu. Variandid keeles, stiilivõimalused.

Keele süsteem: häälikusüsteem, morfoloogia, derivatsioon, süntaks, sõnavara. Tähendusõpetus, leksikaalne ja grammatiline tähendus. Kirjakeel, kõnekeel. Normimise vajalikkus. Keelenorm. Õigekeelsus-sõnaraamatu kasutamine.

2. Häälikuõpetus

Häälikusüsteemi ja ortograafia seos. Keele mitmekihilisuse põhimõte. Häälikud, silp, sõna, lause. Silbi liigid. Häälikute erinevuse põhimõtted. Häälikute liigid. Vokaalid, konsonandid; helilised ja helitud häälikud.

* Sisseastumistestide koostamisel lähtutakse eelkõige alljärgnevast õppekirjandusest.

Hääliku, tähe ja foneemi vahekord. Eesti tähestik. Võõrhäälikud ja võõrtähed, nende esinemispiirkonnad. Häälikusüsteemi prosoodilised vahendid. Rõhk. Pea- ja kaasarõhk. Kõnetakt. Kõnetaktiliigendus liitsõnades, tuletusliidetega sõnades ja võõrsõnades. Välde. Välte seos rõhulise silbi ehitusega. Sisehäälikud. Pikk vokaal ja diftong; konsonantühend ja kaksikkonsonant. Välde liitsõnades, võõrsõnades ja astmevahelduslike tuletusliidetega sõnades. Väldemääramisjuhised.

Fonotaktika, selle rakendusi vormimoodustuses.

Ortograafia põhimõtted: foneetilise, morfoloogilise ja traditsiooni põhimõtte rakendusi eesti ortograafias. Eesti ortograafia põhireeglid. Võõrsõnade ortograafia.

Nimi ja nimetus. Suur ja väike algustäht nimedes ja nimetustes.

3. Vormiõpetus

Sõnade liigitamine. Iseseisvad sõnad ja abisõnad, nende roll lauses. Muutuvad sõnad ja muutumatud sõnad. Pöörd sõnad ja käänd sõnad. Sõnaliigid nende tähenduse järgi.

Sõnajuur, tuletusliide, grammatiline tunnus ja lõpp. Grammatilised elemendid sõnade seose ja tähendusvahekorra väljendajana (lause morfoloogiline vormistamine), grammatiliste tähenduste ja neid väljendavate morfoloogiliste vormide valimine. Tunnuste ja lõppude variatiivsus, morfeem ja morfeemivariant.

Morfoloogilise vormi moodustamise viisid (vormimoodustuse mehhanismid): lisamine, tüvevaheldused (tüveteisendused), tüveasendused, mitmesõnalised vormid.

Tüvevahelduse tüüpe, tüvede variatiivsus. Tüvevokaal ja selle määramine. Ainsuse tüvi ja mitmuse tüvi. Geminaatillatiiv. Lühikese mitmuse osastava ja i-mitmuse tüveteisenduse reeglid.

Astmevaheldus, selle osa vormide moodustamises. Astmevahelduse olemasolu kindlaksmääramine. Astmevahelduse liigid. Tugev ja nõrk aste. Laadivaheldusele alluvad häälikud ja nendega toimuvad muutused. Laadivaheldusega kaasnevad muutused vokaalides. Välte vaheldus ja selle avaldumine kirjas. Nõrgenev ja tugevnev astmevaheldus. Astmevaheldus liitsõnades, tuletusliidetes ja võõrsõnades. Mitteastmevahelduslikke muutusi sõnades.

Sõnade käänamine. Käänete grammatiline tähendus. Käändelõpud. Tüveteisenduse teel moodustatavaid käändevorme. Käänete seosed:

ühtede käänete moodustamine teiste alusel. Verbi vormistik: tegu-
moed, kõneviisid, ajad, pöörded, jaatavad ja eitavad vormid, käändeli-
sed vormid, nende tunnused, lõpud, moodustamisviisid, kasutamine.
Verbivormide seosed: põhivormid ja nende alusel moodustatavad
vormid.

Sõnade käänd- ja pöördtüüpideks jagamise otstarve, selle aluseks
olevad tunnused. Tüüpsõna kasutamise mõte.

Astmevahelduseta sõnade käänamine ja pööramine. *ne-* ja *s-*sõnade
käänamine. Võõrsõna käänamise erijooni.

Astmevahelduslike sõnade käänamine ja pööramine. Astmevahel-
dusliku tuletusliitega sõnade ja astmevaheldusliku viimase kõnetaktiga
võõrsõnade käänamine (*ohtlik, kompvek, kontsert*). Muid kriitilisi
tüüpe (*hammas, tütar, hakkama, õmblema*). Erandeid ja paralleel-
vorme. Kõnekeeles tendentse kirjakeelenormidega võrreldes.

Pärisnimede käänamine. Arv- ja asesõnade käänamise iseärasusi.

Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine. Keskvõrde tüve va-
riante ja tunnus. Lühikese ülivõrde tüve leidmine. Määrsõnade
võrdlusastmed.

Morfoloogilise õigekeelsusnormi otstarve; normide muutmise põh-
jusi.

4. Sõnamoodustus

Sõnamoodustuse olemus, vajalikkus, sõnamoodustusviisid ja põhi-
mõisted (tuletusalus, tuletis, tuletuspesa, tuletise struktuur, tuletustüvi
ja -liide).

Produktiivsemad nimisõnaliited ja nende tähendusrühmad (tege-
vusliited *-mine, -us, -is*; isiku- ja vahendiliited *-ja, -lane, -nna, -tar, -ur, -i*; rühma ja kohaliited *-kond, -stik, -la*).

Produktiivsemad omadussõnaliited ja nende tähendused (*-ne, -lik, -line, -jas, -tu*); *jas-, lik-, tu-*tuletiste õigekeelsus.

Produktiivsemad tegusõnaliited ja nende tähendused (*-ta, -ne, -u, -le, -tse, -ise*).

Produktiivsemad määrsõnaliited ja nende tähendused (*-lt ja -sti, -ti, -stikku, -li, -tsi*).

Liitsõnamoodustus ja liitsõna moodustusosad. Täiendsõna vorm
liitnimisõnades (nimetavaline, omastavaline ja *s*-liitumismall).

Nimisõna + nimisõna kokku- ja lahkukirjutamine.

Liitomadussõnad. *ne-*, *line-*, *lik-*tuletiste kokku- ja lahkukirjutamine eelneva sõnaga.

5. Lauseõpetus

Lauseõpetus ja lause.

Lause moodustajad: sõnavormid, fraasid ja osalaused. Moodustajate seosed.

Grammatilise seose liigid.

Veakriitilised reksioonid.

Fraasid ja fraasiliikmed.

Õeldis.

Õeldisverbi grammatilised kategooriad.

Isik ja arv. Õeldise ühildumine alusega. Aeg. Tegumood. Kõneviis. Kõneliik.

Aluse vormivariandid. Aluseta laused.

Sihitise vormivariandid.

Õeldistäide, selle vormivariandid ja ühildumise alusega.

Määrus ja selle õigekeelsus.

Üte. Üldlaiend. Sidend.

Lausetüübid suhtluseesmärgi järgi.

Koondlause ja selle kirjavahemärgid.

Väljajätteline lause.

Sõnajärg.

Fraas ja fraasiliigid.

Täiend, selle vormistik ja ühildumine.

Lisand täiendi eriliigina, lisandi kirjavahemärgid.

Osalause.

Osalausete rinnastus ja alistus.

Rindlause ja põimlause kirjavahemärgid.

Kõrvallause referaadina.

Otsekõne kirjavahemärgid.

Kõrvallause sõnajärg.

Kiillause ja selle kirjavahemärgid.

Lauselühendid ja selle kirjavahemärgistamine.

Nominalisatsioon.

6. Sõnavara- ja stiiliõpetus

Eesti keele leksikaalne koostis, selle päritolu, hilisemad kihistused, laenuline sõnavara. Eesti kirjakeele arenguloost, keeleuuendus, keelekorraldus, normimine.

Keele leksikaalseid süsteeme (sünonüümid, antonüümid, homonüümid).

Stiil ja stiilivärving. Tüüpilisemaid stiilivigu. Funktsionaalstiilid (argistiil, ametlik stiil, teadusstiil, ajakirjandusstiil, ilukirjandusstiil).

Kõne- ja lausekujundid (võrdlus, metafoor, metonüümia jt).

EESTI KIRJANDUS

1. Üldised alused

Kirjanduse eksamil peab vastaja:

- a) tundma käesolevas programmis ettenähtud teoseid, oskama avada nende sisulist mõtet, analüüsida tegelasi ja kunstilisi omadusi;
- b) mõistma kirjandusteose kunstilist, ajaloolist ja ühiskondlikku tähendust;
- c) mõistma klassikalise kirjanduse väärtust kultuuri arenguloos.
- d) valdama järgmisi kirjandusteoreetilisi põhimõisteid:
 - (1) romantismi ja realismi olemus ning arengu põhijooned, tähtsamad 19. saj. lõpu ja 20. saj. kirjandusvoolud (sümbolism, impressionism, ekspressionism, sürrealism);
 - (2) eepika, lüürika, dramaatika ja nende žanrid;
 - (3) teema, probleem, idee, süžee, kompositsioon;
 - (4) epiteet, metafoor, metonüümia, võrdlus;
 - (5) huumor, satiir, ironia;
 - (6) värsiõpetuse põhimõisted (rütm, riim, värsimõõt, stroof).

Eesti filoloogia osakonda astujatelt oodatakse oskust rakendada kirjandusteoreetilisi mõisteid teose praktilises analüüsis.

2. Eesti rahvusliku kirjanduse algus

Kr. J. Petersoni luule, "Soome mütoloogia", eesti pseudomütoloogia sünd.

Fr. R. Faelmanni kirjanduslik tegevus.

Fr. R. Kreutzwaldi looming. "Kalevipoeg", "Eesti rahva enne-muistsed jutud".

3. Eesti kirjandus aastail 1860–1885

Rahvusliku liikumise üldiseloomustus, selle aja tähtsamad kultuuri-üritused. Eri suundade vastuolud rahvuslikus liikumises (C. R. Jakobson, J. V. Jannsen, J. Hurt). Kirjanduse üldpilt. L. Koidula luule. "Säärane mulk". Eesti rahvusliku teatri sünd.

4. Eesti kirjandus aastail 1885–1917

a) Realism eesti kirjanduses.

Realismi olemus, tekkimise kirjanduslikud eeldused ja ühiskondlik tagapõhi.

J. Liivi luule, ülevaade proosaloomingust.

E. Vilde looming. Vilde kui kriitiline realist. "Mäeküla piima-meis". Vilde draamakirjanikuna. "Pisuhänd".

A. Kitzbergi osa eesti draama arengus. "Libahunt". Kutselise teatri rajamine Eestis.

b) "Noor-Eesti", tegevus ja tähtsus eesti kultuuriloos.

G. Suitsu luule. "Elu tuli" või "Tuulemaa".

Fr. Tuglase looming, ülevaade tegevusest. Novellistika.

5. Eesti kirjandus 1918–1940

Kirjanduse arengujooni aastail 1918–1940.

Silmapaistvaid kirjanikke: A. Gailit, O. Luts, M. Metsanurk, A. Mälk, P. Vallak, H. Visnapuu, J. Sütiste, H. Raudsepp.

M. Underi luule.

A. H. Tammsaare looming. "Kõrboja peremees" või "Põrgupõhja uus Vanapagan", "Tõde ja õigus". A. H. Tammsaare näitekirjanikuna.

6. Eesti kirjandus aastail 1940–1995

Kirjanduse arengujooni Eestis aastail 1940–1995. Väliseesti kirjanduse teke, areng ja tähtsamad esindajad (A. Viirelaid, G. Helbemäe jt).

B. Kangro osa väliseesti kirjanduses.

K. Ristikivi looming.

Luule arengujooni ja tähtsamaid autoreid: B. Alver, K. Merilaas, A. Alliksaar, P.-E. Rummo, H. Runnel, J. Kaplinski, J. Viiding, I. Laaban, K. Lepik.

Proosa arengujooni ja tähtsamaid autoreid.

J. Krossi loomingu ülevaade. Ühe romaani lähem vaatlus.

M. Traadi ühe romaani lähem vaatlus.

Teisi prosaiste (A. Valton, M. Unt, M. Mutt, M. Saat).

Näitekirjanduse arengujooni ja tähtsamaid autoreid: J. Smuul, E. Vetemaa, R. Saluri.

7. Maailmakirjandus

Ülevaade vanimatest eepostest, eepose mõiste.

Vana Testament.

Ülevaade antiikluulest ja -teatrist. Sophoklese “Kuningas Oidipus”.

Keskaegsed eeposed.

Keskaja kirjandus (Dante Alighieri, F. Petrarca, G. Boccaccio, M. de Cervantes Saavedra).

W. Shakespeare'i loomingu ülevaade. “Hamlet” või “Romeo ja Julia”.

Klassitsism. Molière'i loomingu ülevaade ja üks näidend.

Valgustus (J. Swift või Defoe, Voltaire, J. J. Rousseau).

J. W. Goethe loomingu ülevaade. “Faust” I või “Noore Wertheri kannatused”.

Romantism (G. G. Byron, P. B. Shelly, W. Scott, V. Hugo, A. Puškin, vennad Grimmid, H. Chr. Andersen).

Rahvusromantismi üldiseloostus ja autoreid (N. Gogol jt).

Realism (É. Zola, Ch. Dickens, H. Ibsen).

Stendhali “Punane ja must” või H. de Balzaci “Isa Goriot” või “Šagräännaht”.

F. Dostojevski loomingu ülevaade. “Kuritöö ja karistus” või “Idioot”.

A. Tšehhovi novellilooming ja üks näidend.

A. Kivi "Seitse venda".

Modernism (M. Maeterlinck, Ch. Baudelaire, W. Whitman, R. M. Rilke, V. Majakovski jt).

Maailekirjanduse tähtsamaid autoreid 20. sajandil: E. Hemingway, G. B. Shaw, J. Joyce, F. Kafka, T. Mann, H. Hesse, K. Hamsun, R. Tagore, A. Camus, J. P. Sartre, S. Beckett, J. D. Salinger, M. Bulgakov, A. Solženitsõn jt.

LINGVISTILISTE VÕIMETE (LINGVISTILINE) TEST ERIALALE EESTI KEEL (VÕÕRKEELENA) ASTUJATELE

Lingvistiliste võimete test sisaldab loogikaülesandeid, mille lahendamine ei nõua eelnevat spetsiaalset ettevalmistust. Testi on võimalik sooritada nii eesti kui ka vene keeles.

FILOSOOFIA ERIALA KUTSESOBIVUSTEST

Test on kirjalik ja koosneb kahest — ajaloo- ja matemaatikaalasest küsimustikust, mille eest kokku on võimalik saada maksimaalselt 20 punkti. Nõudmistes lähtuda matemaatika riigieksami programmist ja ajaloo osas kooliprogrammist.

INGLISE KEEL

1. Inglise keele eksami kirjalik osa koosneb

a) **leksikaal-grammatilisest testist**, mille eesmärgiks on kontrollida inglise keele grammatika ja sõnavara valdamist. Testi (90 leksikaal-

grammatilist lauset) sooritamisel võib saada maksimaalselt 90 punkti. **Grammatikateadmisi kontrollitakse kogu teatmikus esitatud programmi ulatuses.** Võimalikud ülesannete tüübid: valikvastused, lünktest, sünonüümika, sõnatuletus, grammatiliste konstruktsioonide parafraseerimine/teisendamine [nt: *I saw him yesterday / It was ... (yesterday that I saw him)*];

b) **grammatiliste vormide, sõnaliikide ja lauseliikmete äratundmine tekstis.** Ülesande eest on võimalik saada maksimaalselt 10 punkti;

2. Inglise keele eksami suuline osa koosneb

a) **tundmatu teksti** (700–1000 leksikaalset ühikut) lugemisest ja tõlkimisest ilma sõnaraamatuta. Eksamineeritaval on võimalik valida kergema ja raskema teksti vahel, kusjuures kergema teksti eest on võimalik saada maksimaalselt kolm palli, raskema eest viis palli. Lugemise hindamisel arvestatakse hääldust ja intonatsiooni, tõlkimise hindamisel tekstist arusaamist ja tõlke adekvaatsust. Arusaamist võidakse kontrollida ka sünonüümide ja parafraseerimise abil;

b) **vestlus-intervjuust**, mis lähtub tundmatu teksti temaatikast, kuid katab ka muid keskkoolis läbitud teemasid. Iga intervjuu sisaldab küsimusi väga erinevate teemade kohta (nt: kas sa oled kusagil reisinud, milline koht kõige enam meeldis, võrdle elu kodus ja seal; mida kavatsed tulevikus teha; kas see, mida koolis õppisid, oleks sulle tulevikus kasulik; kes on olnud siiani sinu sõbrad, kas arvad, et side nendega jätkub või tekivad ülikoolis uued sõbrad; jne — ühe vestluse-intervjuu piires). Hindamisel arvestatakse vastuste spontaansust, asjakohasust, loomulikkust ning idiomaatilisust, mitte päheõpitud jutu (nn monoloogi) esitamisoskust. Positiivselt hinnatakse ka eksamineeritava täpsustavate küsimuste või vastuargumentide esitamist vestluse piires. Vestlus-intervjuu eest on võimalik saada maksimaalselt viis palli.

Grammatika kirjaliku eksami jaoks

Laiendamata ja laiendatud lihtlause. Umbisikulised laused (*It is raining. It is late.*). Liitsihitis. Küsilauseid (üld- ja eriküsimused).

Lihtsamad liitlaused. Aegade ühildumine ja erinevate ajavormide kasutamine otsese kõne edasiandmisel kaudses kõnes.

N i m i s õ n a: mitmus ja omastav kääne, ebareeglipärane mitmuse moodustamine.

A r t i k k e l: umbmäärase, määrava ja nullartikli kasutamise tähtsamad juhud.

O m a d u s s õ n a: kesk- ja ülivõrde kasutamine ja moodustamine sufiksile ning abisõnade abil. Eri tüvedest moodustatud võrdlusastmed.

A r v s õ n a: põhi- ja järgarvsõnad, kuupäevad, aastaarvud, kellaajad.

A s e s õ n a: isikulised, omastavad, enesekohased (*myself* jne), vastastikused (*each other, one another*), näitavad (*this, that, such*), küsivad (*who, whose, what, which*), siduvad (*who, whose, which, that*), eitavad (*neither, no, none, no one, nobody, nothing*), umbmäärased (*some, any, every, much, many, little, few, each, both, either, all, other, another, one*) asesõnad.

T e g u s õ n a: ebareeglipäraste verbide põhivormid; aktiivi üld- (*Present Indefinite, Past Indefinite, Future Indefinite, Present Continuous, Past Continuous, Future Continuous*) ja perfekt ajad (*Present Perfect, Past Perfect, Future Perfect, Present Perfect Continuous, Past Perfect Continuous, Future Perfect Continuous*); passiivi ajad (*Present Indefinite, Past Indefinite, Future Indefinite, Present Continuous, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Future Perfect*); käskiv kõneviis (jaatav ja eitav vorm); kaudne kõne; tingimuslaused; verbi mittepöördelised vormid (infinitiiv, gerundium, oleviku ja mineviku kesksõna); mitmeosalised tegusõnad (*phrasal verbs*).

M ä ä r s õ n a: moodustamine ja võrdlusastmed.

E e s s õ n a: tähtsamad eessõnad.

S õ n a d e t u l e t a m i n e tuntud tüvedest afiksile (liidetega):

nimisõnasufiks (järelliited) *-er (-ar, -or), -ance (-ence), -tion (-sion, -ion), -ment, -ness, -ity, -th*;

omadussõnasufiks (järelliited) *-ful, -less, -able (-ible), -ly*;

prefiks (eesliited) *re-, un-, in- (il-, im-, ir-), dis-*;

teguõnasufiks (järelliited) *-ate, -ize (-ise), -en*.

KASVATUSTEADUSTE ERIALA ESSEE JA KOLLOKVIUM (KUTSESOBIVUSVESTLUS)

Nii essee kui ka kollokvium annavad ettekujutuse sisseastuja teadmisest, arutlusvõimest ja silmaringist valdkondades, mis seostuvad inimese arengu, arengutingimuste, kasvatuse, õppimise ja õpetamisega. Seega ei ole tegemist faktiteadmiste kontrolliga vastavalt konkreetsetele koolis õpitud õppeainetele. Eesmärgiks on tutvuda eelkõige sisseastuja prioriteetide, hoiakute ja lugemusega. Kasvatusteadusi õppida soovijalt eeldame kooli õppekavast bioloogia, ühiskonnaõpetuse ja inimeseõpetuse tsükli ainete (psühholoogia, terviseõpetus, perekonnaõpetus) head tundmist. Soovitatav on olla kursis ka hariduse ja kasvatuse aktuaalsete probleemidega (päevalehtede alusel).

Essee tuleb kirjutada kahe tunni jooksul etteantud teemal sisseastumiseksamite graafikule vastaval päeval. Teemad on seotud tulevase erialaga. Essee tulemuste põhjal selgub, kas sisseastuja osaleb kollokviumil (kutsesobivusvestlusel).

Vestlus pedagoogika osakonna õppejõududega toimub essee alusel.

Sisseastuja kutsesobivust hindab komisjon pallides.

MAALIKUNSTI ERIALA LOOMINGULINE KONKURSS

Loomingulise konkursi raames joonistatakse (figuur) ja maalitakse (natüürmort, poolfiguur) ning lahendatakse kaks kompositsiooniülesannet etteantud teemal. Töövahenditeks on grafiitpliats, õli- või guaššvärvid; kompositsiooniülesannete puhul vaba tehnika. Tööde formaat mitte väiksem kui 50 × 60 cm. Kõik vajalikud vahendid ja materjalid (sh paber) peavad endal kaasas olema.

SAKSA KEEL

Saksa keele kirjalik eksam on leksikaal-grammatiline test, mille eesmärgiks on kontrollida grammatika ja sõnavara valdamist. Testi (80 leksikaal-grammatilist ülesannet ja 10 tõlkelauset) sooritamisel võib saada maksimaalselt 100 punkti. Grammatikateadmisi kontrollitakse kogu teatmikus esitatud programmi ulatuses. Kirjalikus eksamitöös esinevad järgmised ülesannete tüübid: valikvastused, lünkade täitmine, sünonüümika, sõnatuletus, grammatiliste konstruktsioonide parafraseerimine/teisendamine, lisaks tõlge eesti keelest saksa keelde.

Saksa keele suuline eksam

- a) Tundmatu tekst (700–1000 leksikaalset ühikut);
- b) vestlus-intervjuu.

Suulise eksami eesmärgiks on kontrollida loetust arusaamist ja tõlke adekvaatsust, arusaamist võõrkeelsest kõnest, reageerimis- ja väljendusoskust keskkoolis omandatud oskuste ja läbivõetud temaatika piires.

a) Tundmatut teksti loetakse ja tõlgitakse (võib kasutada sõnaraamatut), vesteldakse teksti põhjal ning tehakse teksti sisust lühikokkuvõtte. Lugemise hindamisel arvestatakse hääldust ja intonatsiooni, tõlkimise hindamisel tekstist arusaamist ja tõlke adekvaatsust. Arusaamist võidakse kontrollida ka sünonüümide ja parafraseerimise abil.

b) Vestlus-intervjuu lähtub tundmatu teksti temaatikast, kuid katab ka muid keskkoolis käsitletud teemasid. Iga intervjuu sisaldab küsimusi erinevate teemade kohta (nt: kas sa oled kusagil reisinud, milline koht kõige enam meeldis, võrdle elu kodus ja seal; mida kavatsed tulevikus teha; kas see, mida koolis õppisid, oleks sulle tulevikus kasulik; kes on olnud siiani sinu sõbrad, kas arvad, et side nendega jätkub või tekivad ülikoolis uued sõbrad jne). Hindamisel arvestatakse vastuste spontaansust, asjakohasust, loomulikkust ning idiomaaatilisust, mitte päheõpitud jutu (nn monoloogi) esitamisoskust. Positiivselt hinnatakse ka eksamineeritava täpsustavate küsimuste või vastuargumentide esitamist vestluse käigus.

Grammatika kirjaliku saksa keele eksami jaoks

Jaatavad laused, eitavad laused (eitussõnadega *nicht ja kein*), käsk- ja küsilaused (küsiivate sõnadega ja ilma). Otsene ja pöördne sõnade järjekord (inversioon). Laused, mis sisaldavad öeldist liht- ja liitajavormides (*Perfekt, Futurum I*). Tegusõnade liitöeldisega (modaalverb + tegusõna, tegusõna + infinitiiv *zu*-ga) laused.

Põimlaused järgmiste kõrvallausetega: sihitislaused sidesõnaga *daß*, ajalaused sidesõnadega *wenn* ja *als*, põhjuslaused sidesõnadega *weil* ja *da*. Rindlaused sidesõnadega *und, aber, denn, deshalb*. Umbmäärane asesõna *man* ja umbisikuline asesõna *es*.

Nimisõna: käänamine ja käänete kasutamine.

Artikkel: määrav, umbmäärane ja nullartikkel.

Tegusõna: tugeva ja nõrga pöördkonna verbide ajavormid *Präsens, Präteritum (Imperfekt), Perfekt, Futurum*; *Präsensi* kasutamine oleviku ja tuleviku väljendamiseks; *Präteritumi (Imperfekti)* kasutamine jutustamisel; *Perfekti* kasutamine vestluses.

Omadussõna: omadussõna lühike (käandelõputa) vorm öeldistäitena; võrdlusastmete moodustamine; omadussõna käänamine ja lõpud täiendina.

Määrsõna: tähtsamad liigid ja kasutamine.

Asesõna: isikulise asesõna kasutamine nominatiivis, daativis ja akusatiivis; omastavate asesõnade, näitavate asesõnade (*dieser, jener*) ja küsiivate asesõnade (*wer, was*) käänamine ja kasutamine.

Eessõna: eessõnade kasutamine daativiga (*aus, bei, nach, mit, von, zu*), akusatiiviga (*für, durch, ohne, um, gegen*), daativi ja akusatiiviga (*an, in, auf, vor, zwischen*), genitiiviga (*während*).

SKANDINAVISTIKA

Kõigi sisseastujatega toimub **vestlus**, kus üliõpilaskandidaadil on võimalus näidata oma taani keele (või mõne teise skandinaavia keele — norra, rootsi keele) oskust ning sealjuures rääkida ka oma tuleviku- ja plaanidest.

PRANTSUSE KEEL

Prantsuse keele suuline eksam koosneb kahest osast:

a) tundmatu teksti (700–1000 leksikaalset ühikut) lugemine ja tõlkimine;

b) vestlus-intervjuu.

Suulise eksami eesmärgiks on kontrollida loetust arusaamist ja tõlke adekvaatsust, arusaamist võõrkeelsest kõnest, reageerimis- ja väljendusoskust keskkoolis omandatud oskuste ja läbivõetud temaatika piires.

a) Tundmatut teksti loetakse ja tõlgitakse, vastatakse küsimustele tekstis esinevate sõnavormide ja nende tuletiste kohta, vesteldakse teksti põhjal ning tehakse teksti sisust lühikokkuvõte.

b) Vestluses-intervjuus esitavad eksamineerijad küsimusi, kattes nendega kõik keskkoolis õpitud grammatika ja sõnavara baasil võimalikud teemad. Iga intervjuu sisaldab küsimusi väga erinevate teemade kohta (nt: kas sa oled kusagil reisinud, milline koht kõige enam meeldis, võrdle elu kodus ja seal; mida kavatsed tulevikus teha; kas see, mida koolis õppisid, oleks sulle tulevikus kasulik; kes on olnud siiani sinu sõbrad, kas arvad, et side nendega jätkub või tekivad ülikoolis uued sõbrad; jne: — ühe vestluse-intervjuu piires). Hindamisel arvestatakse vastuste spontaansust, asjakohasust, loomulikkust ning idiomaatilisust.

Grammatika prantsuse keele kirjaliku eksami jaoks

Süntaks. Jaatav, eitav, küsi- ja käsklause. Otsene ja kaudne kõne. Aegade ühildumine. Rõhutavad konstruktsioonid (*c'est ... qui, c'est ... que*). Infinitiivsed konstruktsioonid.

Morfoloogia

Nimisõna mitmuse moodustamine. Artikkel. Umbmäärane artikkel. Määrava artikli liht- ja liitvormid. Partitiivne artikkel. Artikli ärajätmise tähtsamad juhud.

Omadussõna. Naissoovormi ja mitmuse moodustamine. Võrdlusastmed. Koht lauses. Omastavad omadussõnad (*adjectifs possessifs*).

Näitavad omadussõnad (*adj. démonstratifs*). **Arvsõna** (*adj. numéraux*). Siduvad ja küsivad omadussõnad (*adj. relatifs et interrogatifs*). Umbmäärased omadussõnad (*adj. indéfinis*): *quelque, chaque, aucun, nul, autre, meme*.

Asesõnad (*pron. démonstratifs*). Siduvad asesõnad (*pron. relatifs*). Küsivad asesõnad (*pron. interrogatifs*). Umbisikulised asesõnad (*pron. indéfinis*): *un* ja selle liitvormid, *autre, certains, plusieurs, tout, tous, quelque chose, aucun(e), nul(le), personne, rien*. Asesõnade koht lauses.

Määrsõna. Võrdlusastmed. Koht lauses.

Eessõna. Tähtsamate eessõnade kasutamine.

Tegusõna. I, II ja III pöördkonna tegusõnade kasutamine järgmistes kõneviisides ja ajavormides: 1) kindel kõneviis (*Indicatif*): *Présent, Passé composé, Imparfait, Plus-que-parfait, Futur simple, Futur proche, Passé immédiat*; 2) tingiv kõneviis (*Conditionnel*): *Présent, Passé, si-tingimuslause*; 3) käskiv kõneviis (*Impératif*); 4) *Subjonctif Présent*; 5) tegusõna mittepöördelised vormid: *Gérondif, Participe Présent*; 6) passiivi ajavormide *Présent, Passé composé, Imparfait, Plus-que-parfait, Futur* moodustamine ja kasutamine; 7) tekstis peab ära tundma *Passé simple* ajavormid.

VEENE KEEL JA KIRJANDUS

VEENE KEEL JA KIRJANDUS (EESTI KOOLI LÕPETANUILE)

Vastuvõtueksamid vene ja slaavi filoloogia erialale on vene keel (kirjalik) ja vene kirjandus (suuline).

ВЕНЕ KEEL (KIRJALIK EKSAM)

Arvestatakse teadmisi ja oskusi vastavalt põhi- ja keskkooli õppekava nõuetele. Kirjalik eksam on leksikaal-grammatiline test, mille eesmärgiks on selgitada üliõpilaskandidaadi keeleoskus, valmisolek osa võtta venekeelsest õppetööst.

Testis kontrollitakse **sõnavara** tundmist, oskust varieerida sõnu, asendades neid sünonüümidega, vajaduse korral leida antonüüme.

Ülesannete täitmisel on vajalikud grammatika-alased teadmised.

Nimisõna: soo kategooria, ы- lõpuliste sõnade sugu ja ühildumine omadussõnaga. Käändumine ja prepositsioonid (eriti *вин., род., твор. надежи* ning *ие-* (*ия-*) lõpulised sõnad).

Tegusõna: vene verbi aegade ajasüsteem, verbi aspektid, nende põhitähendus (protsess ja selle tulemus, tegevuse fakti konstateerimine, ühekordne ja korduvtegevus), kõneviisid. Liikumist tähistavad verbid (*ехать/ездить, идти/ходить* ja nende prefiksaaltuletised).

Arvsõna: nimisõnaga seostumise seaduspärasused.

Omadussõna: võrdlusastmed.

Asesõna: omastavad, näitavad ja umbmäärased asesõnad

Jaatav lause, eitav lause, käsk- ja küsilause. Sidesõnade *что/чтобы, когда/если, кто/что/который* kasutamine põimlausetes.

ВЕНЕ KIRJANDUS (EESTI KOOLI LÕPETANUILE)

Vene kirjanduse eksam on suuline ja toimub emakeeles. Soovi korral võib vastata ka valitava eriala keeles. Eksamipiletis on kaks küsimust. Esimene puudutab vene kirjanduse ajalugu või kirjandusteooriat (nt: vene romantism; kompositsioon ja süžee arengu elemendid), teine konkreetset teksti (nt: A. Puškin, "Jevgeni Onegin").

Eeldame, et oma vastustes näitavad abiturientid vene ja Lääne-Euroopa kirjanduse kultuurilis-ajaloolise konteksti head tundmist. Näiteks vastused küsimustele Puškini "Jevgeni Oneginist" peaksid sisaldama ka 1810.–1820. aastate ajaloosündmuste analüüsi ja mõju

kirjandusele (Napoleoni sõjad, dekabristlik liikumine Venemaal jne). Vastates küsimusele vene romantismist on tarvilik tuua paralleele Lääne-Euroopa kirjandusest (nimetada tuntumaid luuletajaid-romantikke: Byron, Shelly jne).

Abituriendid peaksid oskama seostada õpitud kirjandusteksti teiste kunstileikide teostega, näiteks rääkides A. Tšehhovi “Kirsiaist” osutama selle draama lavastustele Eesti teatrites.

Lisaküsimused võivad puudutada vene kirjanike kontakte Eestiga ja Tartu Ülikooliga. Vajalik on teada ka nende autorite nimesid, kes on tõlkinud vene kirjanike teoseid eesti keelde. Hinnatakse ka üldist eruditsiooni kirjanduse ja kultuuri vallas. Lisapunkte saadakse nende teoste tundmise eest, mis ei ole kohustusliku kirjanduse nimistus.

PROGRAMM

19. sajandi vene kirjandus

Vene romantism

- A. Puškin.** Elulugu. Luulet. “Jevgeni Onegin”. Selle iseärasused.
- M. Lermontov.** Elulugu. Luulet. Lermontovi romantism. Romaan “Meie aja kangelane” (kompositsiooni iseärasused).
- N. Gogol.** Elulugu. Gogoli draamateosed. “Revident”.
- I. Turgenev.** Elulugu. “Aadlipesa”, selle problemaatika.
- F. Dostojevski.** Elulugu. Romaan “Kuritöö ja karistus”. Tegelased ja nende ideed.
- L. Tolstoi.** Elulugu. Romaan “Anna Karenina”. Ideeline kavand ja tegelaste iseloomustus.
- A. Tšehhov.** Elulugu. Põhilised žanrid Tšehhovi loomingus. Tšehhovi draamateosed.

20. sajandi vene kirjandus

Vene sümbolism. A. Bloki luule

- V. Brjussov.** Brjussovi proosast. Jutustus. “Viimaseid lehekülgi naise päevikust” (tegelaste iseloomustus).

- V. Majakovski.** Varase loomingu iseloomustus. Poeemid ("Pilv püskes").
- A. Ahmatova.** Elulugu. Varase loomingu iseloomustus. Põhilised teemad.
- J. Tõnjanov.** "Vazir-Muhtari surm", selle problemaatika.
- M. Bulgakov.** Elulugu. "Meister ja Margarita", ideeline kavand.
- A. Platonov.** Stiili otsingud vene kirjanduses. 1920. aastate jutustus "Auk".
- A. Solženitsõn.** Elulugu. "Üks päev Ivan Denisovitši elust".
- J. Brodsky.** Elu ja looming.

Kirjandusteooria

- Vene klassikalise luule värsimõõdud (jamb, trohheus, daktül, amfibrahh, anapest).
- Troobid (metafoor, metonüümia, iroonia, hüperbool, epiteet, võrdlus).
- Põhilised proosažanrid (olukirjandus, novell, lühijutt, jutustus, romaan).
- Põhilised luuležanrid (epigramm, ballaad, eeleogia, ood, poeem, valm).
- Draamažanrid (komöödia, tragöödia, draama, melodraama, tragikomöödia).
- Kompositsioon ja süžeearengu elemendid (sõlmitus, kulminatsioon, lõpplahendus; ekspositsioon, proloog, epiloog).

Kohustuslik kirjandus

- A. Puškin.** "Jevgeni Onegin". "Kapteni tütar". Luulet (2–3 luuletust).
- M. Lermontov.** "Meie aja kangelane". Luulet (2–3 luuletust).
- N. Gogol.** "Revident".
- I. Turgenev.** "Aadlipesa".
- F. Dostojevski.** "Kuritöö ja karistus".
- L. Tolstoi.** "Anna Karenina".
- A. Tšehhov.** "Igav lugu". "Daam koerakesega". "Kirsiaed".
- A. Blok.** Luulet vabal valikul.

V. Brjussov. “Viimaseid lehekülgi naise päevikust”.

A. Ahmatova. Luulet vabal valikul. “Reekviem”.

V. Majakovski. Luulet vabal valikul. “Pilv pükstes”.

J. Tõnjanov. “Vazir-Muhtari surm”.

M. Bulgakov. “Meister ja Margarita”.

A. Platonov. “Auk”.

A. Solzenitsõn. “Üks päev Ivan Denisovitši elust”.

J. Brodsky. Luulet vabal valikul.

Õppekirjandus

J. Lotman. Vene kirjandus. Õpik IX klassile. Tallinn, 1986.

J. Lotman, Z. Mints, S. Issakov, K. Leht. Vene kirjandus. Õpik XI klassile. Tallinn, 1989.

Общие указания

Тест по русскому языку предполагает следующие умения:

- а) определять звуковой и морфемный состав слов;
- б) находить синонимы, антонимы, однокоренные слова;
- в) проводить морфологический и синтаксический разбор;
- г) определять части речи, разряд и форму слова;
- д) склонять и спрягать;
- е) исправлять ошибки, связанные с нарушением грамматических норм и стилистических требований, и т.д. Кроме того, тест содержит задания по орфографии и пунктуации.

Программа по русскому языку

Фонетика. Гласные звуки. Согласные звуки. Различие между звуком и буквой.

Лексика. Понятие о слове. Значение слова. Многозначные и однозначные слова. Прямое и переносное значение слов. Омонимы. Синонимы. Антонимы.

Словарное богатство русского языка. Общеупотребительные слова. Профессиональная лексика. Диалектные слова. Заимствованные слова. Устаревшие слова. Неологизмы. Фразеологизмы.

Словообразование и орфография. Окончание и основа в слове. Окончание, суффикс, корень, приставка как значимые части слова. Чередование согласных в корне. Правописание слов с чередующимися гласными *а* и *о* в корнях *гор-гар, кос-кас*. Правописание слов с чередующимися *о - а* в корнях *лож-лаг, рос-раст*. Буквы *е* и *о* после шипящих в корне. Гласные после шипящих и *ц*. Правописание приставок. Производящая основа. Различные способы словообразования в русском языке.

Сложные слова и их правописание.

Сложносокращенные слова и их правописание.

Морфология и орфография.

Имя существительное. Значение имени существительного и его грамматические признаки. Существительные одушевленные и неодушевленные, собственные и нарицательные. Род. Число. Падеж. Типы склонения. Правописание падежных окончаний существительных. Правописание важнейших суффиксов.

Имя прилагательное. Значение имени прилагательного и его грамматические признаки. Прилагательные качественные, относительные и притяжательные. Полная и краткая формы. Склонение прилагательных. Степени сравнения прилагательных. Переход прилагательных в существительные. Правописание важнейших суффиксов прилагательных.

Имя числительное. Значение имени числительного. Числительные количественные и порядковые. Склонение числительных. Правописание числительных.

Местоимение. Значение местоимений. Разряды местоимений. Склонение местоимений и их правописание.

Глагол. Значение глагола и его грамматические признаки. Переходные и непереходные глаголы. Глагольный вид. Образование видов глагола. Первое и второе спряжения. Наклонения

(изъявительное, сослагательное, повелительное). Время глагола. Лицо и число (в настоящем и будущем времени), род и число (в прошедшем времени). Причастия и деепричастия. Правописание глагольных форм.

Наречие. Значение наречий. Правописание наречий.

Предлог. Понятие о предлоге, его употребление в речи. Различные части речи в роли предлогов. Правописание предлогов.

Союз. Понятие о союзе, его употребление в речи. Сочинительные и подчинительные союзы. Правописание союзов.

Частицы. Понятие о частицах и их употребление в речи. Правописание частиц.

Междометие. Значение междометий и знаки препинания при них.

Синтаксис и пунктуация.

Простое предложение. Связь слов в предложениях: согласование, управление, примыкание. Виды простых предложений по цели высказывания: повествовательные, вопросительные, побудительные. Восклицательные предложения. Члены предложения и способы их выражения. Типы предложений по составу: личные, безличные, неопределенно-личные, назывные; полные и неполные. Однородные члены предложения. Обобщающее слово при однородных членах предложения. Знаки препинания между однородными членами и при обобщающих словах. Обособленные второстепенные члены предложения и знаки препинания при них. Приложения, их обособление. Обращения, вводные слова и вводные предложения, знаки препинания при них.

Сложное предложение. Типы сложного предложения. Сложносочиненные предложения. Знаки препинания в сложносочиненных предложениях.

Сложноподчиненные предложения с союзами и союзными словами. Основные типы придаточных предложений. Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях.

Бессоюзные сложные предложения и знаки препинания в них.

Прямая и косвенная речь. Знаки препинания при прямой и косвенной речи.

ПРОГРАММЫ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ И РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Поступающие на отделение русской и славянской филологии сдают письменный и устный экзамен по русскому языку и русской литературе.

Русский язык

Письменный экзамен по русскому языку включает задания, предполагающие следующие умения:

- а) определять звуковой и морфемный состав слов;
- б) находить синонимы, антонимы, однокоренные слова;
- в) проводить морфологический и синтаксический разбор;
- г) определять части речи, разряд и форму слова;
- д) склонять и спрягать;
- е) исправлять ошибки, связанные с нарушением грамматических норм и стилистических требований и т.д. Кроме того, тест содержит задания по орфографии и пунктуации.

Программа по русскому языку

Фонетика. Гласные звуки. Согласные звуки. Различие между звуком и буквой.

Лексика. Понятие о слове. Значение слова. Многозначные и однозначные слова. Прямое и переносное значение слов. Омонимы. Синонимы. Антонимы.

Словарное богатство русского языка. Общеупотребительные слова. Профессиональная лексика. Диалектные слова. Заимствованные слова. Устаревшие слова. Неологизмы. Фразеологизмы.

Словообразование и орфография. Окончания и основа в слове. Окончание, суффикс, корень, приставка как значимые части слова. Чередование согласных в корне. Правописание слов с

чередующимися гласными *а* и *о* в корнях *гор-гар*, *кос-кас*. Правописание слов с чередующимися *о - а* в корнях *лож-лаж*, *рос-раст*. Буквы *е* и *о* после шипящих в корне. Гласные после шипящих и *ц*. Правописание приставок. Производящая основа. Различные способы словообразования в русском языке.

Сложные слова и их правописание.

Сложносокращенные слова и их правописание.

Морфология и орфография

Имя существительное. Значение имени существительного и его грамматические признаки. Существительные одушевленные и неодушевленные, собственные и нарицательные. Род. Число. Падеж. Типы склонения. Правописание падежных окончаний существительных. Правописание важнейших суффиксов.

Имя прилагательное. Значение имени прилагательного и его грамматические признаки. Прилагательные качественные, относительные и притяжательные. Полная и краткая формы. Склонение прилагательных. Степень сравнения прилагательных. Переход прилагательных в существительные. Правописание важнейших суффиксов прилагательных.

Имя числительное. Значение имени числительного. Числительные количественные и порядковые. Склонение числительных. Правописание числительных.

Местоимение. Значение местоимений. Разряды местоимений. Склонение местоимений и их правописание.

Глагол. Значение глагола и его грамматические признаки. Переходные и непереходные глаголы. Глагольный вид. Образование видов глагола. Первое и второе спряжения. Наклонения (изъявительное, сослагательное, повелительное). Время глагола. Лицо и число (в настоящем и будущем времени), род и число (в прошедшем времени). Причастия и деепричастия. Правописание глагольных форм.

Наречие. Значение наречий. Правописание наречий.

Предлог. Понятие о предлоге, его употребление в речи. Различные части речи в роли предлогов. Правописание предлогов.

Союз. Понятие о союзе, его употребление в речи. Сочинительные и подчинительные союзы. Правописание союзов.

Частицы. Понятие о частицах и их употребление в речи. Правписание частиц.

Междометие. Значение междометий и знаки препинания при них.

Синтаксис и пунктуация.

Простое предложение. Связь слов в предложениях: согласование, примыкание, управление. Виды простых предложений по цели высказывания: повествовательные, вопросительные, побудительные. Восклицательные предложения. Члены предложения и способы их выражения. Типы предложений по составу: личные, безличные, неопределенно-личные, назывные; полные и неполные. Однородные члены предложения. Обобщающее слово при однородных членах предложения. Знаки препинания между однородными членами и при обобщающих словах. Обособленные второстепенные члены предложения и знаки препинания при них. Приложения, их обособление. Обращения, вводные слова и вводные предложения, знаки препинания при них.

Сложное предложение. Типы сложного предложения. Сложносочиненные предложения. Знаки препинания в сложносочиненных предложениях.

Сложноподчиненные предложения с союзами и союзными словами. Основные типы придаточных предложений. Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях.

Бессоюзные сложные предложения и знаки препинания в них.

Прямая и косвенная речь. Знаки препинания при прямой и косвенной речи.

Русская литература

Экзамен по русской литературе проводится в устной форме. Экзаменационный билет включает два вопроса по прилагаемой ниже программе. Один из вопросов ориентирован на проверку знания общих закономерностей историко-литературного про-

цесса или биографии и творчества крупнейших русских писателей, второй — на выяснение знания теоретических понятий (см. в программе раздел “теория литературы”) или умения анализировать конкретные художественные тексты (по предлагаемому ниже списку).

Ответы абитуриента должны демонстрировать знание историко-культурного контекста (европейского и русского). Например:

— ответ на вопрос по лирике Пушкина предполагает связь с историей декабристского движения;

— ответ по творчеству Достоевского или Толстого — сопоставления с литературой европейского реализма;

— анализ творчества А. Платонова или В. Гроссмана — понимание трагических событий советской истории и т.п.

При выставлении оценки будет учитываться, насколько полно абитуриент владеет историко-литературным и историческим материалом, насколько глубоко знает программные художественные произведения, умеет ли привлекать материал по смежным искусствам (история живописи, музыки, театра, кино), а также общая начитанность и интерес к литературе.

Дополнительные вопросы могут быть заданы с целью уточнения каких-то деталей ответа на вопросы экзаменационного билета, однако могут затронуть и материал о контактах русских писателей с Эстонией и Тартуским университетом, а также творчество ведущих эстонских и западноевропейских писателей (в пределах школьной программы).

ПРОГРАММА ПО РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Древнерусская литература

“Слово о полку Игореве”: судьба памятника и его идейное содержание.

Русская литература 18-ого века

Русская поэзия XVIII века. Ломоносов. Державин.

Денис Фонвизин: писатель и общественный деятель. Русское дворянство в “Недоросле” Фонвизина: объект для сатиры и положительный идеал.

Литературная деятельность Н. М. Карамзина: “Бедная Лиза”. “История государства Российского”.

Русская литература 19-ого века

Русский романтизм. Поэзия В.А. Жуковского.

А. С. Грибоедов. Жизненный путь. “Горе от ума”.

А. С. Пушкин. Биография. Лирика Пушкина. Проза Пушкина. “Евгений Онегин”. Особенности романа в стихах. Проблема человека и власти (“Медный всадник”, “Капитанская дочка”).

М. Ю. Лермонтов. Биография. Лирика Лермонтова. Романтизм Лермонтова. “Герой нашего времени”. Особенности композиции.

Н. В. Гоголь. Жизненный и творческий путь. Драматургия Гоголя. “Ревизор”. “Мертвые души”. История замысла.

И. С. Тургенев. Жизненный и творческий путь. Основная проблематика романов “Дворянское гнездо”, “Отцы и дети”.

Ф. М. Достоевский. Жизненный и творческий путь. “Преступление и наказание”. Герои и “идеи”.

Л. Н. Толстой. Жизненный и творческий путь. “Война и мир”. Идеинный замысел и характеристика персонажей.

Русская лирика середины XIX века. Природа и человек в поэзии

Ф. Тютчева и **А. Фета**.

И. А. Гончаров. Роман “Обломов”: проблематика романа, характеристика персонажей.

Н. А. Некрасов. Жизненный и творческий путь. Основные темы поэзии Некрасова. Поэмы.

М. Е. Салтыков-Щедрин. Сатирическое изображение русской истории в “Истории одного города”.

Н. С. Лесков. Творчество.

А. П. Чехов. Жизненный и творческий путь. Основные жанры в творчестве Чехова. Драматургия Чехова.

Русская литература 20-ого века

Русский символизм. Общая характеристика.

А. А. Блок. Жизненный и творческий путь.

Символистская проза. Роман **Ф. Сологуба** “Мелкий бес”.

А. М. Горький. Противоречия творческой судьбы.

Дореволюционное творчество **И. А. Бунина**, **Л. Н. Андреева**,
А. И. Куприна.

Творчество **И. А. Бунина** в эмиграции.

Анна Ахматова. Основные темы творчества.

В. В. Маяковский. Жизненный и творческий путь.

М. И. Цветаева. Жизненный и творческий путь.

Основные темы творчества **В. Ф. Ходасевича**.

О. Э. Мандельштам. Биография и творчество.

Стилевые поиски и проблематика советской литературы 1920-х годов. **М. Зощенко**, **И. Бабель**, **Ю. Олеша**, **А. Платонов**.

Проблематика творчества **А. Платонова** конца 1920-х —
нач. 1930-х гг.

Ю. Н. Тынянов. Историческая проза.

В. В. Набоков. Довоенное творчество.

Роман “Доктор Живаго” как итог жизни и творчества **Б. Пастернака**.

Проблема свободы в романе **В. Гроссмана** “Жизнь и судьба”.

А. И. Солженицын. Жизнь и творчество.

Литература советского “самиздата”. Поэма **В. Ерофеева**
“Москва — Петушки”.

И. А. Бродский. Биография и творчество.

Теория литературы

Размеры классического русского стиха (ямб, хорей, дактиль, амфибрахий, анапест).

Тропы (метафора, метонимия, синекдоха, ирония, гипербола, эпитет, сравнение).

Основные прозаические жанры (очерк, новелла, рассказ, повесть, роман).

Основные стихотворные жанры (эпиграмма, басня, баллада, элегия, ода, поэма).

Драматические жанры (комедия, трагедия, драма, мелодрама, трагикомедия).

Элементы композиции и развития сюжета (завязка, кульминация, развязка; экспозиция, пролог, эпилог).

СПИСОК ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ

Д. И. Фонвизин. “Недоросль”.

А. С. Грибоедов. “Горе от ума”.

А. С. Пушкин. “Евгений Онегин”. “Медный всадник”. “Дубровский”. “Капитанская дочка”. Лирика: “К Чаадаеву”, “К морю”, “Я помню чудное мгновенье ...”, “Пророк”, “Во глубине сибирских руд”, “Арион”, “Анчар”, “На холмах Грузии ...”, “Я вас любил ...”, “Осень (Отрывок)”, “... Вновь я посетил”, “Я памятник себе воздвиг нерукотворный ...”.

М. Ю. Лермонтов. “Герой нашего времени”. “Мцыри”. “Песня про купца Калашникова”. Лирика: “Парус”, “Бородино”, “Смерть поэта”, “Дума”, “Поэт”, “Как часто, пестрою толпою окружен ...”, “Родина”, “Выхожу один я на дорогу ...”.

Н. В. Гоголь. “Ревизор”. “Мертвые души”.

Ф. И. Тютчев. Лирика: “Бессонница”, “Silentium!”, “Два голоса”, “Не остывшая от зною ...”, “О, как убийственно мы любим ...”, “Сияет солнце, воды блещут ...”, “Последняя любовь”.

И. С. Тургенев. “Отцы и дети” или “Дворянское гнездо”.

И. А. Гончаров. “Обломов”.

- Н. А. Некрасов.** Поэма “Русские женщины”; лирика: “Тройка”, “Нравственный человек”, “Еду ли ночью по улице темной ...”, “Размышления у парадного подъезда”, “Рыцарь на час”.
- Ф. М. Достоевский.** “Преступление и наказание”.
- Л. Н. Толстой.** “Война и мир”.
- А. А. Фет.** Лирика: “Тихая, звездная ночь ...”, “Облаком волнистым ...”, “Шепот, робкое дыханье ...”, “Сияла ночь. Луной был полон сад. Лежали ...”, “Осень”.
- Н. С. Лесков.** “Леди Макбет Мценского уезда”. “Запечатленный ангел”.
- М. Е. Салтыков-Щедрин.** “История одного города”.
- А. П. Чехов.** “О любви”. “Ионыч”. “Человек в футляре”. “Дама с собачкой”. “Архирей”. “Вишневый сад”.
- М. Горький.** “Детство”.
- А. А. Блок.** Поэма “Двенадцать”. Драма “Роза и Крест”. Лирика: “Незнакомка”, “О доблестях, о подвигах, о славе...”, “О, весна без конца и без краю ...”, “Шаги командора”. Цикл “Возмездие”.
- Ф. Сологуб.** “Мелкий бес”.
- В. В. Маяковский.** “Облако в штанах”. “Про это”. “Во весь голос”.
- И. А. Бунин.** “Господин из Сан-Франциско”. “Митина любовь”. “Легкое дыхание”.
- А. А. Ахматова.** Лирика: сборник “Четки”. “Реквием”.
- О. Э. Мандельштам.** Лирика: сборники “Камень”, “Воронежские тетради”.
- М. И. Цветаева.** Лирика: сборник “Версты”. “Мой Пушкин”.
- М. А. Булгаков.** “Белая гвардия”. “Мастер и Маргарита”.
- И. Бабель.** Сборник “Одесские рассказы”.
- М. М. Зощенко.** Сборник “Голубая книга”.
- А. Платонов.** “Чевенгур”. “Джан”.
- В. Ф. Ходасевич.** Лирика: “Не матерью, но тульской крестьянкой ...”, “Пробочка”, “Соррентинские фотографии”, “Баллада” (“Мне невозможно быть собой ...”) “Звезды”, “Джон Боттом”.
- В. В. Набоков.** “Дар”.
- Ю. Н. Тынянов.** “Смерть Вазир-Мухтара”.

Ю. К. Олеша. “Зависть”.
 Б. Л. Пастернак. “1905 год”. “Доктор Живаго”.
 А. Т. Твардовский. “Василий Теркин”.
 А. И. Солженицын. “Один день Ивана Денисовича”. “Матренин двор”.
 В. Гроссман. “Жизнь и судьба”.
 В. Ерофеев. “Москва — Петушки”.
 И. А. Бродский. Сборник “Часть речи”.

FÜÜSIKA

Kontrollitakse definitsioonide ja seaduste sõnastust, füüsikaseaduste rakendamise oskust lihtsamate nähtuste seletamisel ning ülesannete lahendamise oskust.

1. Mõõtühikud: SI (põhiühikud, täiendavad ühikud, tuletatud ühikud, eesliited); süsteemivälised ühikud: 1 min, 1 h, 1 kWh, 1 mmHg, 1 eV.

2. Sirgjoonelise liikumise kinemaatika: punktmass, taustsüsteem, kulgliikumine, nihe, trajektoor, teepikkus, hetkkiirus, keskmine kiirus, kiirendus, liikumisvõrrand.

3. Perioodiline liikumine: pöördenurk, joonkiirus, nurkkiirus, kesktõmbekiirendus, sagedus, ringsagedus, hälve, amplituud, faas, laine, ristlaine, pikilaine, lainepikkus, difraktsioon, koherentsus, interferents, harmoonilise võnkumise võrrand, Huygeni printsiip.

4. Kehade vastastikmõju: inertsiaalne taustsüsteem, inerts, mass, jõud, raskusjõud, elastsusjõud, keha kaal, ülekoormus, hõõrdejõud, impulss, rõhk vedelikus, üleslükkejõud, ujumise tingimused, jõumoment, jõu õlg, kang, kangi tasakaalu tingimus, Newtoni seadused, gravitatsiooniseadus, Hooke'i seadus, hõõrdejõu seadus, impulsi jäävuse seadus, Pascali seadus.

5. Mehaaniline töö: mehaaniline töö, energia, kineetiline energia, raskusjõu potentsiaalne energia, võimsus, mehaanilise energia jäävuse seadus.

6. Soojusnähtused: soojusliikumine, siseenergia, soojushulk, keha soojenemine ja jahtumine, erisoojus, sulamine, tahkumine, sulamissoojus, aurustumine, kondenseerumine, keemine, aurustumissoojus, difusioon, soojustasakaalu vörrand, molaarmass, ruumala, rõhk, temperatuur, isoprotsessid, soojusmasin, soojusmasina kasutegur, molekulaarkineetilise teooria põhivörrand, termodünaamika esimene seadus, termodünaamika teine seadus, ideaalgaasi olekuvörrand.

7. Elektrostaatika: elektrilaeng, punktlaeng, elementaarlaeng, elektrivälja tugevus, punktlaengu elektriväljatugevus, superpositsiooniprintsiip, elektrivälja jõujoon, töö elektriväljas, elektrivälja potentsiaal, punktlaengu potentsiaal, pinge, ekvipotentsiaalpind, elektrostaatiline induktsoon, dielektrik, dielektriline läbitavus, juht, elektrimahtuvus, kondensaator, elektrilaengu jäävuse seadus, Coulomb'i seadus.

8. Alalisvool: elektrivool, voolutugevus, ampermeeter, voltmeeter, juhi takistus, takistite jada- ja rööpühendus, eritakistus, elektrivoolu võimsus, vooluring, vooluallikas, elektromotoorjõud, vooluallika sisetakistus, Ohmi seadus vooluringi osa ja kogu vooluringi kohta.

9. Magnetism: püsimagnet, magnetpoolused, magnetiline induktsoon, jõujoon, Ampère'i jõud, Lorentzi jõud.

10. Elektromagnetism: elektromagnetiline induktsoon, magnetvoog, eneseinduktsioon, induktiivsus, vönkering, Thompsoni valem, Faraday elektromagnetilise induktiooni seadus, Lenzi reegel.

11. Laineoptika: elektromagnetlaine, elektromagnetlainete skaala, lainepikkus, sagedus, elektromagnetlainete levimise kiirus, valguslaine, valguse kiirus, valguse värvus.

12. Geomeetiline optika ja valguse dispersioon: valguskiir, valguse sirgjooneline levimine, peegeldumine, murdumine, langemisnurk, peegeldumisnurk, murdumisnurk, tasapeegel, absoluutne murdumisnäitaja, suhteline murdumisnäitaja, murdumisnäitaja füüsikaline sisu, dis-

persioon, prisma, spekter, spektraalanalüüs, läätsed, optiline telg, fookus, optiline tugevus, näiv kujutis, tõeline kujutis, peegeldumisseadus, murdumisseadus.

13. Kvantoptika: kvant, kvandi energia, Plancki konstant, footon, väljumistöö, Einsteini fotoefekti võrrand.

14. Aatomifüüsika: aatom, planetaarne aatomimudel, Bohri postulaadid.

15. Tuumafüüsika: looduslik radioaktiivsus, tuum, neutron, prooton; α -, β - ja γ -kiirgus, tuumalaeng, massiarv, seoseenergia, massi ja energia ekvivalentsus, massidefekt, tuumareaktsioon, lõhustumisreaktsioon, kriitiline mass, tuumapomm, termotuumareaktsioon, vesinikupomm, tuumaenergia.

KEHALISTE VÕIMETE TESTID

Kõik liikumis- ja sporditeaduste ning liikumisravi bakalaureuseõppe, samuti treeninguõpetuse ja spordijuhtimise diplomiõppe üliõpilaskandidaadid peavad sooritama kehaliste võimete testid, mis selgitavad üliõpilaskandidaatide võimeid ja oskusi:

- 1) võimlemises,
- 2) kergejõustikus,
- 3) ujumises,
- 4) sportmängudes.

Liikumis- ja sporditeaduste bakalaureuseõppe ning treeninguõpetuse ja spordijuhtimise diplomiõppe üliõpilaskandidaadid sooritavad kehaliste võimete testid ka **valitud spordialal**: kergejõustik, suusatamine, orienteerumine, võimlemine, korvpall, võrkpall, käsipall, sulgpall, jalgpall, tennis, maadlus, poks, tõstmine, kulturism, karate, judo, moodne viievõistlus, ujumine, sõudmine, aerutamine, jalgrattasport, vehklemine.

Kõiki loetletud aineid hinnatakse kümnepallisüsteemis. Spordi-
alade hindepallid summeeritakse, kusjuures arvestuse saamiseks tuleb
igal spordialal koguda vähemalt kolm palli. Kehaliste võimete testid
loetakse arvestatuks, kui hindepallide summaks on liikumis- ja spordi-
teaduste bakalaureuseõppe ning treeninguõpetuse ja spordijuhtimise
diplomiõppe üliõpilaskandidaatidel vähemalt 35, liikumisravi baka-
laureuseõppe üliõpilaskandidaatidel 25.

Nõuded ja normatiivid

Võimlemine

NAISED

1. Madalal poomil — hüpe jalgade vahetusega, pööre kükis 180°,
rõhtseis, mahahüpe.
2. Tirelring kõrvale (ratas kõrvale).
3. Tirel ette, tiritamm, tirel taha.
4. Kägarhüpe (kits 120 cm).

MEHED

1. Tireltõus kõrgel kangil.
2. Tirelring kõrvale (ratas kõrvale).
3. Tirel ette, tiritamm, tirel taha.
4. Kägarhüpe (kits 130 cm).

Hindamine toimub kümnepallisüsteemis. Koondhinne saadakse nelja
arvestusliku ala pallide summa jagamisel neljaga.

Tirelring kõrvale — hinnatakse järgmise hindekaala alusel:

* elemendi sooritamine	3 palli
* element, sooritatud käed ja jalad ühel sirgjoonel, lisab hindele	4 palli
* element, sooritus sirutatud jalgadega, lisab hindele	3 palli

Kägarhüpe — hinnatakse järgmise hindekskaala alusel:

- * hüppe sooritamine 3 palli
 - * hüppe sooritamine täpse maandumisega lisab hindele 2 palli
 - * hüppe sooritamine maandumisega kitsest vähemalt 1 m
kaugusele lisab hindele 5 palli
- maandumine lähemale (iga 10 cm) alandab hinnet ühe palli võrra

Akrobaatikaharjutus — hinnatakse järgmise hindekskaala alusel:

- * tirel ette sooritamine 2 palli
- * tiritamme (püsi 3 sek) sooritamine 5 palli
- * tirel taha sooritamine 3 palli

Poom — hinnatakse järgmise hindekskaala alusel:

- * jalgade vahetusega hüppe sooritamine 2 palli
- * kükis 180° pöörde sooritamine 3 palli
- * rõhtseisu sooritamine 3 palli
- * mahahüppe sooritamine 2 palli

Kang — hinnatakse järgmise hindekskaala alusel:

- * tireltõus sooritatult sirutatud jalgadega 10 palli
- * tireltõus sooritatult kõverdatud jalgadega 7 palli

Igal alal toimub täiendav mahaarvamine väikese vea puhul 0,5 palli, keskmise vea puhul 1 pall ja suure vea puhul 1,5 palli.

Kergejõustik

NAISED

	100 m	kuul (4 kg)	500 m
10 palli	14,5	8.30	1.38,0
9 palli	14,8	8.00	1.41,0
8 palli	15,1	7.70	1.44,0
7 palli	15,4	7.40	1.47,0
6 palli	15,7	7.10	1.50,0
5 palli	16,0	6.80	1.53,0
4 palli	16,3	6.50	1.56,0
3 palli	16,6	6.20	1.59,0
2 palli	16,9	5.90	2.02,0
1 pall	17,2	5.60	2.05,0
0 palli — madalam tulemus			

MEHED

	100 m	kuul (7,257)	1000 m
10 palli	12,5	9.30	3.00,0
9 palli	12,7	9.00	3.05,0
8 palli	13,0	8.60	3.10,0
7 palli	13,3	8.20	3.15,0
6 palli	13,6	7.80	3.20,0
5 palli	13,9	7.40	3.25,0
4 palli	14,2	7.00	3.30,0
3 palli	14,5	6.60	3.35,0
2 palli	14,8	6.20	3.40,0
1 pall	15,1	5.80	3.45,0
0 palli — madalam tulemus			

Alade sooritamisel arvestatakse võistlusmäärausi. Jooksudes üks, kuulitõukes kolm katset. Sooritamise järjekord: 100 m jooks; kuulitõuge; N — 500 m jooks, M — 1000 m jooks. Koondhinne saadakse kolme arvestusliku ala pallide summa jagamisel kolmega.

Ujumine

50 m vabaujumine

	NAISED	MEHED
10 palli	45,0	40,0
9 palli	50,0	45,0
8 palli	55,0	50,0
7 palli	1.00,0	55,0
6 palli	1.10,0	1.05,0
5 palli	1.20,0	1.15,0
4 palli	1.30,0	1.25,0
3 palli	1.40,0	1.35,0
2 palli	1.50,0	1.45,0
1 pall	1.51,0 ja enam	1.46,0 ja enam
0 palli	ei oska ujuda	

Sportmängud

Hinnatakse põhielementide sooritamist ühes sportmängus (vabal valikul).

KORVPALL: kombinatsioon põrgatamise, etteantud elementide sooritamise ja pealevisetega.

KÄSIPALL: kombinatsioon põrgatamise, söötude ja väravale visetega.

Korv- ja käsipallis hinnatakse eelkõige elementide sooritamise tehnikat ja kiirust.

VÕRKPAALL: ülaltsööt pea kohale 3 m kõrgusele (min 10). Palling (10) etteantud tsoonidesse. Hinnatakse eelkõige söödu ja pallingu sooritamise tehnikat ning pallingul ka tsooni tabamusi.

Valitud spordiala

Üliõpilaskandidaadil peab olema orientatsioon ühele konkreetsele spordialale. Hinnatakse

- 1) spordiala tehnikat (maksimaalselt 4 palli),
- 2) spordimeisterlikkust (maksimaalselt 4 palli),
- 3) spordiala tundmist ankeedi alusel (maksimaalselt 2 palli).

NB!

- * Eesti käesoleva aasta täiskasvanute ja noorte meistrid vabastatakse kehaliste võimete testidest.
- * Käesoleval aastal Eesti noorsoo- või täiskasvanute koondisesse kuuluvad üliõpilaskandidaadid vabastatakse valitud spordiala praktilistest testidest ja saavad maksimaalse palli.

AKADEEMILISE VÕIMEKUSE TEST JA ERIALAKATSED SOTSIAALTEADUSKONDA ASTUJAILE

Akadeemilise võimekuse test

Akadeemilise võimekuse test on ühine kõigile sotsiaalteaduskonna erialadele ja kasvatusteaduse erialale. Test koosneb umbes 200 küsimusest, millest enamus on valikvastustega (valida tuleb nelja vastuse vahel).

Sisuliselt koosneb test kolmest osast:

a) Vaimsed võimed.

Vaimsete võimete test kontrollib kolme liiki võimekust: verbaalset, ruumilist ja matemaatilis-loogilist. Oma ülesehituselt meenutab see tavalisi vaimse võimekuse teste.

b) Teadmised ühiskonnast ja kultuurist.

Test kontrollib vastaja üldist informeeritust ühiskonnast ja selle ajaloost. Samuti näitavad testi selle alaosa küsimused, kui põhjalikult mõistab vastaja ühiskonnaprotsesse. Oluline koht on küsimustel, mis puudutavad kultuuri: avaldusvorme, nende mitmekesisust ja ajalugu.

c) Teadmised loodusest ja inimesest.

See testi osa kontrollib vastaja teadmisi ümbritseva maailma ehituse seaduspärasustest, teadmisi inimese ehituse kohta.

Erialakatsed

Ajakirjandus

Ajakirjanduse erialal toimub 4.–7. juulini loominguline konkurss (essee kirjutamine ja vestlus). Konkursist osavõtuks on vajalik ajakirjanduses (k.a elektroonilises meedias) avaldatud tööde olemasolu ja toimetuse soovitus. Loomingulise konkursi üldhinne (kümnepallisusteemis) läheb arvesse vastuvõtukonkursil. Need, kelle loomingulise konkursi hinne on alla viie palli, vastuvõtukonkursile ei pääse ja saavad anda dokumendid kuni 10. juulini mõnele teisele erialale.

Info: Ülikooli 18–237, tel (27) 465 188

Avalik haldus

Kuuekümmel parima akadeemilise võimekuse testi tulemusega üliõpilaskandidaadil, kes soovivad õppida avalikku haldust, tuleb kirjutada üheleheküljeline elulugu eesti või inglise keeles ning ingliskeelne essee, mis on baasiks intervjuule eriala vastuvõtukomisjoni ees. Intervjuul hinnatakse üliõpilaskandidaadi sobivust ja küpsust ning põhjendatud huvi avaliku halduse eriala vastu. Eriala õppimisel eeldatakse head inglise keele oskust.

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

Avalikkussuhete ja teabekorralduse erialal toimub erialakatse pärast akadeemilise võimekuse testi. Katse koosneb esseest ja vestlusest. Essee teemad on seotud tulevase erialaga, eeldavad üldist ettekujutust Eesti majanduses, poliitikas ja kultuuris toimuvast, samuti avalikkussuhete ja suhtekorralduse eesmärkidest, võimalustest ja probleemidest.

Info: Ülikooli 18–237, tel (27) 465 188

Eripedagoogika

Eripedagoogikaosakonda võetakse vastu üldvõimekuse testi ja erialakatsete tulemuste alusel. Üldvõimekuse testi sooritamist hinnatakse 20-punktilisel skaalal. Testi tulemustest koostatud pingerea esimesed 90 kandidaati pääseb erialakatsetele.

Eripedagoogika erialakatsel hinnatakse osalust rühmatöös ja lühiettekannet, mõlemad ühel ja samal kohapeal kogu viieliikmelisele rühmale loositud teemal. Loositavad teemad kajastavad erialavaliku motiive. Nimelt on tegemist mitmesuguste pedagoogiliste situatsioonidega. Rühmatöö osas hinnatakse teemal püsimist, vestlustaktikat, aktiivsust, teiste arvestamist. Lühikese üksikesinemise puhul on arvesseminevad tegurid juhendi järgimine, mõttearendus, sisukokkuvõtte kooskõla tegeliku aruteluga ja oma arvamuse esitamise selgus.

Erialakatses saadud toorpunktid summeeritakse, leitakse keskmine tulemus, mis omakorda jagatakse koefitsiendiga 2,5 (tulemust arvestatakse sajandiktäpsusega).

Lõpliku punktisumma ja pingerea saamiseks liidetakse erialakatses saadud kaalutud hinne (tavaliselt 1 ja 2,5 vahel) akadeemilise võimekuse testil saadud punktidele (tavaliselt 13 ja 17 vahel).

Võrdse punktisumma korral eelistatakse neid, kelle esimene valik on eripedagoogika, seejärel tuleb arvesse kõrgem võimete testi punktisumma. Ikkagi võrdse tulemuse puhul eelistatakse kõrgema riikliku eksamikirjandi (varem lõpetanutel lõpukirjandi) hinnet, seejärel aga esimese võõrkeele hinnet.

Politoloogia

Politoloogia erialal tuleb sooritada sotsiaalteaduskonnale ühine akadeemilise võimekuse test. Selle järel korraldab politoloogia osakond erialakatse, mis koosneb kirjalikust testist ja vestlusest. Test sisaldab etteantud valikvastustega küsimusi Eesti ja maailma poliitika kohta. Vestlusel hinnatakse kandidaatide motivatsiooni, väljendus- ja võõrkeeleskust.

Info: Ülikooli 16–211, tel (27) 465 154.

Psühholoogia

Psühholoogia erialakatse koosneb kolmest osast: lühike elulookirjeldus, kokkuvõtte kirjutamine etteantud psühholoogia-alase artikli põhjal ja vestlus. Erialakatse peab andma ülevaate kandidaatide kirjalikust ja suulisest eneseväljendusoskusest, inglise keele oskusest ning orienteeritusest psühholoogiale.

Lühike elulookirjeldus (CV) kirjutatakse varem valmis ja esitatakse akadeemilise võimekuse testi ajal vastuvõtukomisjonile.

Kokkuvõtte kirjutamine. Kandidaatidelt oodatakse inglise keele oskust tasemel, mis võimaldab neil aru saada ja koostada loetu põhjal kokkuvõtte psühholoogiaalasest lühikesest artiklist (umbes 1 tunni jooksul). Kuigi artikkel ise on ingliskeelne, peab kokkuvõtte olema kirjutatud eesti keeles (erandjuhtumil mõnes muus keeles).

Vestlus. Kandidaatidelt oodatakse oskust vastata küsimustele nende endi kirjutatud elulookirjelduse ning artikli kokkuvõtte kohta, samuti psühholoogia kohta laiemalt.

Erialakatse koondhinne liidetakse akadeemilise võimekuse testi tulemusega, mille alusel koostatakse pingerida.

Semiootika ja kulturoloogia

Semiootika ja kulturoloogia erialakatseks on emakeelne (eesti, vene) vestlus etteantud võõrkeelse kulturoloogia-alase teksti põhjal. Hinnatakse tekstist arusaamist, analüüsivõimet ja väljendusoskust.

Eesti õppekeelega kooli lõpetanud vestlevad inglisi-, saksa-, prantsus- või venekeelse teksti põhjal; vene õppekeelega kooli lõpetanud inglisi-, prantsus- või saksakeelse teksti põhjal.

Sotsiaaltöö kutsesobivuskatse

Vastuvõtutingimused

a) bakalaureuseõppesse:

- sotsiaalteaduskonna üldvõimete ja üldteadmiste test,
- essee ja sotsiaaltöö kutsesobivuskatse;

b) magistriõppesse

- kõrgharidus (konkursi korral on eelistatud sotsiaaltöö, psühholoogia, meditsiin),
- sotsiaaltöö kutsesobivuskatse.

1. Essee tuleb kirjutada kohapeal vastavalt etteantud teemadele. Essee teemad hõlmavad sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika valdkondi.
2. Intervjuu (kuni 1 tund) sotsiaaltöö õppejõududega. Intervjuu aeg määratakse individuaalselt dokumentide vastuvõtul. Intervjuuks pole vaja eraldi valmistuda. Sisseastuja kutsesobivust hinnatakse pallides.

Sotsiaaltööd õppijalt oodatakse

- võõrkeeleoskust,
- loomupärast sobivust tööks inimestega ja psühholoogilist küpsust,
- laia haardega mõtlemist, et orienteeruda Eesti ühiskonnas toimuvates protsessides,
- organisatorivõimeid ja asjaajamisoskust.

Võõrkeelte pingerea määrab erialase kirjanduse kättesaadavus ja see on: 90% inglise, 10% saksa, soome ja rootsi kokku. Erialase töö kogemus on väga soovitatav, kuid mitte nõutav.

Vanusepiirangut 1998. a. vastuvõtul ei ole.

Konsultatsiooni essee kirjutamiseks ja õppekavade kohta saab
Tiigi 78–325, tel (27) 465 935
e-post: *riinkiik@ut.ee*

Sotsioloogia

Sotsioloogiaosakond korraldab kahest osast koosneva erialakatse. Mõlemat osa hinnatakse eraldi ja summeeritaks eksamihindeks.

Sisseastujail tuleb ühe tunni jooksul koostada essee ühel komisjoni pakutavatest teemadest nüüdisühiskonna sotsiaalprobleemide kohta. Teemaatika määramisel arvestatakse keskkooli ühiskonnaõpetuse programmi.

Vestlusel oodatakse üliõpilaskandidaatidelt oskust vastata küsimustele nende koostatud essee kohta ning arutleda sotsiaalprobleemide ja ühiskonnateaduse üle. Vestluse käigus kontrollitakse üliõpilaskandidaatide võõrkeeleskust.

EESTI KEELE TEST

mitte-eestikeelse keskõppeasutuse lõpetanutele

Eesti keele test korraldatakse neile mitte-eestikeelse keskõppeasutuse lõpetanutele, kes asuvad õppima eesti keeles õpetatavatele erialadele.

Testi eesmärk on selgitada üliõpilaskandidaadi keeleoskus ja valmisolek osa võtta eestikeelsest õppetööst.

Test koosneb kuulamis-, lugemis- ja kirjutamisülesannetest.

Kuulamisülesannetes tuleb magnetofonilindilt kuulatavate tekstide põhjal valida õiged vastused kirjalikult esitatud vastusevariantide hulgast.

Lugemisülesannetes tuleb kirjalikult vastata tekstide kohta kirjalikult esitatud küsimustele.

Kirjutamisülesannetes tuleb vabas vormis koostada lühikesi kirjalikke tekste (täita blankette, kirjeldada graafikuid jms).

VÕÕRKEELE TEST

(prantsuse keel)

Erialadel, kus on kohustuslik sisseastumiseksam võõrkeelest, sooritavad üliõpilaskandidaadid **üliskooli juures** prantsuse keele testi riigieksamiga samal tasemel. Neile, kes sooritavad võõrkeele eksami (testi) inglise või saksa keeles, korraldatakse see Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poolt riigieksamina keskkooli juures.

Võõrkeele testi tulemuste põhjal hindab komisjon üliõpilaskandidaadi keeleoskust

- a) tekstist arusaamisel;
- b) leksika ja grammatika osas.

Kontrollitava õppematerjali maht ja sisu on esitatud programmis allpool.

Igas osas esitatakse lugemiseks seotud tekst või tekstilõigud, mille kohta tuleb täita mitu ülesannet. Testis pakutavad ülesanded ei erine vormilt harjutustest, mis esinevad üldkasutatavates võõrkeele õpikutes, sh uuemates kooliõpikutes (vt harjutusi, kus lüngad tuleb täita väljajäetud elementidega; valida mitmest pakutavast variandist sobivaim; moodustada küsimusi, vastata küsimustele; koostada lauseid etteantud osadest; tõlkida tekstilõike jne).

Vastuselehe täitmist selgitatakse enne eksami algust eksamiruumis. Eksami korda tutvustatakse lähemalt vastuvõtukomisjoni teadete tahvil.

A. TEKSTIST ARUSAAMINE

Selles osas esitatakse sõnaraamatuta lugemiseks tekst (maht 1–1,5 lk) ja kaks ülesannet, millega kontrollitakse arusaamist teksti sisust.

B. SÕNAVARA ja GRAMMATIKA

1. Testis kontrollitakse **sõnavara** tundmist nii etteantud teksti lugemisel kui ka sõnade tuletamisel tuntud tüvedest enamkasutatavate afiksitega (liidetega).

2. **Grammatikaalaseid** teadmisi kontrollitakse käesoleva programmi ulatuses.

Süntaks. Jaatav, eitav, küsi- ja käsklause. Otsene ja kaudne kõne. Aegade ühildumine. Rõhutavad konstruktsioonid (*c'est ... qui, c'est ... que*). Infinitiivsed konstruktsioonid.

Morfoloogia. Nimisõna. Mitmuse moodustamine.

Artikkel. Umbmäärane artikkel. Määrava artikli liht- ja liitvormid. Partitiivne artikkel. Artikli ärajätmise tähtsamad juhud.

Omadussõna. Naissoo vormi ja mitmuse moodustamine. Võrdlusastmed. Koht lauses. Omastavad omadussõnad (*adjectifs possessifs*). Näitavad omadussõnad (*adj. démonstratifs*). Arvsõna (*adj. numéraux*). Siduvad ja küsivad omadussõnad (*adj. relatifs et interrogatifs*). Umbmääraseid omadussõnad (*adj. indéfinis*): *quelque, chaque, tout, aucun, nul, autre, même*.

Asesõna. Isikulised asesõnad (*pronoms personnels*), omastavad asesõnad (*pron. possessifs*), näitavad asesõnad (*pron. démonstratifs*), siduvad asesõnad (*pron. relatifs*), küsivad asesõnad (*pron. interrogatifs*), umbisikulised asesõnad (*pron. indéfinis*): *un* ja selle liitvormid, *autre, certains, plusieurs, tout, tous, quelque chose, aucun(e), nul(le), personne, rien*. Asesõnade koht lauses.

Määrsõna. Võrdlusastmed. Koht lauses.

Eessõna. Tähtsamad eessõnad ja nende kasutamine.

Tegusõna. I, II ja III pöördkonna tegusõnade kasutamine järgmistes kõneviisides ja ajavormides: 1) kindel kõneviis (*Indicatif*): *Présent, Passé composé, Imparfait, Plus-que-parfait, Futur simple, Futur proche, Passé immédiat*; 2) tingiv kõneviis (*Conditionnel*): *Présent, Passé, si-tingimuslause*; 3) käskiv kõneviis (*Imperatif*); 4) *Subjonctif. Présent*; 5) tegusõna mittepöördelised vormid: *Gérondif, Participe Présent*.

Tekstis peab ära tundma tegusõna *Passé simple* ajavormid.

VASTUVÕTT ÕPETAJAKOOLITUSSE

Õpetajakutset võivad taotleda kõik ülikooli (bakalaureuse) diplomi omanikud erialadel, mis vastavad ülikooli profiilile.

Aastasesse õpetajakoolitusse astujatel peavad olema täidetud õpetajakutseks vajalike üld- ja erialaste eeldusainete nõuded.

Avaldus koos diplomi ja akadeemilise õiendi koopiaga esitatakse vastava eriala teaduskonna dekanaati hiljemalt 26. juuniks.

Õpetaja kutsekoolitusse arvatud üliõpilased kuuluvad TÜ üliõpilaskonda koos sellest tulenevate õiguste ja kohustustega.

Lõpetanu saab õpetaja **kutsetunnistuse** koos akadeemilise õien-diga.

Õpetajate ettevalmistus baseerub bakalaureuseharidusele (160 AP), millele lisandub vastav ainedidaktika ja üldpedagoogiline ettevalmis-tus (40 AP).

Bakalaureuseõppe jooksul läbitakse *üldained* (vähemalt 20 AP).

Kohustuslikeks eeldusaineteks on **eesti keel** (2 AP) ja **üldpsüh-holoogia** (2 AP).

Üldainetena võib õppida üldpsühholoogia aineid, filosoofiat, sot-sioloogiat, arvutiõpetust, kultuurilugu jms.

Erialased üldained määrab osakond/teaduskond.

Kõrvalaine õpingud peaksid algama juba bakalaureuseõppe ajal. Üldjuhul toimub ainedidaktiline ja üldpedagoogiline ettevalmistus pä-rast bakalaureuseõpet 1 aasta jooksul. Võimalik on õpetajakoolitus ka paralleelselt bakalaureuseõppega (eripedagoogikas). Erandiks on loo-dusainete õpetaja ettevalmistus (160 AP), mille lõpetamisel saadakse praktilist kõrgharidust tõendav ülikooli diplom (mitte bakalaureuse-kraad).

Õpetajakoolituses õpitakse

- ainedidaktikat (8 AP),
- ülddidaktikat (2 AP),
- arengu- ja pedagoogilist psühholoogiat (2 AP),
- haridusteooriat (4 AP),
- pedagoogilisi ja metoodilisi valikaineid (8 AP),

Toimub kümnenädalane (10 AP) pedagoogiline praktika.

Õpetajakoolituse kutseasta lõpeb üldpedagoogilise või ainedidaktilise lõputöö (6 AP) kaitsmisega.

Tartu Ülikoolis on võimalik õppida

gümnaasiumi ja põhikooli õpetajaks (200 AP) järgmistel erialadel:

- ajaloo- ja kodanikuõpetuse õpetaja
- bioloogiaõpetaja
- eesti keele ja kirjanduse õpetaja
- eesti keele ja kirjanduse õpetaja mitte-eesti õppekeelega koolis
- eripedagoog
- füüsikaõpetaja
- geograafiaõpetaja
- informaatikaõpetaja
- inglise keele õpetaja
- keemiaõpetaja
- kehalise kasvatuse õpetaja
- ladina keele õpetaja
- kunstiõpetuse õpetaja
- matemaatikaõpetaja
- saksa keele õpetaja
- usuõpetuse õpetaja
- vene keele ja kirjanduse õpetaja

Lisa- või kõrvalainena:

- informaatikaõpetaja (27 AP)
- kunstiajaloo õpetaja (bakalaureus kunstiajaloo erialal)
- rahvusliku käsitöö õpetaja (35 AP)
- terviseõpetuse õpetaja (15 AP)

- eriala tugiõpetaja (24 AP)
- kodanikukaitse õpetaja

Õppimine baseerub põhieriala õppel. Sulgudes on antud õpetajakutse omandamiseks vajalike **erialaste** eeldusainete maht, millele lisandub 40 AP õpetajakoolituse aineid.

Põhikooli loodusteaduste õpetaja (bioloogia, keemia, geograafia, füüsika, loodusõpetus):

Olenemata põhierialast on võimalik *lisaerialana või kõrvalainena* omandada **põhikooli**:

- ajalooõpetaja (45 AP)
- bioloogiaõpetaja (30 AP)
- füüsikaõpetaja (24 AP)
- geograafiaõpetaja (21 AP)
- inglise keele õpetaja (40 AP)
- keemiaõpetaja (26 AP)
- matemaatikaõpetaja (40 AP)
- saksa keele õpetaja (40 AP)
- usuõpetuse õpetaja (20 AP) *kutse*.

Sulgudes on antud erialaste eeldusainete maht, millele lisanduvad üldained ja pedagoogilised ained.

Tartu Ülikoolis on avatud pedagoogika-, eripedagoogika- ja ainedidaktika-alane magistri- ja doktoriõpe.

Magistriõpe koosneb magistriõpingutest (40 AP) ja magistritöö koostamisest (40 AP).

Antav kraad on *M.A* pedagoogikas, *M.A* eripedagoogikas; *M.A* või *M.Sc* (aine)didaktikas.

Doktoriõpe koosneb doktoriõpingutest (40 AP) ja doktoritöö koostamisest (120 AP).

Antav kraad on filosoofiadoktor pedagoogika alal — *Ph.D.*

Ainepunkt (AP) on õppetöö mahuühik, millele vastab 40 tundi üliõpilase tööd, sh auditoorne ja iseseisev töö ning teadmiste kontroll.

Info:

Pedagoogikaosakond

Aadress: Ülikooli 16, Tartu EE2400

tel 465 155, 465 156

Ajaloo didaktika lektoraat	465 650
Füüsika didaktika instituut	465 540
Kehalise kasvatuse lektoraat	465 372
Eripedagoogikaosakond	465 920
Matemaatika didaktika õppetool	465 864
Eesti kirjanduse õppetool	465 219
Eesti keele õppetool	465 224
Eesti keele (võõrkeelena) õppetool	465 227
Uurali keelte õppetool	465 221
Germaani-romaani filoloogia osakond	465 211
Koolikeemia lektoraat	465 178
Vene keele õppetool	465 352
Inglise filoloogia õppetool	465 218
Saksa filoloogia õppetool	465 228
Usuteaduskond	465 300
Kunstide osakond	465 669
Loodusteaduste didaktika lektoraat	465 811

MAGISTRIÕPE

Magistriõpe on ülikoolihariduse teine aste, mille kestus on kaks õppeaastat. Õppetöö on statsionaarne.

Magistriõppe eesmärk on erihariduse süvendamine ning magistri-
töö koostamine ja kaitsmine.

Magistriõppesse astuda soovija esitab 20. juuniks avalduse teadus-
konna deканаati. Teise eriala lõpetanud kandideerijatele võidakse kor-
raldada erialaeksam.

Vastuvõtu otsustab teaduskonna/osakonna nõukogu.

Magistriõppes on võimalik õppida järgmistel erialadel:

USUTEADUSKOND

usuteadus

ÕIGUSTEADUSKOND

õigusteadus

ARSTITEADUSKOND

biomeditsiin

farmaatsia

õeteadus

FILOSOOFIATEADUSKOND

ajalugu

eesti ja soome-ugri filoloogia

filosoofia

germaani-romaani filoloogia

pedagoogika

vene ja slaavi filoloogia

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

- bioloogia didaktika
- botaanika ja ökoloogia
- geenitehnoloogia
- geograafia
- geoloogia
- molekulaar- ja rakubioloogia
- zooloogia ja hüdrobioloogia

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

- füüsika
- keemia

KEHAKULTUURITEADUSKOND

- liikumis- ja sporditeadused

MAJANDUSTEADUSKOND

- majandusteadus

MATEMAATIKATEADUSKOND

- informaatika
- matemaatika
- matemaatiline statistika

SOTSIAALTEADUSKOND

- ajakirjandus
- avalik haldus
- avalik haldus ja sotsiaalpoliitika
- eripedagoogika
- politoloogia
- psühholoogia
- rakenduspsühholoogia
- semiootika ja kulturoloogia
- sotsiaaltöö
- sotsioloogia

DOKTORIÕPE

Doktoriõpe on ülikoolihariduse kolmas aste, mille kestus on neli õppeaastat. Õppetöö on statsionaarne.

Doktoriõppesse võivad kandideerida magistrikraadiga isikud, arstiteaduskonnas arstiteaduse eriala põhiõppe lõpetanud.

Doktoriõppesse astuda soovija esitab 20. juuniks avalduse teaduskonna deканаati.

Arstiteaduskonnas on doktoriõppesse astumiseks sisseastumiseksamid (eriala, võõrkeel), mis toimuvad augusti teisel poolel.

Vastuvõtu otsustab teaduskonna/osakonna nõukogu

Doktoriõppes on võimalik õppida järgmistel erialadel:

USUTEADUSKOND

usuteadus

ÕIGUSTEADUSKOND

õigusteadus

ARSTITEADUSKOND

arstiteadus

stomatoloogia

FILOSOOFIATEADUSKOND

ajalugu

eesti ja soome-ugri filoloogia

filosoofia

germaani-romaani filoloogia

pedagoogika ja eripedagoogika

vene ja slaavi filoloogia

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

botaanika ja ökoloogia

geenitehnoloogia

geograafia
geoloogia
molekulaar- ja rakubioloogia
zooloogia ja hüdrobioloogia
FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND
füüsika
keemia
KEHAKULTUURITEADUSKOND
liikumis- ja sporditeadused
MAJANDUSTEADUSKOND
majandusteadus
MATEMAATIKATEADUSKOND
informaatika
matemaatika
matemaatiline statistika
SOTSIAALTEADUSKOND
ajakirjandus
avalik haldus ja sotsiaalpoliitika
psühholoogia
semiootika ja kulturoloogia
sotsioloogia

ÕPPETÖÖD REGULEERIVATES DOKUMENTIDES KASUTATAVAID MÕISTEID

Ülikoolis õppijal tuleb kokku puutuda terve hulga mõistetega, mis on kasutuses järgmises tähenduses (ka käesolevas teatmikus):

ainepunkt (AP) — õppetöö mahuühik, millele vastab 40 tundi ehk üks õppenädal üliõpilase tööd, millesse on arvestatud auditoorne ja iseseisev töö ning teadmiste kontroll;

ainesüsteem — õppesüsteem, kus üliõpilane koostab õppekava täitmiseks igal semestril õpingukava;

bakalaureus — esimene akadeemiline kraad; isik, kellele on antud bakalaureusekraad;

diplomiõpe — rakendusliku suunitlusega erialane kõrghariduslik õpe, mis koosneb õpingutest ja praktiliste oskuste omandamisest;

doktor — kõrgeim akadeemiline kraad; isik, kellele on antud doktori-kraad;

eksmatrikuleerima — üliõpilaste nimekirjast välja arvama;

immatrikuleerima — üliõpilaste nimekirja arvama;

intern — üldarsti, üldstomatoloogi või proviisori kutseõppes õppiv üliõpilane;

kursusesüsteem — õppesüsteem, kus üliõpilane omandab õppeaineid õppekavas kehtestatud järjekorras, nii et tema üleviimine järgmisele kursusele eeldab eelmise õppeaasta õppeainete omandamist ja vastavate arvestuste ja eksamite sooritamist;

kõrvalaine — õppeainete kogum, mida üliõpilasel on õigus valida peamine kõrvale õppekavas määratud tingimustel;

külalisüliõpilane — mõne teise Eesti ülikooli üliõpilane, kes on tulnud Tartu Ülikooli õppima üheks semestriks kuni aastaks;

- magister** — akadeemiline kraad bakalaureuse- ja doktorikraadi vahel; isik, kellele on antud magistrikraad;
- nominaalne õppeaeg** — õppekava täitmiseks ettenähtud aeg;
- peaaine** — õppekavas määratud õppeainete kogum, mis määrab antava kraadi nimetuse;
- põhiõpe** — diplomi-, bakalaureuse-, arsti-, stomatoloogi- ja proviisoriõppe üldnimetus;
- reimmatrikuleerima** — üliõpilaste nimekirja taasarvama;
- resident** — eriarsti kutseõppes õppiv üliõpilane;
- vabaaine** — üliõpilase poolt õppekava täitmiseks iseseisvalt väljaspoolt pea- või kõrvalainet valitud õppeaine oma või muust ülikoolist;
- väliskülalisüliõpilane** — Tartu Ülikooli üheks semestriks kuni õppeaastaks immatrikuleeritud Eestis alaliselt mitteelav välisriigi kodanik;
- välisüliõpilane** — Tartu Ülikooli immatrikuleeritud Eestis alaliselt mitteelav välisriigi kodanik;
- õppeaasta algus** — 1. septembrile lähim esmaspäev;
- õpingukava** — üliõpilase koostatud semestri tööplaan;
- õppekava** — ühe või mitme omavahel seotud eriala kõigi õppeastmete õpingute alusdokument, mis määrab nominaalse õppeaja, õppeainete loetelu koos mahuga, praktika vormid, erialade ja õppeainete valiku võimalused ja tingimused, nõuded astmete ja ülikooli lõpetamiseks ning antavate kraadide, diplomite ja kutsetunnistuste nimetused.

24.80

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

000119352

VI
A
2160
~~452~~
~~357~~

Täpsemat informatsiooni ülikooli astumise kohta saate:

õppe- ja üliõpilasosakonnast	Ülikooli 18, ruum 116 tel. (27) 465 625
Tartu Ülikooli Tallinna esindusest	Tallinn, Müürivahe tel. (2)6 406 866
Tartu Ülikooli Hiiumaa esindusest	Kärdla, Vabrikuväljak 1 tel. (246) 96 358
Tartu Ülikooli Ida-Virumaa esindusest	Jõhvi, Keskväljak 1 tel. (233) 22 239
Tartu Ülikooli Järvamaa esindusest	Türi, Tolli 62 tel. (238) 79 403
Tartu Ülikooli Saaremaa esindusest	Kuressaare, Lossipargi 1 tel. (245) 39 839
Tartu Ülikooli Võrumaa esindusest	Võru, Jüri 12 tel. (278) 21 960
Pärnu Kolledžist	Pärnu, Lembitu 1a tel. (244) 37 131
Türi Kolledžist	Türi, Tolli 62 tel. (238) 79 403

teaduskondade dekanaatidest

usuteaduskond	Ülikooli 18, tel. (27) 465 300
õigusteaduskond	Näituse 20, tel. (27) 465 390
arstiteaduskond	Veski 63, tel. (27) 465 326
filosoofiateaduskond	Ülikooli 16, tel. (27) 465 341
bioloogia-geograafiateaduskond	Vanemuise 46, tel. (27) 465 820
füüsika-keemiateaduskond	Tähe 4, tel. (27) 465 520
kehakultuuriteaduskond	Jakobi 5, tel. (27) 465 360
majandusteaduskond	Nooruse 9, tel. (27) 380 263
matemaatikateaduskond	Vanemuise 46, tel. (27) 465 860
sotsiaalteaduskond	Tiigi 78, tel. (27) 465 900